

ARMIA KRAJOWA NA LUBELSZCZYŹNIE

HISTORIA LUDZIE DZIEDZICTWO

katalog wystawy

**ARMIA KRAJOWA
NA LUBELSZCZYŹNIE
HISTORIA LUDZIE DZIEDZICTWO**

Opracowanie Bartosz Staręgowski

katalog wystawy

Lublin 2022

Scenariusz i opracowanie graficzne wystawy
Bartosz Staręgowski

Kwerenda źródłowa
Aneta Kowalczyk, Joanna Kowalik-Bylicka, Bartosz Staręgowski,
Katarzyna Szczepańska, Katarzyna Ślusarska

Skanowanie materiałów
Seweryn Jezierski, Aneta Kowalczyk, Marek Krzykała, Piotr Miński,
Bartosz Staręgowski, Katarzyna Szczepańska, Sylwia Winiarska

Korekta
Ewa Kubaczyk

Projekt okładki i opracowanie graficzne
Maria Kaliszczuk-Donaj

Wystawa jest elementem programu XVIII Lubelskiego Festiwalu Nauki

© Copyright by Archiwum Państwowe w Lublinie, Lublin 2022

ISBN 978-83-963974-3-0

ARCHIWA
PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LUBLINIE

Wydawca
Archiwum Państwowe w Lublinie
20-950 Lublin, ul. Jezuicka 13
www.lublin.ap.gov.pl

Druk i oprawa
AMALKER sp. z o.o.
03-715 Warszawa, ul. Okrzei 21/4
www.amalker.com

Spis treści

5	Wstęp
7	Powstanie Armii Krajowej i Komendy Okręgu Lubelskiego
11	Struktura organizacyjna Okręgu Lubelskiego Armii Krajowej
18	Struktura organizacyjna Komendy Okręgu oraz mniejszych jednostek terenowych
23	Uzbrojenie żołnierzy Armii Krajowej
30	Szkolenia ogólne i specjalistyczne
38	Organizacja działań w terenie
44	Dowódcy i żołnierze Armii Krajowej
54	Działania zbrojne przeciwko okupantowi – walka partyzancka
61	Działania zbrojne przeciwko okupantowi – operacje wojskowe
66	Działania zbrojne przeciwko okupantowi – rozpoznanie przeciwnika
72	Działania wywiadowcze – służba wywiadu i kontrwywiadu

79	W imieniu Polski Podziemnej... – zwalczanie wrogów wewnętrznych
83	Działalność propagandowa i informacyjna
96	Pro memoria
102	Pielęgnowanie dziedzictwa Armii Krajowej
109	Spis obiektów wystawy
121	Bibliografia

Wstęp

W 2022 r. mija dokładnie 80 lat od założenia największej konspiracyjnej organizacji wojskowej na świecie. Armia Krajowa, bo to o niej mowa, powstała z przekształcenia Związku Walki Zbrojnej. ZWZ w ciągu dwóch lat istnienia zgromadził ogromną rzeszę członków, wobec czego niezbędna była reorganizacja jego struktur. W ramy Armii Krajowej starano się włączyć również inne konspiracyjne organizacje wojskowe, jak Bataliony Chłopskie czy Narodową Organizację Wojskową. Z różnym skutkiem podejmowano liczne próby scaleniowe, ale bez względu na ich efekt końcowy Armia Krajowa cieszyła się ogromną estymą wśród polskiego społeczeństwa i bardzo chętnie wstępowano w jej szeregi. W ramach Armii Krajowej funkcjonowało wiele komórek odpowiedzialnych za różnorodne zadania. Oprócz przeprowadzania akcji partyzanckich i działań operacyjnych, właściwe struktury odpowiadały za informację i propagandę, działalność wywiadowczą i kontrwywiadowczą, zapewnianie bezpieczeństwa i porządku, eliminację wrogów i zdrajców, przeprowadzanie dywersji i sabotażu, łączność i komunikację, zapewnienie wyposażenia oraz wiele innych zadań, kluczowych dla funkcjonowania całej organizacji.

Wystawa *Armia Krajowa na Lubelszczyźnie. Historia Ludzie Dziedzictwo* składa się z 20 plansz (1 tytułowa + 19 merytorycznych), na których zaprezentowano najistotniejsze zagadnienia dotyczące lubelskiej Armii Krajowej, w tym:

powstanie Komendy Okręgu na Lubelszczyźnie oraz jej struktury organizacyjne, wyekwipowanie, szkolenia, organizację działań w terenie, sylwetki jej członków i dowódców, działania zbrojne przeciwko nieprzyjacielowi, działalność wywiadowczą i kontrwywiadowczą, zwalczanie wroga zewnętrznego oraz upamiętnienie działań i ludzi związanych z Armią Krajową po wojnie i w czasach obecnych.

Wykorzystano szerokie spektrum materiałów archiwalnych z Archiwum Państwowego w Lublinie, poczynawszy od maszynopisów i rękopisów, przez odręcznie rysowane szkice i mapy, plany, publikacje, broszury, pocztówki, plakaty, fotografie, na medalach i innych materiałach związanych z AK skończywszy. Najwięcej obiektów pochodzi z zespołu „Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin” oraz „Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944”. Wykorzystano również archiwalia pochodzące z prywatnej spuścizny Mikołaja Spóza oraz ze zbiorów Związku Żołnierzy Armii Krajowej Oddział Terenowy w Lublinie, Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Międzyrzeczu Podlaskim i Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Kraśniku.

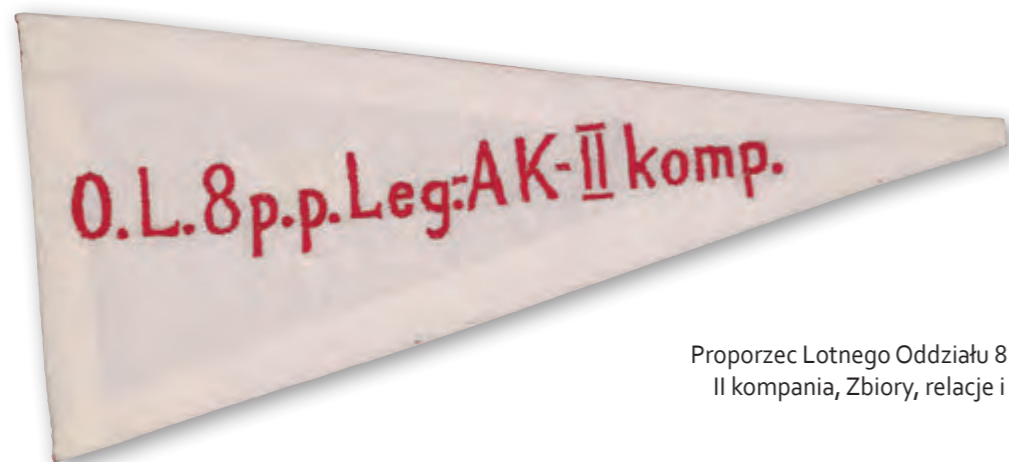
Autorem wystawy oraz jej opracowania graficznego jest dr Bartosz Staręgowski. Kwerendę źródłową wykonali: Aneta Kowalczyk, Joanna Kowalik-Bylicka, Bartosz Staręgowski, Katarzyna Szczepańska i Katarzyna Ślusarska. Za wykonanie skanów odpowiedzialni byli: Seweryn Jezierski, Aneta Kowalczyk, Marek Krzykała, Piotr Miński, Bartosz Staręgowski, Katarzyna Szczepańska oraz Sylwia Winiarska. Materiały muzealne w postaci fotografii pistoletu VIS z 1935 r. oraz bagnetu polskiego wz. 28 (wz. 29) zostały udostępnione przez Muzeum Armii Krajowej im. gen. Emila Fieldorfa „Nila” w Krakowie. Serdecznie za to dziękujemy. Wystawa jest elementem programu XVIII Lubelskiego Festiwalu Nauki.

Powstanie Armii Krajowej i Komendy Okręgu Lubelskiego

Gdy w 1939 r. wybuchła II wojna światowa, Polska była pierwszym krajem, który doświadczył agresji zbrojnej ze strony nazistowskich Niemiec. W czasie wojny obronnej w 1939 r. polscy żołnierze, choć bronili się dzielnie, nie mogli sprostać niemieckiej machinie wojennej. Polskie dowództwo wojskowe jeszcze przed zakończeniem kampanii wrześniowej przewidywało scenariusz działania polskiej armii w konspiracji. Na chwilę przed opuszczeniem kraju marszałek Edward Rydz-Śmigły zalecił generałowi Michałowi Karaszewiczowi-Tokarzewskiemu utworzenie konspiracyjnej organizacji wojskowej pod nazwą Służba Zwycięstwu Polski. 27 września 1939 r. ponowił swój rozkaz, ostatecznie potwierdzając jej powstanie. Generał Władysław Sikorski, obawiając się w niej dominacji sił sanacyjnych, zalecił zastąpienie SZP nową organizacją – Związkiem Walki Zbrojnej pod komendą Kazimierza Sosnkowskiego. Dalsza walka z okupantem spowodowała samorzutne powstawanie różnych konspiracyjnych organizacji wojskowych i cywilnych, skupionych wokół stronnictw i partii politycznych. Upadek Francji w 1940 r. zwiastował przeciągające się działania zbrojne i długotrwałą okupację. Wobec takiego stanu rzeczy niezbędne było stworzenie państwa podziemnego oraz rozbudowanie jego struktur cywilnych i wojskowych. Główną siłą wojskową stał się ZWZ, na

którego czele w czerwcu 1940 r. stanął Stefan „Grot” Rowecki. Poza tym ludowcy utworzyli własne struktury wojskowe w postaci „Batalionów Chłopskich” i „Chłostry”, socjaliści powołali „Gwardię Ludową”, a narodowcy „Związek Jaszczurczy”. W miarę upływu czasu ZWZ stawał się coraz liczniejszy. 14 lutego 1942 r. przekształcono go w Armię Krajową, po czym rozpoczęto akcję scaleniową w celu utworzenia jednolitej polskiej armii w konspiracji.

Na Lubelszczyźnie jeszcze w okresie kampanii wrześniowej działały zakonspirowane struktury skupione wokół Komitetu Obrony Lublina. W bardzo szybkim czasie na bazie jego członków stworzono liczne organizacje konspiracyjne, jak np. Organizację Orła Białego, Komendę Obrońców Polski, Związek Czynu Zbrojnego itp. W październiku na Lubelszczyznę przybył sam gen. Karaszewicz-Tokarzewski, który utworzył na jej terenie struktury SZP, później (w 1940 r.) przekształcone w ZWZ. W momencie przemianowania ZWZ na AK w 1942 r. rozpoczęto akcję scaleniową wszystkich działających na obszarze Lubelszczyzny organizacji konspiracyjnych, by połączyć je w jedną. Nie było to łatwe zadanie, szczególnie w przypadku Narodowej Organizacji Wojskowej i Batalionów Chłopskich, których członkowie starali się zachować jak największą autonomię i swobodę w podejmowaniu decyzji. Ostatecznie tylko część działaczy tych organizacji weszła w struktury Lubelskiego Okręgu AK. W ten sposób powstał Okręg, który w 1944 r. liczył ok. 60 tys. ludzi.

Proporzec Lotnego Oddziału 8 Pułku Piechoty Legionów AK – II kompania, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Sztandar 15 Pułku Piechoty AK „Wilków”, Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 2

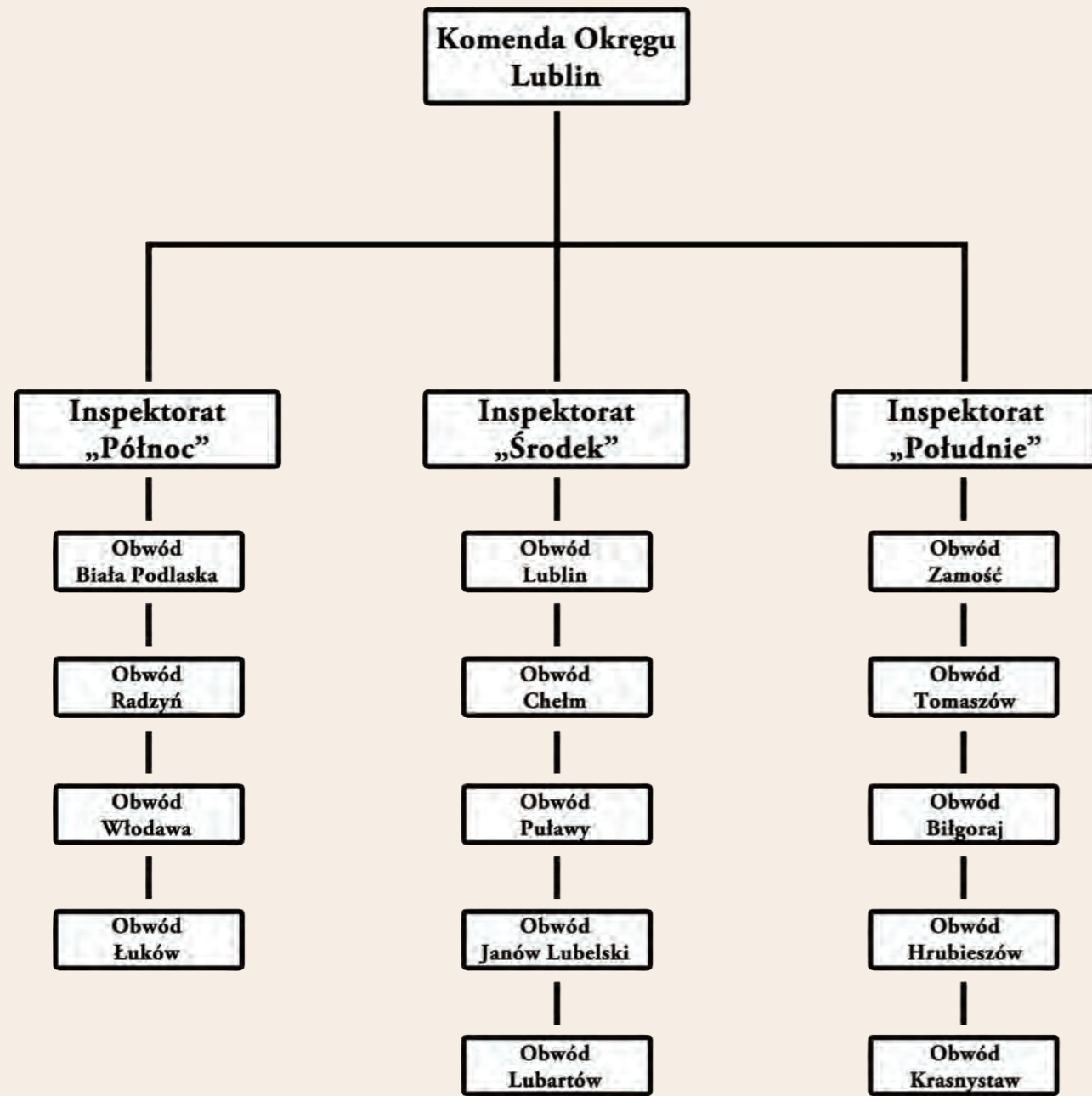
Nr.12/org. s/g rozdzielnika 1
 12.1.1943. Przesyłam w zał. nowy tekst roty przysięgi, który obowiązuje z datą
 niea dzisiejszym przy przyjmowaniu nowych członków do organizacji.
 Przymiemy: Insp. ter. i K-ci obw. /-/ Marcin 236

Nota przysięgi

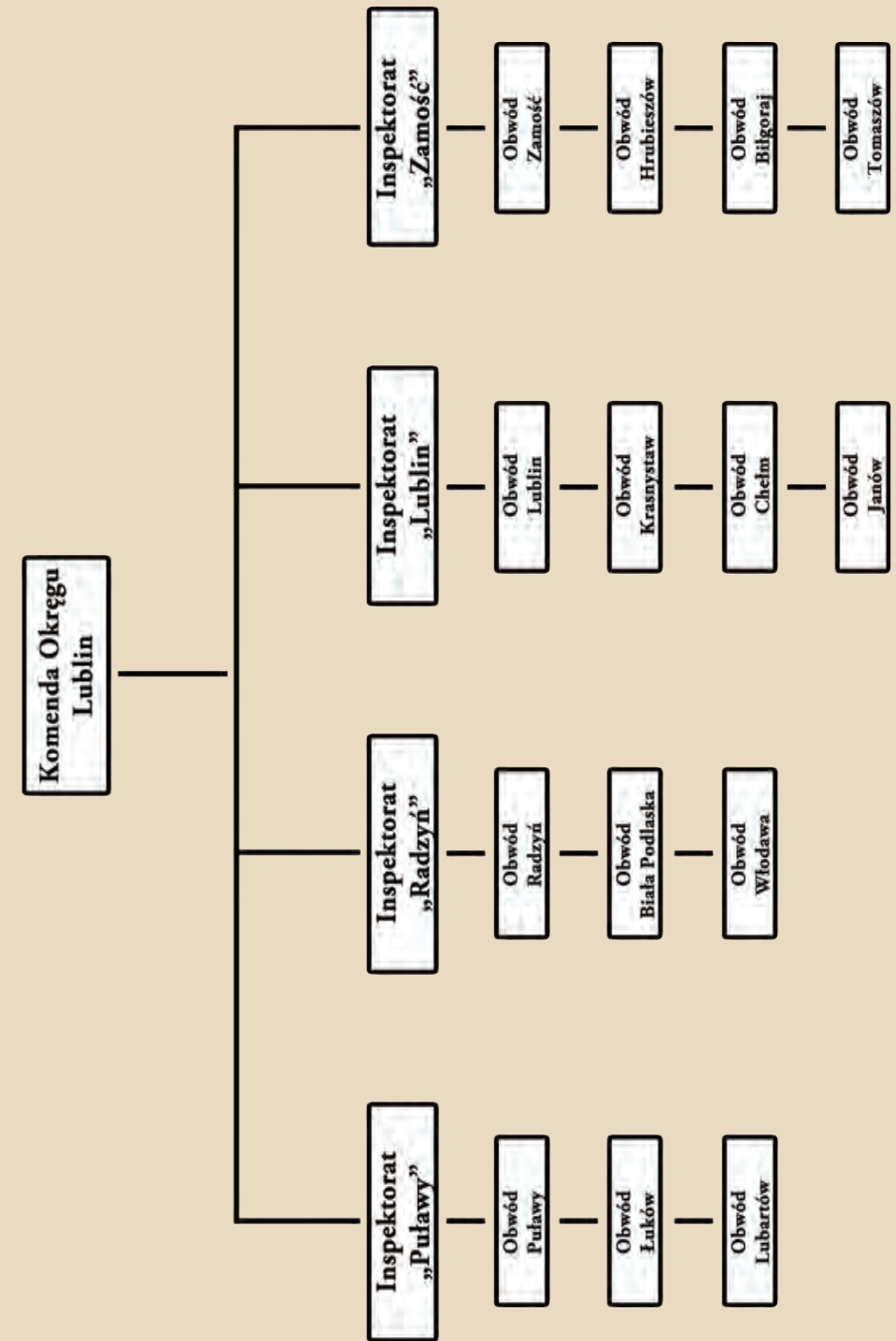
"W obliczu Boga wszechmogącego i Najświętszej Marii Panny, Królowej Korony Pole-
 zkiej, kładę swe ręce na ten święty Krzyż, znak męki i zbawienia, przysięgam być
 wiernym Ojczyźnie mej, Rzeczypospolitej Polskiej, stać nieugięte na straży jej
 honoru i o wyzwolenie Jej z niewoli walczyć ze wszystkimi siłami aż do ofiary z
 mego życia. Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i rozkazom Naczelnego Wodza
 oraz wyznaczonemu przezeń Dowódcy Armii Krajowej będę bezwzględnie posłuszny,
 a tajemnicy niekłamnie dochowam, o jakkolwiek by się spotkać miało."
 "Przyjmuję Cię w szeregi żołnierzy armii Polskiej walczącej z wrogiem w konspi-
 racji o wyzwolenie Ojczyzny. Twoim obowiązkiem będzie walczyć z bronią w ręku.
 Zawsze bądźcie twoja uszerebia. Zarząd Karana jest Śmiercią."

Struktura organizacyjna Okręgu Lubelskiego Armii Krajowej

Organizacyjnie Okręg Lubelski Armii Krajowej był zbieżny z podziałem admi-
 nistracyjnym Lubelszczyzny. Czternaście powiatów tworzyło odrębne obwody.
 Każde trzy lub cztery powiaty zgrupowane były w inspektorat, a te z kolei pod-
 leżały Komendzie Okręgu Lublin. Liczba inspektoratów, ale również i obwodów,
 zmieniała się w miarę upływu lat. Początkowo (na wiosnę 1941 r.) istniały trzy:
 „Północ”, „Środek” i „Południe”. Następnie pod koniec 1941 r. nazwy inspekto-
 ratów powiązano z konkretnymi miejscowościami i utworzono jeden dodatko-
 wy: „Puławy”, „Radzyń”, „Lublin”, „Zamość”. Od września 1942 r. aż do lipca
 1944 r. funkcjonowało już pięć inspektoratów. Do istniejących wcześniej dołączył
 inspektorat rejonowy „Chełm”. Zmieniła się też liczba obwodów, ponieważ Ob-
 wód Lublin podzielono na dwa: Obwód Lublin i Obwód Lublin-powiat. Najniższą
 komórkę organizacyjną w terenie stanowiła placówka, w skład której wchodziła
 wieś lub kilka wsi. Placówki z kilku gmin tworzyły rejon, nad którym dowództwo
 powierzano komendantowi obwodowemu.

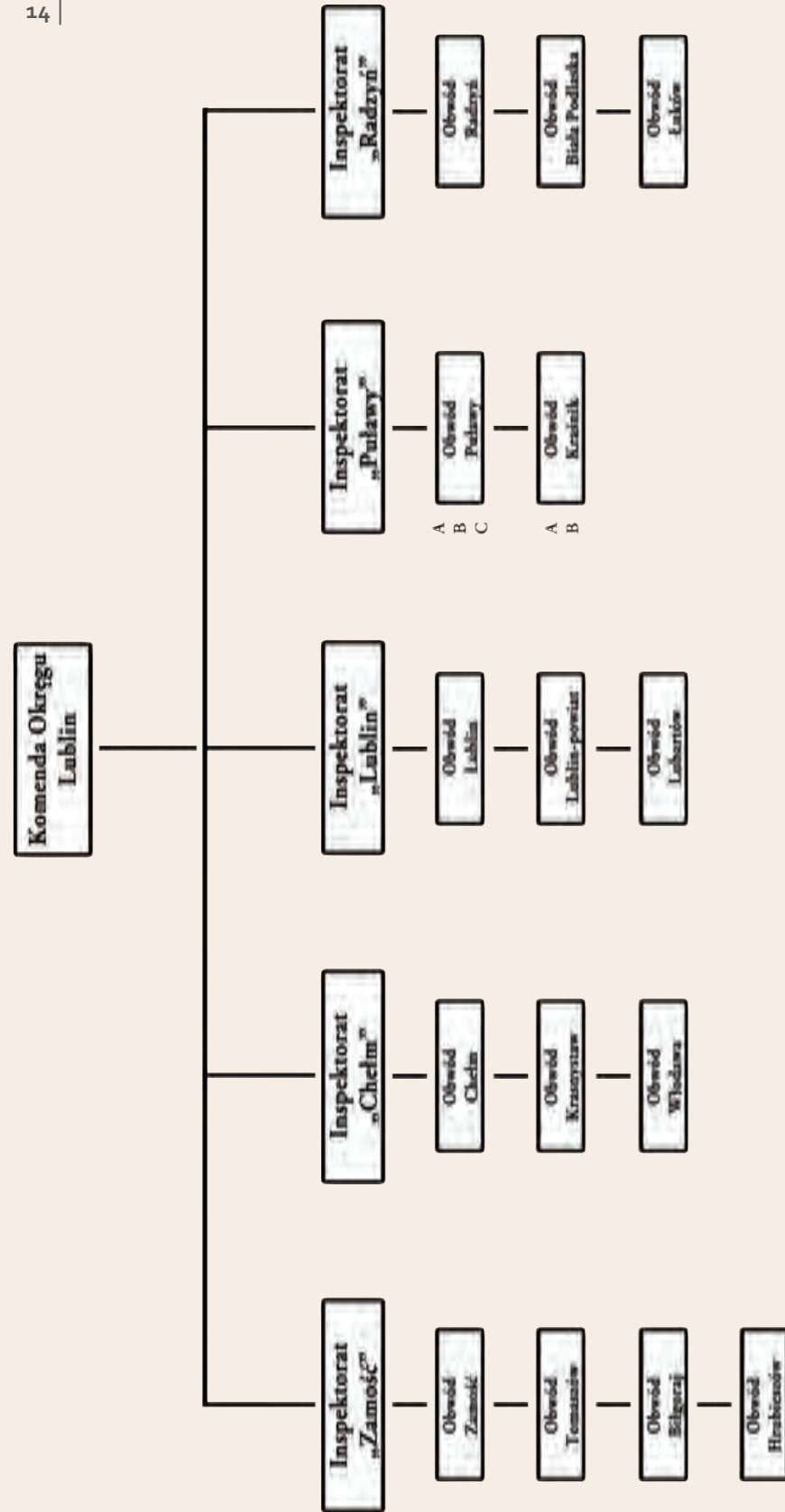

Struktura terytorialna Okręgu Lublin (wiosna 1941), (rys. B. Staręgowski, źródło: I. Caban, Z. Mańkowski, *Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa w Okręgu Lubelskim 1939–1944. Część pierwsza: Zarys monograficzny*, Lublin 1971, s. 29)

Struktura terytorialna Okręgu Lublin (1941–wrzesień 1942), (rys. B. Staręgowski, źródło: I. Caban, Z. Mańkowski, *Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa w Okręgu Lubelskim 1939–1944. Część pierwsza: Zarys monograficzny*, Lublin 1971, s. 30)

Struktura terytorialna Okręgu Lublin (wrzesień 1942–lipiec 1944), (rys. B. Staręgowski, źródło: I. Caban, Z. Mańkowski, Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa w Okręgu Lubelskim 1939–1944. Część pierwsza: Zarys monograficzny, Lublin 1974, s. 31)

Obwody Okręgu Lublin Armii Krajowej (lipiec 1944–czerwiec 1947), (rys. B. Staręgowski)

KG

Nr. 294/VII

dn. 31. III. 43 r.

Wytuczne organizacyjne Akcji Pomocy Żołnierzom.

1. Akcja p.ż. ze względu na swe wielkie znaczenie wychowawcze oraz zbliżność celów z propagandą wojenną jest prowadzona przez Bip-y.
2. Organem kierowniczym PŻ jest podwładza PŻ w wydziale propagandy BipKSZ. W Okręgach /Obszarach/ już obecnie, a w obwodach-w okresie powstania i walki działaczą będą "referaty PŻ", w Bip polowych - przy armiach referaty PŻ.
3. Do zakresu pracy PŻ należy:
- a/ prowadzenie gospód żołnierskich frontowych, dworcowych, garnizonowych i dla poborowych.
  - b/ planowanie i kierowanie akcją pomocy pośredniej prowadzonej przez czynniki społeczne/ np. dary dla żołnierzy itp./
  - c/ opieka nad żołnierzem rannym i chorym/ rozrywki, odwiedziny i pisanie listów itd./
  - d/ współdziałanie w wykonywanej przez czynnik państwowy i społeczny opiece i pomocy dla inwalidów wojennych i rodzin żołnierzy /zwłaszcza sierot/.
4. W okresie konspiracji mają pracować referaty PŻ w Bip Okręgowych/obszarowych/; uruchamianie referatów referatów w obwodach może następować tylko w miarę bezwzględnej potrzeby i w uzgodnieniu z komendantem okręgu.
5. Do zadań referatów PŻ konspiracji należy:
- organizowanie i szkolenie kadry instruktorskiej PŻ.,
  - przygotowywanie planów przyszłej działalności.
  - pomoc własnym oddziałom partyzanckim.
- Organizowanie szerokiej współpracy społeczeństwa w dziedzinie pomocy żołnierzom ma być podjęte dopiero w chwili wybuchu powstania lub bezpośrednio przed tym jeśli zostanie w tym kierunku zarządzenie.
6. Referaty PŻ wchodzi w skład odpowiednich Bip KSZ i podlegają służbowo ich szefom. Treść i metody pracy ich regulują rozkazy i wytyczne BIP KSZ /wydz. III, pod wdział PŻ./
7. Referaty WSK werbują do służby PŻ na ich zapotrzebowanie. Awalirowanie XX szkolenie i przydziały funkcyjne reguluje kierownictwo PŻ.

/-/ Grabica

Rozkaz Org K.S.Z. Obw. 34

Podporządkowanie Oddziałów „Chłosty” Komendzie Wojskowej Armii Krajowej.

A. Na zasadzie wzajemnego porozumienia Komendy Głównej Sił Zbrojnych w Kraju i Głównej Komendy „Chłosty” oraz na podstawie rozkazów: Komendy Okręgu Armii Krajowej i Okręgowej Komendy „Chłosty” w sprawie połączenia wysiłku zbrojnego Komendant Obwodu 34 A.L. i Dca powiatowy „Chłosty” wydaje następujący rozkaz:

A. I dnem dzisiejszym oddziały taktyczne „Chłosty”, zorganizowane na terenie Obwodu 34 przechodzą całkowicie i bezpośrednio pod rozkaz Komendanta Obwodu Armii Krajowej.

B. Dowódcy ucielonych oddziałów „Chłosty” mianują w porozumieniu z Komendantem Okręgowym „Chłosty” ob. Kalinę.

2. Wcielanie oddziałów „Chłosty” rozpocznie się z dniem 1 maja 1943 r. i będzie obijmano dwiema fazami: w pierwszej fazie nastąpi zaprzysiężenie dowódców, a w drugiej przyjęcie ludzi i sprzętu.

Po zakończeniu wcielania, które nastąpi do dnia 25. maja 1943 r., Komenda Obwodu A.L. i Komenda Powiatowa „Chłosty” sporządzą protokół zdawczo odbiorczy i przekażą go do swoich władz partyzanckich.

3. Rozkaz powyższy ma być podany do wiadomości wszystkim żołnierzom A.L. i „Chłosty”, którzy od tej chwili w jednym szeregu stanowią część Sił Zbrojnych w rozkazach dowódcy A.L. pod naczelnym dowództwem gen. Sikorskiego.

l.p. dnia 30 kwietnia 1943 r.

Podpisali: *[Signature]* *[Signature]*
Kom. Okr. „Chłosty” Kom. Obwodu.

termistrz, kapelan, komendanci powiatu i miast, adiutanci oraz – w przypadku większych obwodów – również oficerowie wyspecjalizowani: wywiadu, kontrwywiadu, płatnik, łączności, wyszkolenia, żywnościowy, łącznikowy, broni, saper itp. Oprócz nich pojawiały się również referentki Wojskowej Służby Kobiet.

Struktura organizacyjna Komendy Okręgu oraz mniejszych jednostek terenowych

W ramach Komendy Okręgu, inspektoratów, obwodów i rejonów istniał sztab wojskowy. W przypadku komendy okręgu w jego skład wchodził: komendant okręgu, zastępca i szef sztabu, zastępca do spraw cywilnych, lekarz oraz wyspecjalizowani oficerowie do spraw organizacyjnych, łączności, komunikacji, zadań specjalnych itp. W miarę upływu lat w komendzie okręgu pojawiły się wyspecjalizowane oddziały, których szefowie automatycznie zaliczali się do sztabu wojskowego. Były to oddziały: I – organizacyjny, II – wywiadu i kontrwywiadu, III – operacyjny i wyszkolenia, IV – kwatermistrzowski i V – łączności operacyjnej. Dodatkowo w skład sztabu wchodził: szef Biura Informacji i Propagandy, Kedywu, Wojskowego Sądu Specjalnego i prokuratury. Rozdzielono również funkcję szefa sztabu od jego zastępcy. W przypadku inspektoratów czy komend obwodowych sztaby były znacznie mniej rozbudowane. W inspektoratach do sztabu zaliczali się: inspektor rejonowy, jego zastępca, kwatermistrz, lekarz oraz wyspecjalizowani oficerowie: wywiadu, płatnik, łączności, taktyczny, zrzutów, lotnictwa. W obwodach sztab tworzyli: komendant obwodu, zastępca lub zastępcy, kwa-

KOMENDANT OKRĘGU				
ADIUTANCI	SZEF SZTABU	OFICEROWIE DO ZLECEŃ SPECJALNYCH		
ODDZIAŁ I ORGANIZACYJNY	ODDZIAŁ II WYWIAD I KONTRWYWIAD	ODDZIAŁ III OPERACYJNY I WYSZKOLENIA	ODDZIAŁ IV KWATERMISTRZOSTWO	ODDZIAŁ V ŁĄCZNOŚĆ OPERACYJNA
WOJSKOWA SŁUŻBA Kobiet	WOJSKOWY SĄD SPECJALNY	„UPRAWA”	BIURO INFORMACJI I PROPAGANDY	WOJSKOWA SŁUŻBA OCHRONY POWSTANIA
SŁUŻBA DUSZPASTERSKA	LOTNICTWO	SŁUŻBA TABOROWA I REMONTU	SŁUŻBA SAPERSKA	CENTRALNA OPIEKA PODZIEMIA
SŁUŻBA WETERYNARYJNA	REFERAT ARTYLERII	SŁUŻBA SANITARNA	ŁĄCZNOŚĆ KONSPIRACYJNA	„KEDYW”
		WYDZIAŁ BRONI PANCERNEJ I SAMOCHODOWEJ		

Struktura sztabu Komendy Okręgu Lublin, (rys. B. Staręgowski, źródło: I. Caban, Z. Mańkowski, *Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa w Okręgu Lubelskim 1939–1944. Część pierwsza: Zarys monograficzny*, Lublin 1971, s. 33)

RAPORT Nr. 18.

OKRĘG Nr 1 / OBWÓD I/.

12-V-44r.

ORGANIZACYJNE.

Sztab: dowódca - Ryszard
 szef sztabu - Leszek
 oficer operacyjny - Konrad
 oficer informacji - Adam
 oficer propagandy - Durski
 oficer zaopatrzenia - Cienki
 oficer organizacji - Paweł
 oficer bezpieczeństwa - brak.

Uwagi:

Sztab został należydo skompletowany. Szefem sztabu jest przedstawiciel RPPS - u, of. oper. i of. organ. są przedstawicielami ZWIA, Współpraca w sztabie rozwija się pomyślnie.

Stan liczebny jednostek bojowych i uzbrojenia:

Żolibórz - 3 plutony - d-ca 1-go plutonu ~~Kochanek~~ - Rebus
 „ 2-go „ - Henryk
 „ 3-go „ - Brzoza
 Razem żołnierzy 34, stan broni: 15 krótkich, 14 granatów, 3kb,

Wola - 3 plutony - d-ca 1-go plutonu Franek
 „ 2-go „ - Karol
 „ 3-go „ - Zenon
 Razem żołnierzy 31, stan broni: 10 krótkich, 15 granatów, 3kb

Uchota - 2 drużyny - żołnierzy 18, broni żadnej.

Lokotów - 1 pluton - żołnierzy 32, stan broni: 3 krótkie.

Powisłe - 3 sekcje - żołnierzy 18 / 2 sekcje M.L., 1 sekcja fabryczna / stan broni: 3kb.

Praga - 1 pluton mł. - d-ca Antek, 2 sekcje M.L., 2 sekcje mł. Razem żołnierzy - 24 56, stan broni: 7 krótkich, 6 granatów,

Pluton Czwartaków - d-ca Konrad, razem żołnierzy 24, stan broni: 5 krótkich, 7 granatów, 2 P.M., 1 lotniczy.

Jednostki różne, które weszły w skład AL:

- 1 drużyna AK Wola - 10 żołnierzy
- 1 sekcja AK Powisłe - 5 żołnierzy
- 1 sekcja WZ Żolibórz - 5 żołnierzy
- 1 drużyna WZ Praga - 5 żołnierzy, razem 24 żołnierzy.

Na składzie w Magazynie głównym Warszawa: 1 P.M., 10 granatów, 13 butelek zapalających.

Stan osobowy: 342 żołnierzy.

Stan osobowy broni: 20 krótkich, 21 granatów, 3 kb, 3 P.M., 1 lotniczy, 15 butelek zapalających.

AKCJE.

Dnia 12-4. grupa spec. dokonała eksplozji przy ulicy Długiej, zabierając z Magazynu fabryki włókienniczej 21 tuzinów skarpet, 137 tus. podczoch baskich, 40 swetrów i 5 sztuk materiału na sumę 83.000 zł. w czasie od 10 do 10.4. przeprowadzone zostały trzy rozbrojenia, przy czym zdobyto 4 krótkie a/ dn. 10.4. sekcja Czwartaków zabiła i rozbraiła dwóch granatowych, zdobywając z sztuki, b/ dn. 11.4. sekcja plutonu

5/433

Eksymis 8

Rozkaz Nr. 201.

Otrzymują: D-oy rej. I-IV.

WSOP i D-ca Żandarm. Ob. Biały.

Dla ścigania wszelkich przestępstw natury kryminalnej i wojskowej popełnianych przez żołnierzy S.Z. zostaje zorganizowany pluton żandarmerji polowej kryptonim Ż.P./633.

Skład organizacyjny:

W obwodzie: plut. żand. pol. w następującym składzie osobowym:

- 1/ D-ca plut. żandarmerji polowej,
- 2/ 2-ca d-oy plut. żand. pol.
- 3/ Szef kano. plut. żand. pol.
- 4/ 15 żandarmów.

W rejonach: posterunek żand. pol. w składzie:

- 1/ D-ca posterunku,
- 2/ 2-ca d-oy posterunku,
- 3/ 3-ch żandarmów.

Podania: Zadania takie same jak żand. pol. w armii polskiej w czasie pokoju i w czasie wojny w r. 1939.

Planowania: Na d-cę plutonu żandarmerji polowej powołuję Ob. Białego, na z-cę Ob. Wiśniewskiego.

D-ca plutonu przystąpi natychmiast do organizacji plutonu i posterunków. Org. plut. przy Obwodzie dokonać przy pomocy Ofic. wyw. obwodu. Organizację posterunków żand. pol. dokonają d-oy rejonów przy pomocy ofic. wyw. rej.

Ze względu na wysokie morale jakie winno cechować skład osobowy żandarmerji i specjalny rodzaj służby, polecam wziąć w pierwszym rzędzie żołnierzy żandarmerji, jednak o nieskazitelnym charakterze i stojących wysoko moralnie.

W razie braku takowych uzupełnić żołnierzami z piechoty lecz ci muszą być etycznie czysti i moralnie bez skazy.

Za wybór ludzi czynię odpowiedzialnymi d-ców rej. i ofic. wywiadu.-

Zaopatrzenie: Ze względu na rodzaj służby i konieczność skoszarowania żandarmerji wszyscy żołnierze oddziału żand. będą zaopatrzeni w środki materialne i pieniężne, by mogli należycie wykonywać swe czynności i pełnić służbę.-

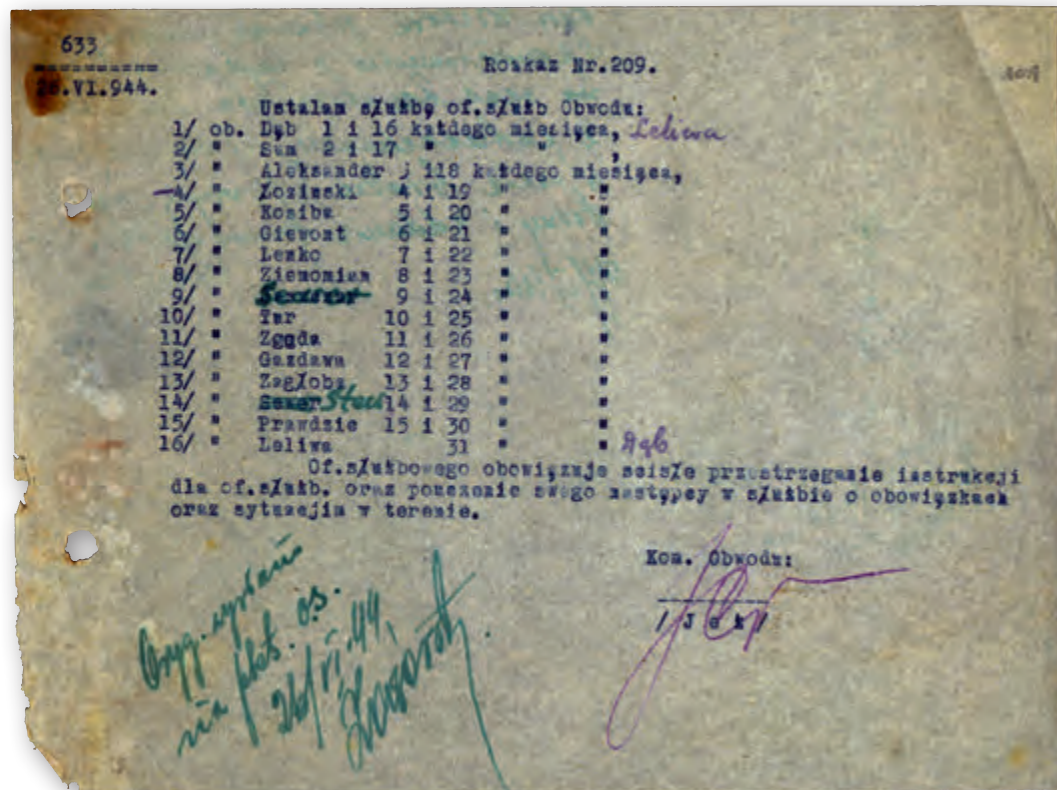
Uzbrojenie: Kbk., pistolety, pistolety maszynowe, granaty.

M.p. oddziałów żand.: pluton przy m.p. Obwodu - posterunki przy m.p. rejonu.-

Kom. Obwodu:

/ J e z /

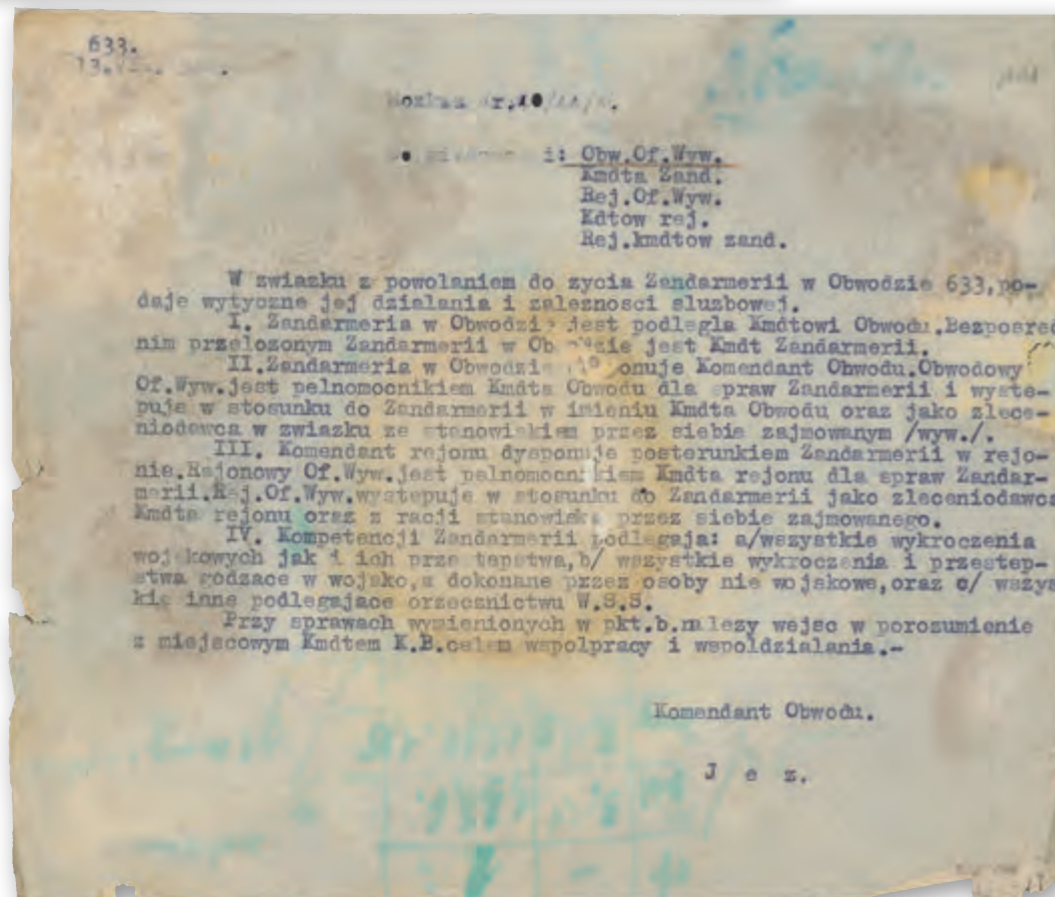

Rozkaz nr 209
o ustaleniu
służby oficerów
służb obwodu,
26 VI 1944 r.,
Związek Walki
Zbrojnej – Armia
Krajowa Okręg
Lublin, Materiały
przekazane przez
Zofię Leszczyńską,
sygn. 486

Uzbrojenie żołnierzy Armii Krajowej

Żołnierze Armii Krajowej przez długi czas borykali się z brakiem odpowiedniego wyposażenia bojowego. Dysponowali oni najczęściej sprzętem krajowym, zrzuconym i tym zdobytym na Niemczech. Z produkcji rodzimej należy szczególnie zwrócić uwagę na pistolet samopowtarzalny typu Vis, za którego konstrukcją odpowiadali Piotr Wilniewicz, Jan Skrzypiński oraz Feliks Modzelewski. Pistolety te produkowane były w radomskiej Fabryce Broni. W czasie okupacji, po zajęciu zakładu przez Niemców, części pistoletów były wykradane, a następnie składowano z nich działające modele. Popularny był również ręczny karabin maszynowy Browning, który produkowano w Polsce na licencji belgijskiej. Duża ilość broni tworzona była chałupniczo. Przykładem są choćby granaty zwane sidolówkami, tworzone w puszkach przypominających te, w których przechowywano „Sidol” – płyn do czyszczenia metalu, oraz bomby angielskie i inne bomby improwizowane. Z uzbrojenia dostarczanego przez aliantów szczególną popularnością cieszyły się brytyjskie pistolety maszynowe Sten oraz zdobyte na Niemczech karabiny Mauser, pistolety Luger i granaty trzonkowe.

Rozkaz nr 40
o organizacji
żandarmerii polowej
w obwodzie 633,
13 VII 1944 r., Związek
Walki Zbrojnej –
Armia Krajowa Okręg
Lublin, Materiały
przekazane przez Zofię
Leszczyńską, sygn. 486

Broń zdobyta na Niemcach:
karabiny Mauser, pistolet
maszynowy MP40, granat
trzonkowy, pistolet
sygnalizacyjny, Zbiory,
relacje i wspomnienia
dotyczące wojny i okupacji
1939–1944, sygn. 31

Pistolety maszynowe
Sten ze zrzutów
alianckich, Zbiory, relacje
i wspomnienia dotyczące
wojny i okupacji 1939–1944,
sygn. 31

Andrzej Brzeziński ps. „Adam” z rkm Browning oraz Józef Czarny ps. „Szwarc”,
Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

DRZEWO

ŁADUNKI PRZYŁOŻONE

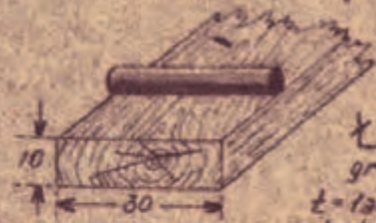
1-6/139

Miękie i suche

$$\zeta = ab$$

gr cm

ζ - ładunek w gr.
 a - bok krótszy w cm.
 b - " dłuższy w cm.

PRZYKŁAD

$a = 10 \text{ cm}$
 $b = 30 \text{ cm}$
 $\zeta = a \cdot b = 10 \cdot 30$
 $\zeta = 300 \text{ gr} = 0.3 \text{ kg}$

$$\zeta = d^2$$

gr cm

ζ - ładunek w gr.
 d - średnica w cm.

PRZYKŁAD

$d = 40 \text{ cm}$
 $\zeta = d^2 = 40^2$
 $\zeta = 1600 \text{ gr}$
 $\zeta = 1.6 \text{ kg}$

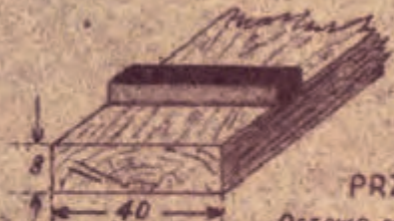
Mokre; miękie lub twarde

$$\zeta = 2ab$$

gr cm

PRZYKŁAD

$a = 8 \text{ cm}$
 $b = 40 \text{ cm}$
deska dębowa
 $\zeta = 2ab$
 $\zeta = 2 \cdot 8 \cdot 40$
 $\zeta = 640 \text{ gr}$
 $\zeta = 0.7 \text{ kg}$

$$\zeta = 2d^2$$

gr cm

PRZYKŁAD

Drzewo rosnące o średnicy $d = 32 \text{ cm}$
 $\zeta = 2d^2$
 $\zeta = 2 \cdot 32^2$
 $\zeta = 2048 \text{ gr}$
 $\zeta = 2.1 \text{ kg}$

ŁADUNKI WIERTNICZE

Drzewo miękie suche

$$\zeta = \frac{d^2}{10}$$

gr

PRZYKŁAD

$d = 50 \text{ cm}$ belka sucha sosnowa
 $\zeta = \frac{d^2}{10}$
 $\zeta = \frac{50^2}{10}$
 $\zeta = \frac{2500}{10} = 250 \text{ gr}$
 $\zeta = 0.25 \text{ kg}$

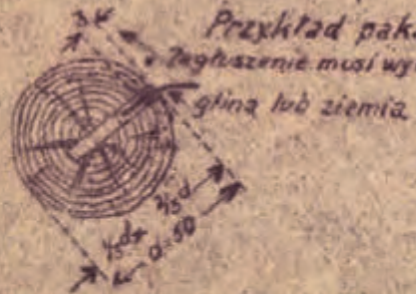
Każde drzewo mokre lub twarde

$$\zeta = \frac{2d^2}{10}$$

gr

PRZYKŁAD

$d = 50 \text{ cm}$ dąb rosnący
 $\zeta = \frac{2d^2}{10}$
 $\zeta = \frac{2 \cdot 50^2}{10} = \frac{5000}{10} = 500 \text{ gr}$
 $\zeta = 0.5 \text{ kg}$

Przykład pakietowania ładunków wiertniczych

Gdy ładunek w kilku otworach, wykonać potężniejszą łonem wybuchowym aby otrzymać odpalenie w jednym ogniu

ŻELAZO

BLACHY I SZTĄBY

$$\zeta = \frac{F_{\text{cm}^2}}{40}$$

kg

ζ - ładunek w kilogram.
 F - pow. przekroju w cm^2

PRZYKŁADY

$\zeta = \frac{F}{40} = \frac{20 \cdot 5}{40}$
 $\zeta = 2.5 \text{ kg}$

$\zeta = \frac{F}{40} = \frac{(10+12) \cdot 2}{40}$
 $\zeta = 1.1 \text{ kg}$

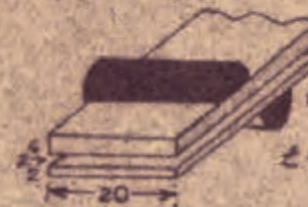
Duży odstęp między płytami

$\zeta = \frac{F}{40} = \frac{4 \cdot 20}{40}$
 $\zeta = 2 \text{ kg}$

Gdy między blachy mogą włożyć ładunek, obliczam tylko dla grubszego przekroju. Obliczony ładunek przelicz także i blachę cieńszą.

Mały odstęp między płytami

$\zeta = \frac{F \cdot (2+4) \cdot 20}{40 \cdot 40}$
 $\zeta = \frac{160}{40} = 4 \text{ kg}$

Gdy odstęp między blachami jest zamarty na umieszczenie ładunku, w obliczeniu biorę łączną grubość i odstępów między nimi.

Rura pusta

$\zeta = \frac{F}{40} = \frac{3 \cdot 40 \cdot 2}{40}$
 $\zeta = \frac{240}{40}$
 $\zeta = 6 \text{ kg}$

Gdy mam przeciąć całkowicie rurę, obliczam ją tak jak blachę, a więc obwód rury mnożę przez grubość blachy z której rura jest wykonana otrzymując w ten sposób powierzchnię przekroju.

ŻELAZO OKRĄGŁE I LINY STAŁOWE

$$\zeta = \frac{2F_{\text{cm}^2}}{40}$$

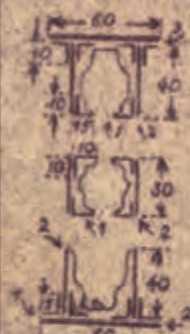
kg

Ładunki większe od 0.5 kg trzeba bezwzględnie niewać na ścięcie. Odstęp między ładunkami nie może być większy od połowy grubości przecinanego przedmiotu.

PRZYKŁAD

$d = 6 \text{ cm}$ lina stalowa
 $\zeta = \frac{2F}{40}$
 $\zeta = \frac{2 \cdot 36}{40} = \frac{72}{40}$
 $\zeta = 1.8 \text{ kg}$

Przykład obliczenia przekroju mostu stalowego

1	180 · 3 = 540 cm ²	$\zeta = \frac{540}{40}$
4	4 · (10+12) · 1 = 88 cm ²	$\zeta = 2.2 \text{ kg}$
2	2 · 40 · 2 = 160 cm ²	$\zeta = 4 \text{ kg}$
2	2 · (10+15) · 1 = 50 cm ²	$\zeta = 1.25 \text{ kg}$
4	4 · (10+10) · 1 = 80 cm ²	$\zeta = 2 \text{ kg}$
2	2 · 30 · 2 = 120 cm ²	$\zeta = 3 \text{ kg}$
2	2 · 40 · 2 = 160 cm ²	$\zeta = 4 \text{ kg}$
4	4 · (10+12) · 1 = 100 cm ²	$\zeta = 2.5 \text{ kg}$
1	1 · 80 · 2 = 160 cm ²	$\zeta = 4 \text{ kg}$

UWAGA: Przy obliczaniu przekroju mostu stalowego należy obliczyć ładunek dla każdej belki osobno.

Gdy używam plastiku biorę połowę obliczonej wielkości ładunku np. oblicz 6 kg zm. wyb. to plastiku użyję tylko 3 kg.

W ŁADUNKACH WEWNĘTRZNYCH I W MINACH ILOŚĆ PŁASTIKU TA SAMA CO TADTYLU

UWAGA: Używając plastiku do cięcia żelaza należy od strony obiektu zrobić w ładunku podłużny projekcyjny rowek, co wybitnie wzmacnia jego działanie.

Polski bagnet wojskowy (mobilizacyjny) wraz z pochwą wz. 28 (wz. 29) wyprodukowany w Fabryce Broni w Radomiu, 1939 r., Muzeum Armii Krajowej im. Emila Fieldorfa „Nila” w Krakowie, nr inw. MAK/1867/M

Pistolet Vis wz. 1935 wyprodukowany w 1944 r. w fabryce Steyr-Daimler Puch A.G (dawniej Państwowa Fabryka Broni w Radomiu), Muzeum Armii Krajowej im. Emila Fieldorfa „Nila” w Krakowie, nr inw. MAK/34/M

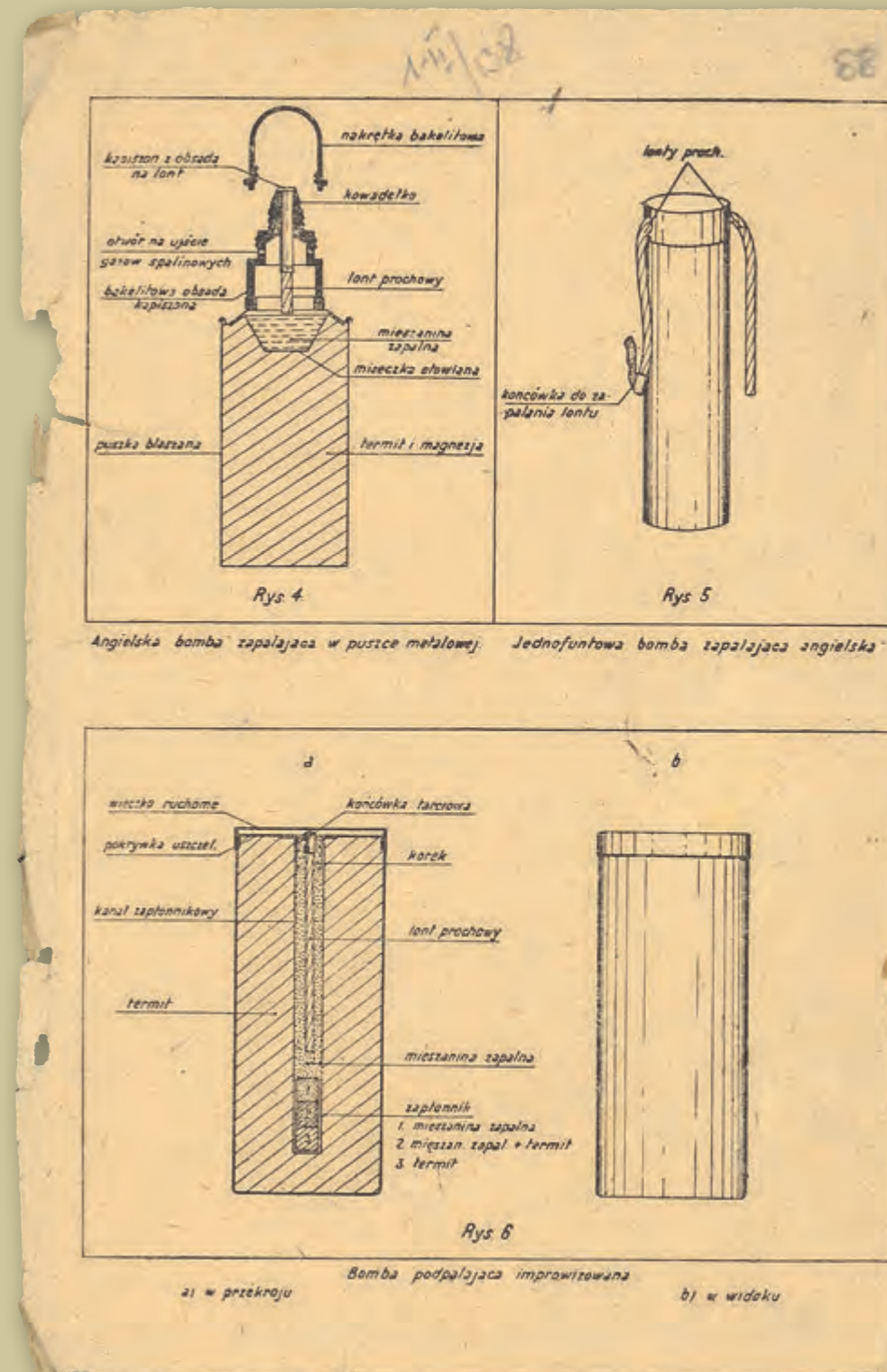
Report. ludzi, broni i wyposażenia. II rej.

Stan ludzi					Broń										bramki		Wyposażenie								
Wzrost	Wiek	Waga	Siła	Siła	P.K.M.	LM	PKM	PKM	PKM	PKM	PKM	PKM	PKM	PKM	PKM	PKM	PKM	PKM	PKM	PKM					
3	1	55	347	406	3	1	3	4	2	7	9	100	30	2	40	1	100	40	20	40	5	2	2	1	20
3	1	55	347	406	3	1	3	4	2	7	9	100	30	2	40	1	100	40	20	40	5	2	2	1	20

1/2 Kom. Region / Sójka

Report ludzi, broni i wyposażenia w 2. rejonie, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 21

Schemat konstrukcji bomby angielskiej i bomby podpalającej improwizowanej, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

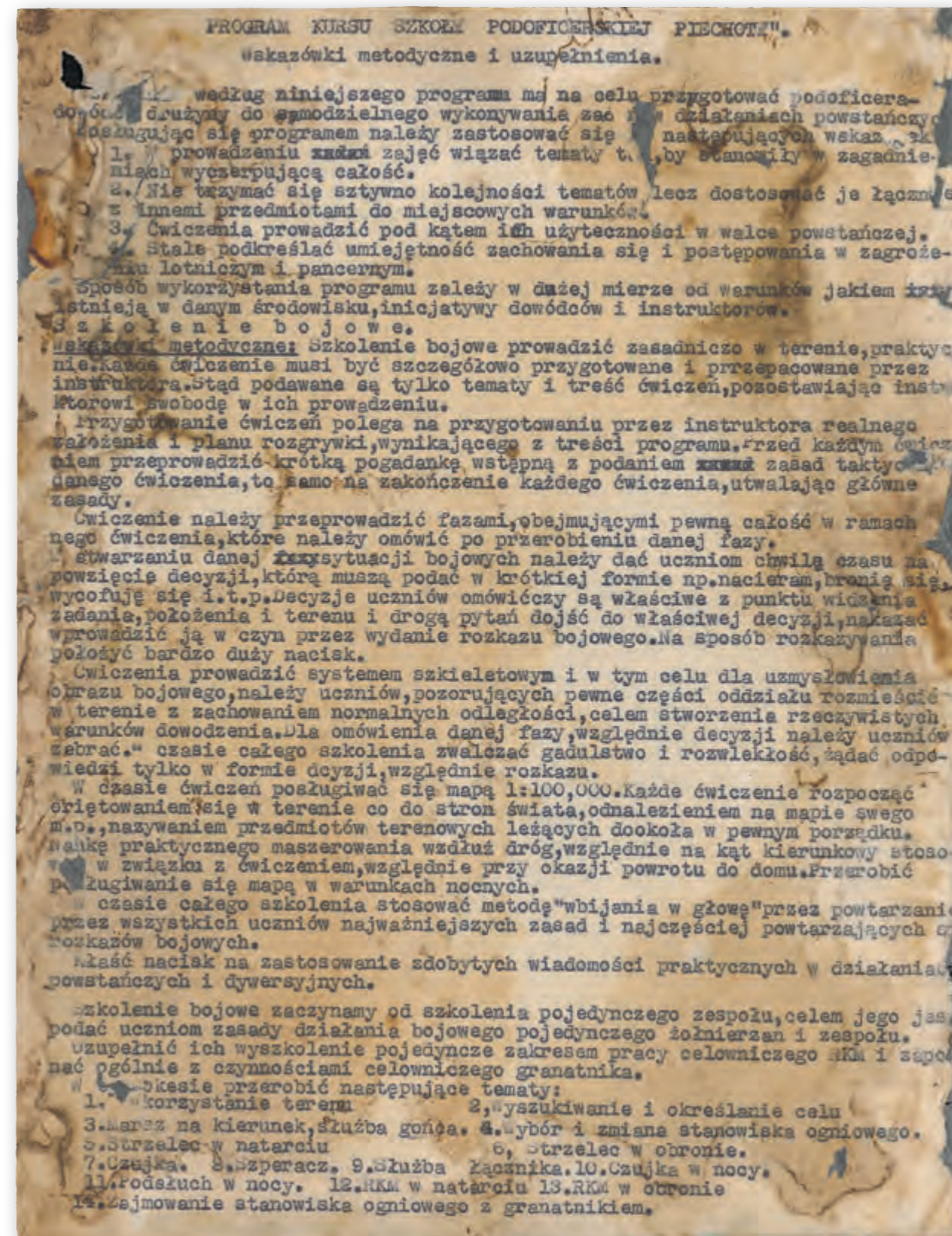

Szkolenia ogólne i specjalistyczne

Za wyszkolenie żołnierzy Okręgu Lubelskiego odpowiedzialny był Oddział III – operacyjny i wyszkolenia. Co ciekawe, wydział ten, w przeciwieństwie do innych okręgów w kraju, stanowił samodzielną jednostkę organizacyjną. Taki stan rzeczy wymusiły warunki działalności konspiracyjnej. Od 1943 r. przygotowywano programy dla szkół oficerskich, podchorążych i podoficerskich. Dostarczano materiały szkoleniowe oraz koordynowano nauczanie we wszystkich podziemnych szkołach wojskowych. Niektórzy z oficerów wydziału sami prowadzili zajęcia, kształcili żołnierzy oraz ich egzaminowali. Oprócz szkoleń ogólnych organizowano także specjalistyczne: saperskie, artyleryjskie, lotnicze. Najwięcej jednak przekazywano wiedzy o charakterze typowo bojowym, czyli: w zakresie strzelania, musztry, patrolowania, zwiadu, jazdy konnej czy działania w szyku bojowym i natarcia.

Program kursu szkoły podoficerskiej piechoty, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Szkolenie z musztry oddziału Jana Wiśniewskiego ps. „Mucha”, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Zbigniew Wójcicki ps. „Kula” podczas ćwiczeń z jazdy konnej, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Szkolenie z musztry oddziału Witolda Głuchowskiego ps. „Las”, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Ćwiczenia z marszu. Na zdjęciu Wojciech Rokicki ps. „Nerwa” oraz Józef Sobieszkański ps. „Sęk”, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Program szczegółowy wstępnego szkolenia wojsk kobiet

I. Postawa w służbie konsp. - 4godz 12/11/1935

a) Cel - przygotować do pomocy służby wojsk, sformalizować do służby w konsp. do służby wojsk
 b) Forma i sposób pracy, w zespole i indywidualnie
 c) Cechy żołnierza w konsp. obywatelskiej kamozji, odwaga, odwaga, odwaga, odwaga
 d) Technika pracy konsp. pojęcie sztytu, zachowanie w szeregu postawy wobec zagadnień duszki, straszeń do zabarwa

II Służba wartownicza - 10godz

a) Język służby żołn. woty żołnierskie, dowozki i prawa przynajmniej
 b) stopnie wojsk, przezony podoficary, stany, mioty
 c) Język rozkazów, wykonywanie dyscypliny, droga służby, honor, próby, zasilenia, przepisy dyscyplinarne, rodzaje przemocy, kara dysc. kara sm. w służbie wojska, + za odmowę postawienia deserccji, rabunku, przelanie krwi.
 d) Pisanie eskorty, i komojm, warta - skład obowiązki i prawa. Pomaga służby wartowniczej.
 e) Język st. w konsp. am. poradnik, konsp. obowiązki, dowódca, dowódcy
 f) Pisanie garnizonu, st. usp. regam.
 g) Odwazanie komojm, komendy, rozkazy, ur. w szeregach, form wojsk, porządek, sprawność

III Organizacja Armii - 6godz

a) Ogólne pojęcie o składzie Sił Zbr. opodziałe na brygady, służby
 b) Podział i zadanie służb, rodzaje i zadania wojska
 c) Organizacja kompanii
 d) Służba kobiet w wojsku, podstawy prawa zakres obowiązków

IV Służba łączności

a) kanerki b) obrotuga telef. c) obst. aparat

Program 3212 służby wartowniczej

Służba wartownicza - 6godz

a) przepisy wartownicze ogólne i specjalne, co to jest warta, rodzaje wart, wartowników, posternek, rodzaje posterników.
 b) Język służby na posterniku, zarządzenie, wykonanie
 c) Prawo użycia broni, zatrzymanie i legitymowanie
 d) zachowanie się warty wobec zbliżającej się osoby, napasli na wartę, warta nie służby na wartę, wystrzywanie pod broni, alarmowanie. Zbicie wartowników, kto ma prawo zmuszenia
 e) dowożenia rozprawczych dowożenia dowożenia warty, przelanie warty, spr. rodzaje warty
 f) Odpowiedzialność służby wartowniczej, porządek służby, prawa z obywateli żołnierska w służbie wartowniczej, wtykalność wartowników.
 g) Konwojowanie, przepisy konwoju i jeżdzą d-ly Postpowanie z wozem, przelanie, drągami, deserterami, Prawo użycia broni w ostrej i bez odniesienia

Program szczegółowy wstępnego szkolenia wojsk kobiet oraz służby wartowniczej, Związek Walki Zbrojnej - Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Skrócony program szkolenia bojowego.

- 1/ a/ Cel ćwiczeń bojowych: zachowanie się w terenie. Postosowanie barw i przedmiotów w terenie. Ogólny zarys łączności i obserwacji w wyszkoleniu bojowym.
- b/ Ocena odległości: Sposoby oceny odległości. Wpływ warunków atmosferycznych na ocenę odległości. Wpływ barw i przedmiotów. Ocena odległości do 100, 200, 300, 400 i 500 m.
- c/ Maskowanie: Cel maskowania. Sposoby maskowania.
- d/ Rozkazy bojowe: Powtarzanie rozkazów i meldunków. Znaki umówione i sygnały.
- 2/ a/ Poruszanie się w terenie: Sposoby poruszania się. Padnij. Powstań. Człokaj się. Skoki.
- b/ Krycie się w terenie. Wykorzystanie terenu.
- c/ Stanowisko ogniowe pojedynczego strzelca.
- d/ Zasłona i ochrona.
- e/ Wybór i zajmowanie stanowiska ogniowego.
- f/ Ulepszanie stanowiska ogniowego i prowadzenie ognia.
- g/ Łączność i obserwacja.
- 3/ a/ Ćwiczenia bojowe: Charakterystyka ogólna. Stosowanie się pojedynczego strzelca w terenie.
- b/ Wykorzystanie zasłon i ochron terenowych.
- c/ Ubezpieczanie się. Rodzaje oddziałów ubezpieczeniowych.
- d/ Szperacz. Odprawa szperacza/kierunek marszu znaki umówione. Posuwanie się szperacza w terenie.
- 4/ a/ Placówka - Charakterystyka.
- b/ Ubezpieczenie. Nawiązanie łączności.
- c/ Czułka - Odprawa czujek /znaki i umówione sygnały/.
- d/ Zaciąganie placówki i ubezpieczenie.
- 5/ a/ Patrol - Charakterystyka.
- b/ Zastosowanie patroli.
- c/ Rodzaje patroli i sposób ich użycia.
- d/ Skład patroli.
- e/ Środki łączności.
- f/ Sposób posuwania się ubezpieczenia.
- g/ Goniec. Ćwiczenia z gońcem.
- 6/ a/ Marsze - Charakterystyka. Marsz podróży i marsz forsowny.
- b/ Marsz ubezpieczony.
- c/ Sposoby ubezpieczenia w marszu /czołowe, boczne/
- d/ Działania bojowe w marszu ubezpieczonym.
- 7/ a/ Walki obronne - Charakterystyka.
- b/ Pojedynczy strzelec w obronie. Wybór i zajęcie stanowiska ogniowego
- c/ Nawiązanie łączności z punkt. am. obserw. szn..
- d/ Meldunki i rozkazy.
- e/ Prowadzenie ognia.
- f/ Bronń maszynowa, pancerna, plotnicza w obronie.
- g/ Walki z bronią pancerną i lotnictwem w obronie.
- h/ Punkty sanitarne i sanitarne ścieżki drużyn, plutonów, komp.
- 8/ a/ N a t a r c i e - Charakterystyka.
- b/ Podstawa wyjściowa. Wybór i zajęcie podstawy wyjściowej.
- c/ Czas i sposób opuszczania podstawy wyjściowej.
- d/ Posuwanie się w terenie, zajmowanie stanowiska ogniowego.
- e/ Łączność i obserwacja.
- f/ Posuwanie się w dalekim ogniu artylerii i broni maszynowej.
- g/ Zajęcie podstawy szturmowej. Przygotowanie się do szturm. Szturm.
- h/ Robowanie umocnień bojowych npla.
- 1/ Odpieranie przeciwdzierzeń npla.

Skrócony program szkolenia bojowego, Związek Walki Zbrojnej - Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Program zajęć szkoleniowych na okres od 1 VI do 30 VI 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Program zajęć od 1.VI. do 30.VI.1944 r. 27 3

Data	Służba polowa	Strzelectwo	Manewra	Nauka o broni
1.	30' co to jest teren, rodzaje terenu, ważność terenu dla wojska 90 orientacja w terenie	30' Pog.przyrządy celow. 60 zapoznanie z przyrządami celow.	30' postawa zasadnicza bez i z bronią	-
2.	90' ochrona i osłona koryzycji, maskowanie 60' Wybór drogi przez gońca, umijętność podjęcia.	30' Pog.linie celow.i pkt celow.	40' Zwroty w miejscu bez i z bronią /lewo,prawy, tył/	20' Opis kb.Mäuser
3.	120' Wybór punktu obserwacyjnego dla nas i zagrożenie z punktu npla	60' celowanie na 25 m do punktu	40' zbiórka w szeregu /czucie równanie/ z bronią i bez	20' wyjmowanie rozkładanie i składanie ramki
4.	60' Pogadanka: rozpoznanie na postoju 60' pog.rozpoznanie w marszu.	60' trójkąt błędów na 25 m.	20' odliczenie kolejne i do dwóch	40' działanie poszczególnych części w kb.
5.	60' pog.rejon dogodny dla walki możliwość wyżywienia 30' pog.obserwacja	60' trójkąt błędów na 25 m.	30' zbiórka w szeregu /krycie, równanie, czucie, odl./	60' wypoździłanie wszystkich części.
6.	130' zajmowanie punktu obserw. i służba obserw. w miejscu	60' przyrządy kierownicze-obejmowanie szyjki	30' salutowanie w miejscu. Na prawo lub lewo 15' Zbiórka w szeregu.	30' Nabój i rodzaje, budowa ładunkowanie.
7.	60' zmiana punktu obserw. i obserw. w marszu 60' Pog.łączność, rodzaje.	60' ściąganie spustu	45' Zbiórka drużyny bojowej /kolejność ustawiania/	-
8.	60' służba gońca 30' patrol: rodzaje prace, pabr.-pogad.	60' celowanie leżąc z podpórki na 60 m.	40' formowanie dwójek i parów do szeregu	65' Opis rkm Brauning
9.	180' Patrol zwiadowczy praktycznie	60' przykładanie kolby do ramienia, zamykanie oka.	45' Formowanie szwerek, formowanie dwójek z szeregu. Równanie	-
10.	60' pogad.ubezpieczenie na postoju 30' pog. -podsłuch	60' składowanie się do strzału siedząc	45' odstępowanie w lewo,prawy, od środka i łączenie.	-

- 2 - 28 4

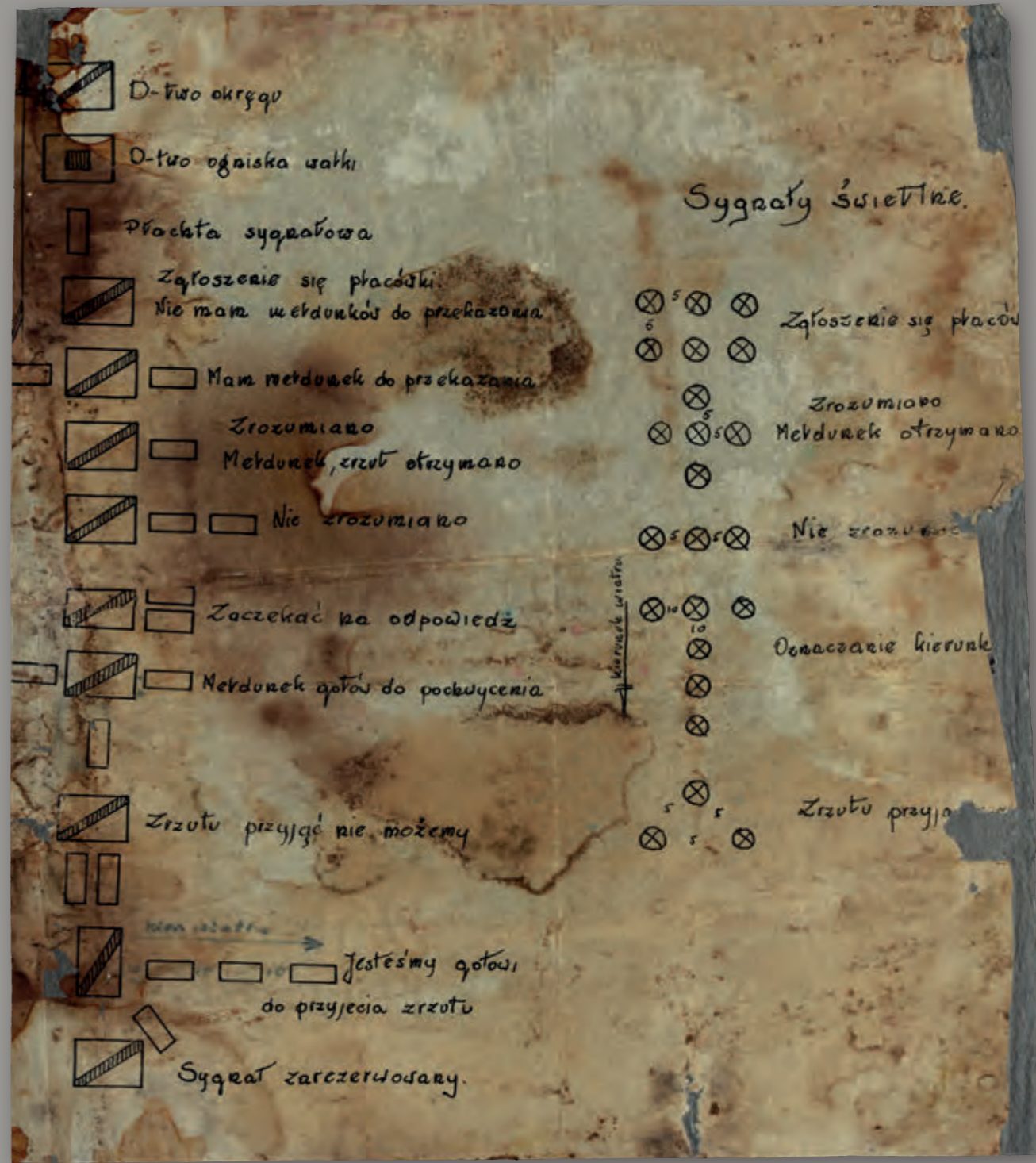
Data	Służba polowa	Strzelectwo	Manewra	Nauka o broni
11.	180' Patrol zwiadowczy ćwic.nocne	60' trójkąt błędów na 50 m.	45' marsz krokiem zwykłym i zmianą kroku. Marsz równym krokiem	-
12.	120' służba gońca powtórzenie	60' trójkąt błędów na 50 m.	45' zwroty w marszu /w tył, lewo,prawy/ bez i z bronią	-
13.	120' służba podsłuch miejsc, dojście i.t.d.	60' oddanie strzału siedząc	30' padnij powstań -sposób z bronią	-
14.	240' Czujka skład, wystawianie, zmiana, zatrzymanie wż. żołn.	60' postawa strzelecka leżąc	45' marsz drużyny na kierunku rzędem i dwójkami	-
15.	60' pog.ubezpieczenie w marszu 60' Poster. alarm, bieg służby	60' składowanie się do strzału leżąc z podpórki	45' marsz druż. kolumną i ze związaną odległością	50' rozbieranie i składanie rkm.
16.	120' Wyzkolenie szeregi szołowych i bocznych.	60' ładowanie i rozładowanie kb. stojąc	45' rozdajanie się drużyny w rój	30' jak wyżej
17.	120' Powtórzenie w nocy ~~czujki~~ z dnia 16-go	60' oddanie strzału leżąc z podpórki do tarczy na 25 m.	30' klęknięcie i powstań szołowanie się	30' działanie poszczególnych części rkm.
18.	120' Szpic - ćwiczenie	60' postawa strzelecka klęcząc	45' Rozwijanie druż. w rój ze związanymi odstęp. i odlg.	30' jak wyżej
19.	240' Zaciąganie płacówki, wybór stanowisk i wykonanie ich z okopaniem się	30' Pog.pkt.celow. oddanie i trafienia	30' marsz drużyny, zmiana kierunku w roju i kolumnach	-
20.	120' szpic w marszu do npla, szeregi szołowi i boczni	120' strzelanie na skupienie / 3 nab./	45' Rozsypanie się drużyny w tyralierę z szeregu	-
21.	180' Patrol bojowy w ~~czujki~~ dzień	60' składowanie się z postawy strzel. leżąc z wolnej ręki	60' rozsypanie się druż. w tyralierę z szeregu.	-

Organizacja działań w terenie

Operowanie w terenie w warunkach konspiracyjnych wymagało opanowania szeregu umiejętności pozwalających działać odpowiednio skutecznie. Zaliczało się do tego sprawne czytanie i rysowanie map oraz wiedza na temat znaków i symboli umożliwiających porozumiewanie się bez obawy wykrycia oraz umiejętność odróżniania wroga od sprzymierzeńca. Opracowano zatem szereg znaków sygnalizacyjnych, które służyły do wydawania rozkazów, przemieszczania się i zwyczajnego działania operacyjnego w terenie. Ręcznie wykonywano również wykazy oznaczeń poszczególnych zgrupowań i oddziałów Armii Krajowej. Wszystkie czynności operacyjne były skrupulatnie rozdzielane na poszczególnych żołnierzy, a za właściwe ich wykonanie odpowiedzialni byli dowodzący nimi oficerowie.

Instrukcja wykorzystywania znaków sygnalizacyjnych, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 3

Organizacja pracy

Dział	Wymagane umiejętności	Kolejność wykonania	Ludzie	Czas	SPASZYST										Uwagi	
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
I	Prace przy kładki	Pracownicy bosacki i pomocnicy	1+3	40	3	2	2	3	1							Zestop 1-1 po wykonaniu miej. zadania prac. 1-2 1-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12
II	Budowa progów	Pracownicy bosacki i pomocnicy	1+3	30	1										Zestop 1-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12 1-3-4-5-10 : nie zgłężyć wnętrza podpisz się 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12	
III	Budowa strom	Pracownicy bosacki i pomocnicy	1+3	60										Zestop 2-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12 1-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12		
IV	Budowa ról	Pracownicy bosacki i pomocnicy	1+4	60										Zestop 1-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12 1-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12		
V	Budowa kostów	Pracownicy bosacki i pomocnicy	1+4	75										Zestop 1-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12 1-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12		
VI	Budowa i obróbka strom	Pracownicy bosacki i pomocnicy	1+7	105										5		
VII	Obróbka ról i kotwiczenie ich	Pracownicy bosacki i pomocnicy												1		
VIII	Dokonanie lekt i dym	Pracownicy bosacki i pomocnicy	1+10	30										1		
IX	Pracownicy kładki i kładki	Pracownicy bosacki i pomocnicy	1+5	20												
X	Pracownicy kładki i kładki	Pracownicy bosacki i pomocnicy	2													
XI	Pracownicy kładki i kładki	Pracownicy bosacki i pomocnicy	1+3													
Odział Różny			Komendant oddziału													
			Mistrz - Podoficer													
			4 Podoficer													
			Japon 44													
			Czas 7 g.													
			4 Topaty													
			2 nakiły													
			2 ortaki													
			3 Bosaki													
			5 dołki													
			5 kaptur													
			1 pita													
			1 - - -													

Plan organizacji pracy w oddziale, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Kod sygnałów umówionych.

W dzień – rozkazy wydaje się przy pomocy znaków ręką lub tarczą. w nocy – za pomocą latarki elektrycznej.

Rozkaz.	Sygnalizacja ręką lub tarczą.	Sygnalizacja światłem.	
1. UWAGA!	Podniesienie pionowo wyprostowanej ręki i utrzymanie w tej pozycji.	To samo z białym światłem latarki /blysk 3-4 sek./	
2. ZBIÓRKA PRZY WOZACH!	Ręka zgięta w półkole nad głową, dłoń w dół.		
3. Z WOZÓW!	Wyrzucenie w prawo w górę prawej ręki, uprzednio położonej na lewym biodrze.		
4. NA WOZY!	Odwrotnie jak § 3 t.j. opuszczenie prawej ręki z położenia pionowego w kierunku lewego biodra.		
5. NAPRZÓD!	Kilkakrotne wzniesienie pionowo prawej pięści i opuszczenie jej nad barkiem.	To samo z białym światłem latarki.	
6. STÓJ!	Podniesienie prawej ręki pionowo w górę i powolne opuszczenie w dół.		

Kod sygnałów umówionych opublikowany w nr. 4 „Towarzysza Pancernego”, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 3

Kod sygnałów umówionych.

7. SILNIK W RUCH!	Zalążanie prawej ręką kół przed sobą.	To samo z białym światłem latarki.	
8. ZGASIĆ SILNIK!	Zatkanie dłońmi obu uszu.	3 wolne ruchy poziome.	
9. DODAJ GAZU!	Jak § 5 t.j.: kilkakrotne wzniesienie pionowo prawej pięści i opuszczenie jej nad barkiem.	Jak § 5.	
10. MNIEJ GAZU!	Kilkakrotne łagodnie wzniesienie i opuszczenie wyprostowanej poziomo ręki.	To samo z białym światłem latarki.	
11. SKRĘT!	Prostowanie zgiętej ręki w prawo lub lewo.	To samo z białym światłem latarki.	
12. MIJAC!	Wahadłowy ruch opuszczoną ręką z stronę drogi i skraj odpowiedniej strony.	Oświetlić wolną stronę drogi i skraj swego pojazdu.	
13. NIE, MIJAC!	Ręka wyciągnięta poziomo w bok.		

Szkic miejsca zbiórki oddziałów leśnych pod dowództwem „Strzała”, 6 II 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Zofię Leszczyńską, sygn. 511

st. strz. z conr. Celinski Dawidz

1-11/144

Dyspozycja pracy

dla zastępcy budującego tratwę na jedenastu workach.

Zadanie.	Zbudować tratwę na jedenastu workach z materiału kładkowego.
Czas pracy.	10 minut - zrzeszenie materiału 10 - - - napychanie worków 30 - - - budowa tratwy.
Skład zastępcy	1 - 12
Organizacja.	10 minut - przywiązanie desek usztywniających do worków 10 - - - połączenie worków żerdziami 10 - - - ułożenie i przywiązanie pokładu.
Materiał	11 worków 11 desek usztywniających 58 wiązań 1 trzeciak 7 żerdzi ϕ 6-12 cm, dl. od 1,0 do 5,0 m 6 przęsał 4 dyle ϕ 6-8, dl. 3-4 m.
Sprzęt	2 wiosła 4 bosaki.

35

Dyspozycja pracy dla zastępcy budującego tratwę na jedenastu workach, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Dowódcy i żołnierze Armii Krajowej

Armia Krajowa Okręgu Lubelskiego to również szereg niesamowitych życiorysów, nie tylko oficerów, ale i szeregowych żołnierzy. U niektórych można zauważyć bogaty przebieg kariery wojskowej, której początki sięgały jeszcze Legionów Polskich, a następnie wojny polsko-bolszewickiej 1919–1921 r. Komenda Okręgu Lubelskiego w okresie swojego istnienia miała czterech komendantów, którymi byli kolejno: mjr Józef Spychalski (X 1939–VII 1940), płk Tadeusz Pełczyński (VII 1940–VII 1941), płk Ludwik Bittner (VIII 1941–XII 1942) oraz ppłk Kazimierz Tumidajski ps. „Marcin” (I 1943–VIII 1944). Dobrym przykładem obrazującym piękną kartę wojskowego życiorysu jest ten ostatni. Początki jego kariery wojskowej sięgały czasów I wojny światowej, kiedy to służył w Legionach i POW, a następnie w armii austriackiej. Podczas wojny z bolszewikami walczył w grupie Edwarda Rydza-Śmigłego. Jeszcze podczas kampanii wrześniowej przystąpił do struktur SZP i brał udział w kolejnych jej reorganizacjach, a ostatecznie w 1943 r. został komendantem Okręgu. Przygotowywał lubelskie oddziały AK do akcji „Bu-

rza”, a 25 lipca 1944 r. wyzwolił Lublin. 3 sierpnia 1944 r. został aresztowany przez Sowietów i internowany. Oprócz niego w Okręgu Lubelskim działali tacy oficerowie, jak Hieronim Dekutowski ps. „Zapora”, będący jednym z najśłynniejszych przedstawicieli partyzantki antysowieckiej po wojnie i organizatorem jednego z największych oddziałów na Lubelszczyźnie, Stefan Rodak ps. „Rola”, dowódca Batalionów Chłopskich, Stanisław Piwowarek ps. „Puszczyc”, który zginął w trakcie zdobywania transportu kolejowego pod Gołębkiem w 1944 r., Wojciech Rokicki ps. „Nerwa”, dowódca oddziału „Mały”, oraz Jan Sobieszczański ps. „Sęk”, który poległ wraz ze swoimi żołnierzami pod Pawlinem w 1944 r.

Wśród szeregowych żołnierzy również nie brakowało weteranów, którzy służyli jeszcze w okresie wojny polsko-bolszewickiej. Takim przykładem jest kapral Stanisław Barczuk ps. „Kłusownik”, który został zmobilizowany już w 1918 r. Walczył w grupie Edwarda Rydza-Śmigłego w czasie, gdy przerzucono ją w okolice Wilna, po czym, po przemarszu nad rzekę Berezynę, rozciąła ona front bolszewicki. Po wydostaniu się spod okrążenia pod Kijowem grupa cofała się w kierunku Warszawy, wytrzymując ataki kawalerii Budionnego, a następnie już po bohaterskiej obronie stolicy walczyła o całkowite wyparcie bolszewików z ojczyzny. W czasie II wojny światowej kapral Barczuk ponownie został zmobilizowany i walczył m.in. pod Kockiem w grupie Franciszka Kleeberga. Po powstaniu AK kapral wstąpił w jej szeregi, przydzielono go do Obwodu Radzyń Podlaski. Po wojnie aresztowany w 1946 r. przez UB, był bity i torturowany. Życiorys Stanisława Barczuka, jak i wielu innych, pokazuje, że członkowie AK, bez względu na to, czy byli oficerami czy też żołnierzami, mogli poszczycić się piękną kartą żołnierską.

Czterej żołnierze AK z bronią pod Bałtowie, 1942 r.,
Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Oddział Stanisława
Piwowarka
ps. „Puszczek” pod
Bałtowie, Spuścizna
Mikołaja Spóza, Spis
roboczy nr 22, sygn. 1

Żołnierze AK, wśród których
znajdują się Mieczysław
Jerzewski ps. „Puszczek”
(rzęd pierwszy, trzeci u dołu)
oraz Hieronim Dekutowski
ps. „Zapora” (rzęd trzeci,
piąty od lewej), Spuścizna
Mikołaja Spóza, Spis
roboczy nr 22, sygn. 2

Stefan Rodak ps. „Rola” wraz
z innymi żołnierzami AK,
Spuścizna Mikołaja Spóza,
Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Szkice Tadeusza Mycka przedstawiające
żołnierzy AK „Luśnię”, „Szarugę”
i „Janotę”, Spuścizna Tadeusza Mycka,
Spis roboczy nr 4, Opracowanie pt. Lotny
Specjalny Oddział Partyzancki AK Szarugi,
Impresje rysunkowe T. Mycek – „Zenon”

Legitymacja żołnierza AK Stanisława Kupczyńskiego, 1 VIII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 29

Zaświadczenie o przynależności do AK Zbigniewa Wojciechowskiego, 1 VIII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 29

Życiorys Stanisława Barczuka ps. „Kłusownik” potwierdzony urzędowo przez notariusza Marka Opałkę, Świątowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Międzyrzeczu Podlaskim, sygn. 11

Ob BARCZUK STANISŁAW
 nr SITNO
 21-360 DOHHA

ZYCIORYS

Urodzonym 25 20 listopada 1907 r. w m. SITNO
 gmina MIĘDZYRZEC PODLASKI powiat ANDRZEJÓW
 powiat 2 d. KOSCIANNIK
 Ukończył 4 oddział szkoły, następnie
 pracował w gospodarstwie rolnym, następnie od
 1918 roku w 36 pułku piechoty, walczył w wojnie
 9 lat (1918-27)
 Przez cały okres służył walczył w kółkach podziemnych
 w powiatach: walczył w 1928 roku, walczył w 1929 roku
 w 1930 roku, walczył w 1931 roku, walczył w 1932 roku
 walczył w 1933 roku, walczył w 1934 roku, walczył w 1935 roku
 walczył w 1936 roku, walczył w 1937 roku, walczył w 1938 roku
 walczył w 1939 roku, walczył w 1940 roku, walczył w 1941 roku
 walczył w 1942 roku, walczył w 1943 roku, walczył w 1944 roku
 walczył w 1945 roku, walczył w 1946 roku, walczył w 1947 roku
 walczył w 1948 roku, walczył w 1949 roku, walczył w 1950 roku
 walczył w 1951 roku, walczył w 1952 roku, walczył w 1953 roku
 walczył w 1954 roku, walczył w 1955 roku, walczył w 1956 roku
 walczył w 1957 roku, walczył w 1958 roku, walczył w 1959 roku
 walczył w 1960 roku, walczył w 1961 roku, walczył w 1962 roku
 walczył w 1963 roku, walczył w 1964 roku, walczył w 1965 roku
 walczył w 1966 roku, walczył w 1967 roku, walczył w 1968 roku
 walczył w 1969 roku, walczył w 1970 roku, walczył w 1971 roku
 walczył w 1972 roku, walczył w 1973 roku, walczył w 1974 roku
 walczył w 1975 roku, walczył w 1976 roku, walczył w 1977 roku
 walczył w 1978 roku, walczył w 1979 roku, walczył w 1980 roku
 walczył w 1981 roku, walczył w 1982 roku, walczył w 1983 roku
 walczył w 1984 roku, walczył w 1985 roku, walczył w 1986 roku
 walczył w 1987 roku, walczył w 1988 roku, walczył w 1989 roku
 walczył w 1990 roku, walczył w 1991 roku, walczył w 1992 roku
 walczył w 1993 roku, walczył w 1994 roku, walczył w 1995 roku
 walczył w 1996 roku, walczył w 1997 roku, walczył w 1998 roku
 walczył w 1999 roku, walczył w 2000 roku, walczył w 2001 roku
 walczył w 2002 roku, walczył w 2003 roku, walczył w 2004 roku
 walczył w 2005 roku, walczył w 2006 roku, walczył w 2007 roku
 walczył w 2008 roku, walczył w 2009 roku, walczył w 2010 roku
 walczył w 2011 roku, walczył w 2012 roku, walczył w 2013 roku
 walczył w 2014 roku, walczył w 2015 roku, walczył w 2016 roku
 walczył w 2017 roku, walczył w 2018 roku, walczył w 2019 roku
 walczył w 2020 roku, walczył w 2021 roku, walczył w 2022 roku

po zakończeniu wojny pod koniec 1945 roku, powrócił do domu
 w ANDRZEJÓWIE 1933 roku.
 W 1946 roku do AK, od
 1946 do 1947 roku, walczył w 1948 roku, walczył w 1949 roku
 walczył w 1950 roku, walczył w 1951 roku, walczył w 1952 roku
 walczył w 1953 roku, walczył w 1954 roku, walczył w 1955 roku
 walczył w 1956 roku, walczył w 1957 roku, walczył w 1958 roku
 walczył w 1959 roku, walczył w 1960 roku, walczył w 1961 roku
 walczył w 1962 roku, walczył w 1963 roku, walczył w 1964 roku
 walczył w 1965 roku, walczył w 1966 roku, walczył w 1967 roku
 walczył w 1968 roku, walczył w 1969 roku, walczył w 1970 roku
 walczył w 1971 roku, walczył w 1972 roku, walczył w 1973 roku
 walczył w 1974 roku, walczył w 1975 roku, walczył w 1976 roku
 walczył w 1977 roku, walczył w 1978 roku, walczył w 1979 roku
 walczył w 1980 roku, walczył w 1981 roku, walczył w 1982 roku
 walczył w 1983 roku, walczył w 1984 roku, walczył w 1985 roku
 walczył w 1986 roku, walczył w 1987 roku, walczył w 1988 roku
 walczył w 1989 roku, walczył w 1990 roku, walczył w 1991 roku
 walczył w 1992 roku, walczył w 1993 roku, walczył w 1994 roku
 walczył w 1995 roku, walczył w 1996 roku, walczył w 1997 roku
 walczył w 1998 roku, walczył w 1999 roku, walczył w 2000 roku
 walczył w 2001 roku, walczył w 2002 roku, walczył w 2003 roku
 walczył w 2004 roku, walczył w 2005 roku, walczył w 2006 roku
 walczył w 2007 roku, walczył w 2008 roku, walczył w 2009 roku
 walczył w 2010 roku, walczył w 2011 roku, walczył w 2012 roku
 walczył w 2013 roku, walczył w 2014 roku, walczył w 2015 roku
 walczył w 2016 roku, walczył w 2017 roku, walczył w 2018 roku
 walczył w 2019 roku, walczył w 2020 roku, walczył w 2021 roku
 walczył w 2022 roku

Poprawiono na stronie drugiej czwarty ułamek
 od góry - powinno być 1960, a nie 1961
 ułamek od góry - powinno być 1922.

Buwerick Stanisław

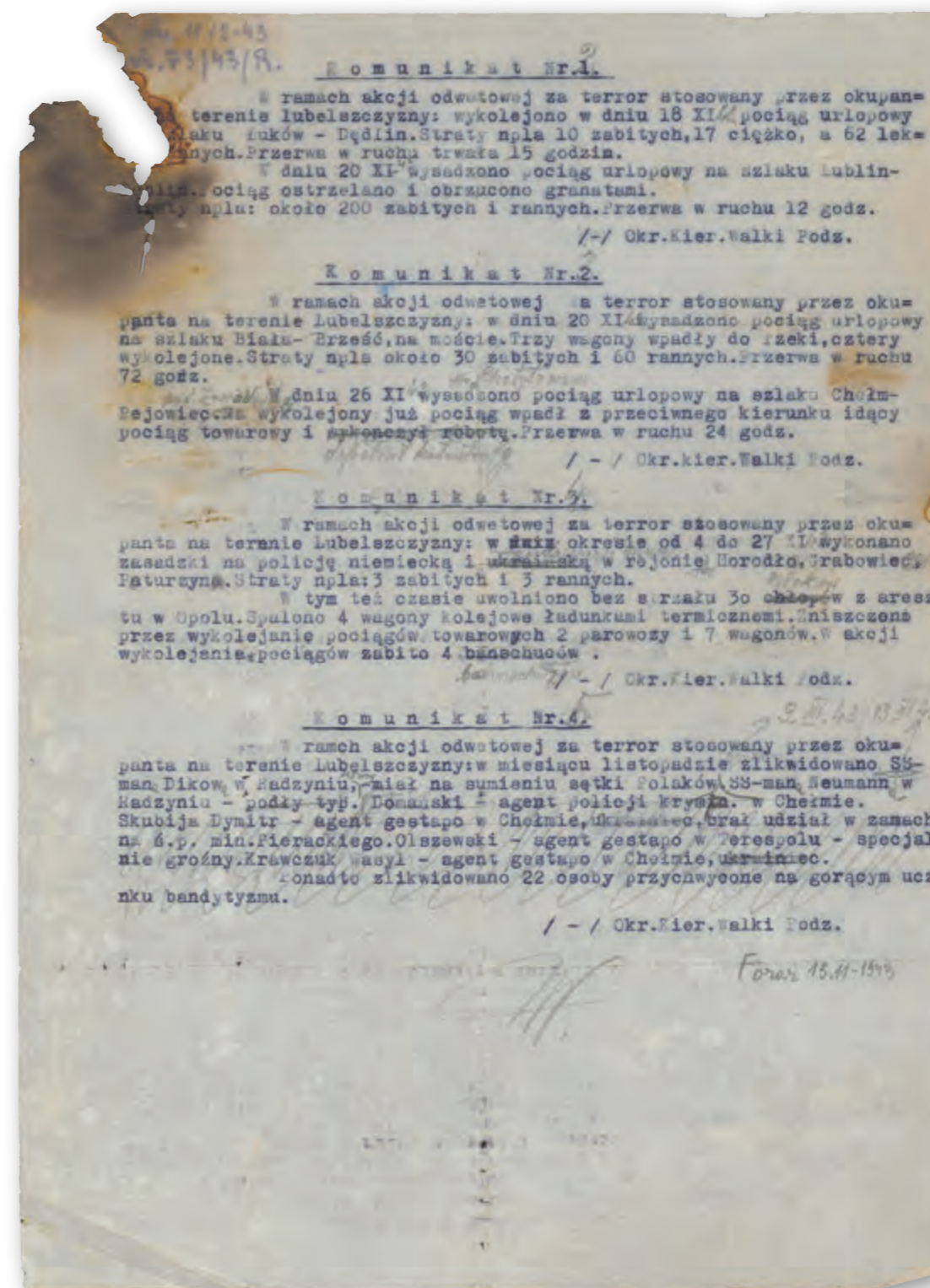
Rezerwa A. nr 3518/94
 Kancelaria Notarialna w Międzyrzeczu Podl.
 Data 31 października 1960 r. (czyli 1960)
 Podpis notariusza: Marek Opałka
 Podpis: Stanisław Barczuk
 Wzrost: 178 cm
 Ciężar ciała: 70 kg
 Data urodzenia: 25 listopada 1907 r.
 Miejsce urodzenia: Sitno, powiat Andrzejów, woj. podlaskie
 Data śmierci: 1960 r.
 Miejsce śmierci: Międzyrzecz, woj. podlaskie
 Data i miejsce wydania: 31 października 1960 r., Międzyrzecz, woj. podlaskie
 NOTARIUSZ
 Marek Opałka

Bogusław Jelinek ps. „Szczopko” wraz z innym żołnierzem AK pod Bałtowem, 1942 r., Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Działania zbrojne przeciwko okupantowi – walka partyzancka

Walkę oddziałów AK można podzielić na dwa rodzaje: walkę partyzancką oraz tę prowadzoną w ramach większych operacji wojskowych. Walki partyzanckie zdecydowanie przeważały, jeśli chodzi o liczbę podjętych akcji zaczepnych. W wielu przypadkach były to zaplanowane ataki na mniejsze oddziały niemieckie w celu ich zniszczenia czy też akcje polegające na niszczeniu infrastruktury drogowej i kolejowej, wykolejania pociągów, akcje odwetowe czy też likwidowania niemieckich oficerów. Bardzo istotne były również działania, które pozwalały zdobyć broń, wyposażenie, żywność czy nawet pozyskać ważne informacje. Nie zawsze przy takiej okazji mordowano Niemców, często ich po prostu rozbijano. Taka sytuacja miała miejsce 23 stycznia 1943 r., kiedy to żołnierze AK z oddziału Wojciecha Rokickiego rozbili dwóch żołnierzy niemieckich: „Na odcinku ul. Czwartek i ul. Szkolna w Lublinie rozbijono 2 żołnierzy niemieckich. Zabrano pistolet i długie buty (saperki)”. Oprócz tego wykonywano również drobne akcje mające efekt jedynie propagandowy, jak np. wywieszanie chorągwi narodowych czy usuwanie tych należących do okupanta.

Komunikaty 1–4 dotyczące działań partyzanckich podjętych przez żołnierzy AK Okręgu Lubelskiego, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Spis roboczy nr 1, sygn. 3

prop. 4. 81.12-43 nr. 77/43/R. 621
 sprawozdanie z akcji w dniu 11 listopada.

1. Na terenie miasta: Wywieszono 37 chorągwi narodowych, między innymi na: kościele pocztowy na ulicy Staszica, na budynku Komisarza węglowego na ul. Karłowickiej, na rynku na głośniku radiowym, koło kina "Rialto", na parkanie żelaznym przy dystrykcie, na ul. Koziej na bramie firmy niemieckiej, na hotelu Europejskim, przy Katedrze. Przy ul. 1-maja wywieszono chorągiew z mieszkaniem na III piętrze, mieszkanie to należy do Niemca, który w związku z daną akcją został aresztowany. Wymalowano symbole XXV /malowano szczególnie na tablicach niemieckich. Udekorowano kwieciami i chorągiewkami grób Nieznanego Żołnierza.

2. Na terenie powiatu: Wywieszono szereg chorągwi i chorągiewek, przede wszystkim na słupach telefonicznych i udekorowano chorągiewkami kilkanaście pociągów.

621
 2.11.43

Przedstawiam

Sprawozdanie z akcji przeprowadzonej w dniu 11 listopada, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Spis roboczy nr 1, sygn. 3

Dowodzenie 174

Org. samodzielnego plutonu, kompanii, batalionu
 8 Zgrupanie 2000 Szyki zwarte, luźne

Muszelta Zadania na stole piaskowym - pojedynczy szereg, podział

Marsz podrozowy (linia prz. prz. prz.) pluton
 Marsz ubezpieczeniowy (linia prz. prz. prz.) kompania

Przekraczanie linii terenowych, przeszkód nat.

Przebywanie miejscowości, ciąmin, pol minowych

Walka Walka

Zwalczanie czołga
 " piechoty
 " art. p. panc.

Natarcie + piechota

Obrońca

Postój nocny przy do obrony ogniem, podstawa
 Opl. maskowanie

Ćwiczenia aplikacyjne w terenie.
 Terensznawstwo
 Regulacja ruchu przy marszu

Zapobieganie paliwo, amunicja, części zamienne, żywność

35

Schemat dowodzenia podczas akcji partyzanckiej, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 3

Stan patrolu K. D. W. w Urszulinie, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 21

Stan patrolu K. D. W. Urszulinie 16.11.43

Przebieg	Nazwisko i Imię	Data urod.	Data wstąpienia do org.	Data wstąpienia do K.D.W.	Wykonanie obowiązków	
1.	Chiryngh	Hojek Stanisław	18.I.1920	15.II.1939	20.II.1943	stanowisko 15.II.1939
2.	Witek	Zajackowski Wiktor		1939	1.I.1940	stanowisko 15.II.1939
3.	Broka	Lamortki Józef		1939	20.II.1943	stanowisko 15.II.1939
4.	Jur	Gonczak Henryk	1924	I.1940	-	7.10.1943
5.	Jurek	Surocki Robert	2.II.1925	V.1940	-	11.7.1943
6.	Oset	Gajewski Gabriel	5.VIII.1923	2.II.1939	-	11.3.1943
7.	Cygan	Surocki Bolesław	2.I.1925	V.1940	-	11.7.1943
8.	Kruk	Gajewski Witold	22.V.1912	15.VI.1939	-	11.11.1943
9.	Kwiatkowski	Gajewski Zygmunt	25.VI.1925	-	20.VI.1944	11.11.1943
10.	Kociński	Kiećkowski Eugeniusz		-	20.VI.1943	11.11.1943
11.	Maros	Smok Eugeniusz		-	15.VI.1944	11.11.1943
12.	Bufor	Smok Mieczysław		1939	20.VI.1943	11.11.1943
13.	Róża	Kane Marian		1940	-	11.11.1943
14.	Buła	Atubrochowski Stanisław		1940	-	7.10.1943
15.	Sosno	Jemiński Józef		1940	-	11.11.1943
16.	Hyros			1940	-	11.11.1943
17.	Zurek	Kosmal Franciszek		1940	15.V.1944	11.11.1943
18.	Mator	Marik Józef		1941	20.VI.1943	11.11.1943
19.	Gumus	Lato Józef		1942	-	11.11.1943
20.	Młotek	Łostow		1941	-	11.11.1943
21.	Moson	Gajewski Józef		V.1940	-	20.VI.1943
22.	Marion	Marik Jan		1941	-	23.VI.1944

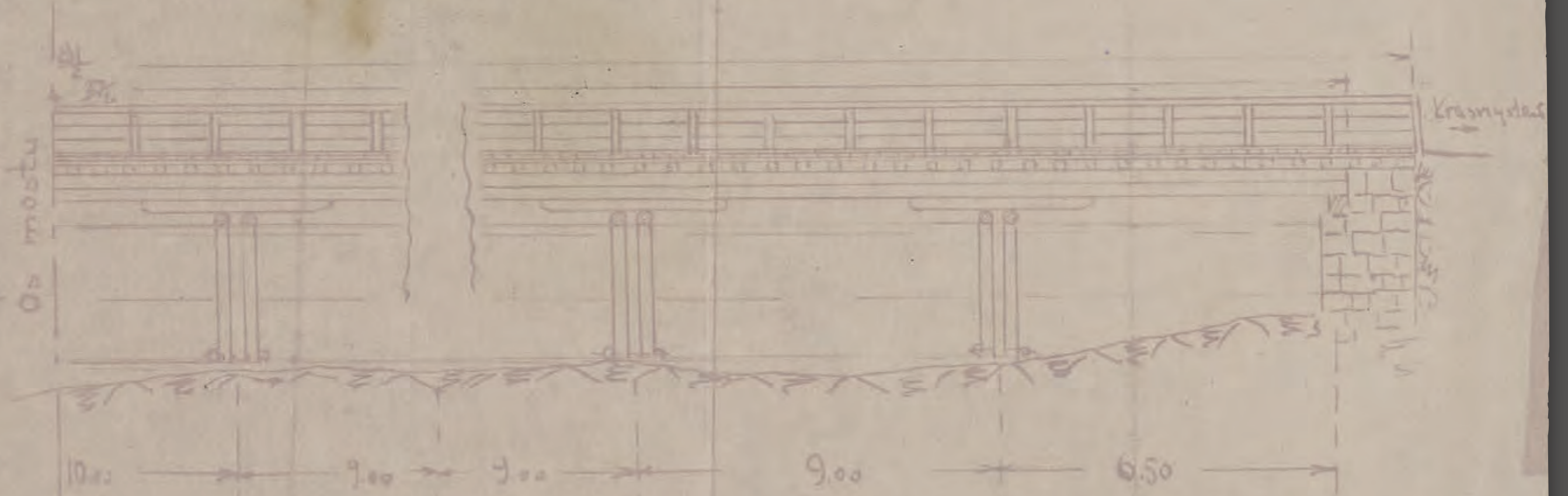
Schładowe listy uzupełniające przy niestawianiu
 e-menty
 kadetów Chiryngh
 La. zg. z org. Lanfig

35

Szkic do Nr 35

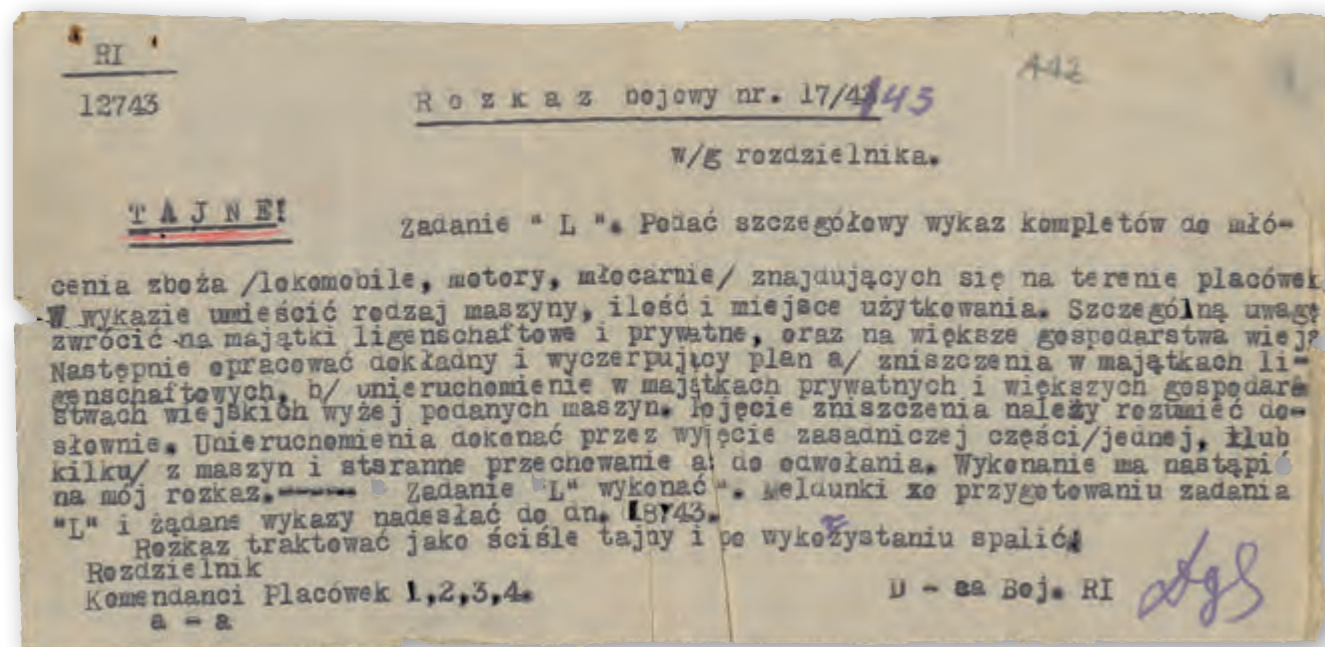
4

Szerokość mostu 11.00 m
 jezdni 8.00 m

Przeświał 9

Rozkaz bojowy nr 17 dotyczący niszczenia niemieckich maszyn w Obwodzie Chełm, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 43

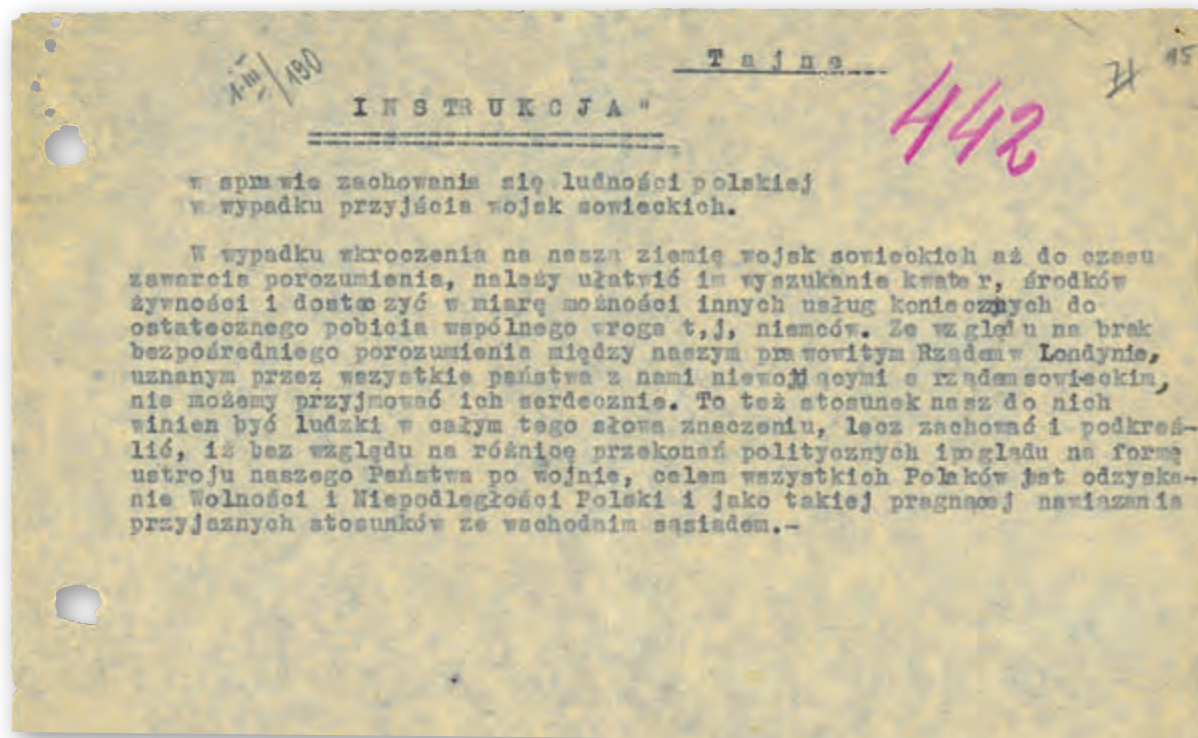
Żołnierz AK w trakcie akcji dywersyjnej, Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Działania zbrojne przeciwko okupantowi – operacje wojskowe

Oprócz mniejszych akcji partyzanckich naczelne dowództwo przygotowywało żołnierzy do większych operacji wojskowych, jak np. do słynnej akcji „Burza”. Akcja ta trwała od 4 stycznia 1944 r. do stycznia 1945 r. i była odpowiedzią na przekroczenie przez Armię Czerwoną polsko-radzieckiej linii granicznej na Wołyniu, wyznaczonej w traktacie ryskim w 1921 r. Celem było pokazanie sowietom, że polska armia funkcjonuje, skutecznie walczy oraz jest zdolna do wyzwolenia Polski spod władzy niemieckiej. Akcja w Okręgu Lubelskim AK trwała od 20 do 29 lipca 1944 r. W jej trakcie zamierzano opanować blisko 30 tzw. ognisk walki, do których zaliczały się ośrodki administracyjne, istotne węzły kolejowe, lotniska, mosty oraz przeprawy na Bugu i Wiśle. Partyzanci atakowali wycofujących się Niemców na całej długości szlaków komunikacyjnych przebiegających przez Lubelszczyznę, broniono wsi przed pacyfikacjami, organizowano zasadzki na drogach i w lasach. Podjęto próbę zdobycia Tomaszowa Lubelskiego, Lubartowa, Puław, a także planowano zorganizować powstanie w Lublinie. W trakcie tych działań niezbędne było ułożenie stosunków z żołnierzami radzieckimi. Roz-

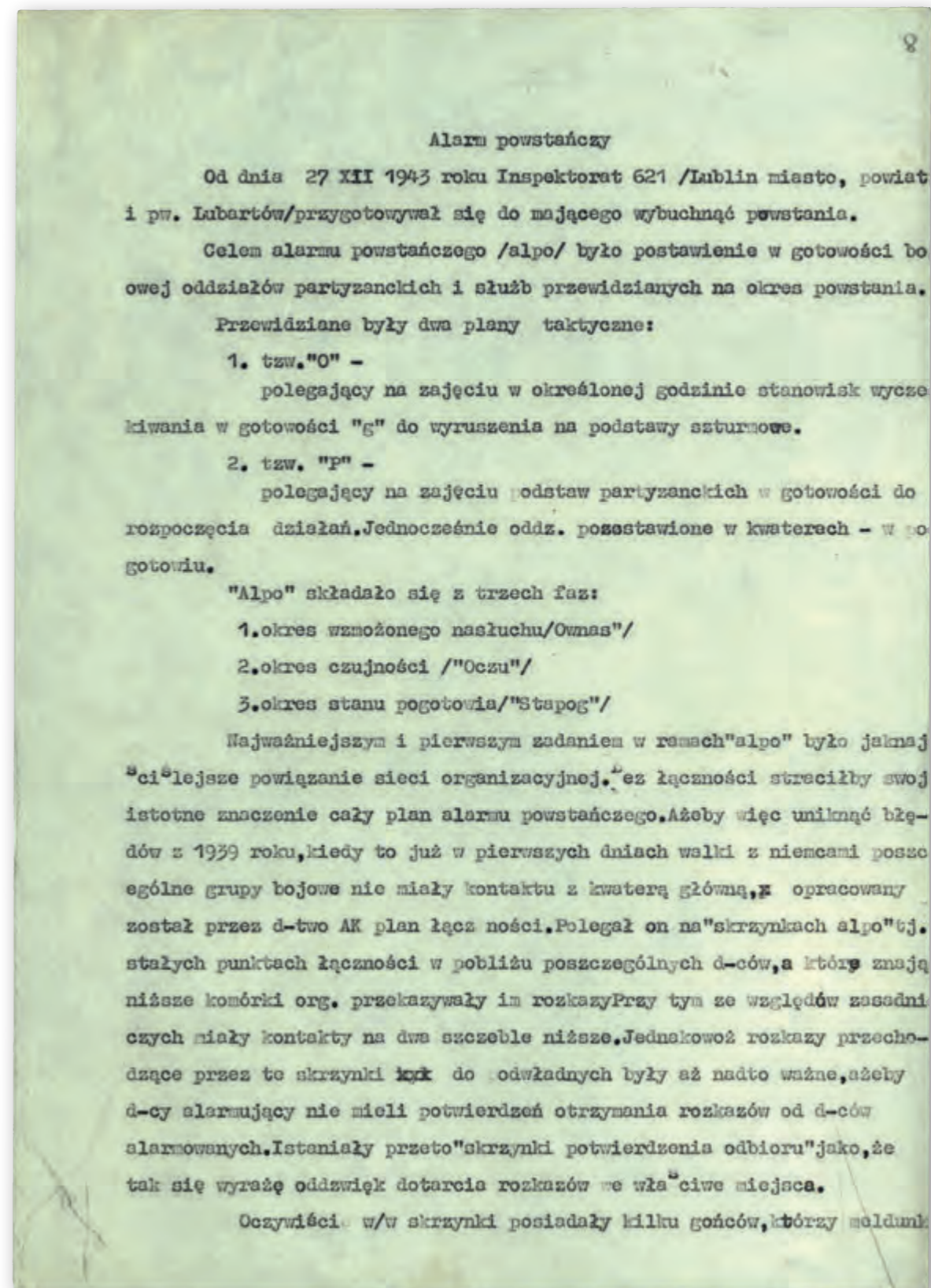

kazy z góry nakazywały „ludzkie” podejście, a tym samym unikanie zadrażeń we wzajemnych stosunkach, aby w przyszłości móc bezkonfliktowo przystąpić do negocjacji. Jeszcze przed rozpoczęciem akcji „Burza” zdarzały się przypadki nawiązania współpracy AK z partyzantką sowiecką. Przykładem jest choćby sytuacja, w której uczestniczył oddział „Nerwy” na przełomie lutego i marca 1943 r. w okolicy wsi Zdziłowice: „W okolicy wsi Zdziłowice spotkaliśmy partyzantkę radziecką Werszyhory. Przekazaliśmy im około 10 Rosjan, którzy po ucieczce z niewoli schronili się w oddziale AK. Podporucznik „Nerwa” otrzymał na pamiątkę pepeszę, a żołnierze wymienili amunicję”.

Instrukcja w sprawie zachowania się ludności polskiej w wypadku wejścia wojsk sowieckich, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 4

Instrukcja na wypadek ogłoszenia alarmu powstańczego w Lublinie, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 4

Alarm powstańczy

Od dnia 27 XII 1943 roku Inspektorat 621 /Lublin miasto, powiat i pw. Lubartów/przygotowywał się do mającego wybuchnąć powstania.

Celem alarmu powstańczego /alpo/ było postawienie w gotowości bojowej oddziałów partyzanckich i służb przewidzianych na okres powstania.

Przewidziane były dwa plany taktyczne:

1. tzw. "O" -

polegający na zajęciu w określonej godzinie stanowisk wyselekcjonowania w gotowości "G" do wyruszenia na podstawie astartu.

2. tzw. "P" -

polegający na zajęciu podstaw partyzanckich w gotowości do rozpoczęcia działań. Jednocześnie oddz. pozostawione w kwaterach - w gotowości.

"Alpo" składało się z trzech faz:

1. okres wzmożonego nasłuchu/"Oczu"/

2. okres czujności /"Oczu"/

3. okres stanu pogotowia/"Stapo"/

Najważniejszym i pierwszym zadaniem w ramach "alpo" było jaknajciślejsze powiązanie sieci organizacyjnej. Bez łączności straciłby swoje istotne znaczenie cały plan alarmu powstańczego. Aby więc uniknąć błędów z 1939 roku, kiedy to już w pierwszych dniach walki z Niemcami poszczególne grupy bojowe nie miały kontaktu z kwaterą główną, opracowany został przez d-two AK plan łączności. Polegał on na "skrzynkach alpo" tj. stałych punktach łączności w pobliżu poszczególnych d-ców, a które znajdowały się w niższych komórkach org. przekazywały im rozkazy. Przy tym ze względów zasadniczych miały kontakty na dwa szczeble niższe. Jednakowoż rozkazy przechodzące przez te skrzynki były aż nadto ważne, ażeby d-cy alarmujący nie mieli potwierdzenia otrzymania rozkazów od d-ców alarmowanych. Istniały przeto "skrzynki potwierdzenia odbioru" jako, że tak się wyrażę oddźwięk dotarcia rozkazów we właściwe miejsca.

Oczywiście w/w skrzynki posiadały kilku gońców, którzy meldunki

Odezwa Kierownictwa Walki Konspiracyjnej w sprawie pomocy młodzieży polskiej uchylającej się od służby w armii niemieckiej, 10 V 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 188

Polacy !

Okupant niemiecki chce ratować siebie, a jednocześnie nam wyniszczyć siłę do żywych sił Narodu Polskiego.

Ostatnie zarządzenia o poborze roczników 1918, 1919, 1920, 1921 rzekomo do pracy w gospodarstwie, a w rzeczywistości do wojska, nie pozostawiają wątpliwości co do jego zamiarów.

Najbardziej obecną jest całkowite uchylenie się młodzieży tych roczników od poboru, wyjątek stanowiący mogą jedynie urzędnicy i kler.

Rodzice, krewni i całe społeczeństwo polskie winno ułatwić młodzieży uchylającej się od poboru ukrywanie się, wyżywienie i legalizację.

Niech Polska winna zachować swoje siły do przyszłej walki z okupantem, a nie oddawać ich na rzecz okupanta, dla zaspokojenia jego potrzeb wojennych.

Młodzieży Polaka! Pamiętaj że tysiące Twoich braci, ojców, walek i młodzieńców w bestialski sposób pomordował w więzieniach, obozach koncentracyjnych i morduje w dalszym ciągu i Ty chciałbyś dobrowolnie oddać się na ich rzecz.

Nie wolno Ci tego uczynić, ani jeden Polak do poboru się nie stawia. Uchyl się od poboru to nakaz chwili.

10 maja 1943.

Kierownictwo Walki Konspiracyjnej

KOMENDA OKRĘGU
311 Żołnierzy w Kraju
Nr. 1595
Dn. 20. VII. 1944 r.

ROZKAZ Nr. 123

ŻOŁNIERZE !

Godzina czynu wybiła, - śmiertelny wróg dogorywa. My zadajemy mu cios ostateczny. Czekamy na jeszcze ciężką walkę, lecz stajemy do niej silni, zjednoczeni i nieustraszeni doprowadzić ją do końca bez względu na ofiary. **STAJEMY DO CZYNU**, na który czekaliśmy pięć lat.

Naród Polski do walki występuje zawsze zjednoczony, tak stało się i obecnie. Drobne nieporozumienia, jakie dzieliły nas z B.Ch., zostały usunięte. Komendant Okręgu B.Ch. zwraca do Komendy na odpowiednie stanowisko. Jeszcze raz Naród Polski wyraża zrozumienie ważności chwili. Witam wszystkich żołnierzy B.Ch. jako naszych kolegów i towarzyszy broni, i podkreślam **FAKT** ogromnego wkładu, jakie wnoszą w nasze szeregach. Żołnierze B.Ch. - Niedługo na polu walki zwiążemy się jeszcze silniejszymi węzłami krwi. Idziemy do walki wszyscy równi przed jedną naszą **MATKĄ OJCZYZNĄ**. Idziemy do walki o **WIELKĄ NIEPODLEGŁĄ DEMOKRATYCZNĄ POLSKĘ**.

Rozkaz podać wszystkim żołnierzom A.K.
Komendant Okręgu
/-/ **Marcin**

Rozkaz nr 123 dotyczący przystąpienia żołnierzy AK Okręgu Lubelskiego do akcji „Burza”, 20 VII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 11

Otrzymał 31.08.44r. 847/93

Gmina Rudnik
na Kleit - Osust Jęz - wieś Ruszady dnia 22 sierpnia 1944r.

ROZKAZ

Do wszystkich D-ców Oddziałów B.Ch. A.K.

W związku z wydanym rozkazem Ob. Lisa Kom. pod Okr. K.B. wyjaśnia się:

Jedyną władzą mającą prawo do przeprowadzenia mobilizacji jest Premier i Naczelnny Wódz Rządu Londyńskiego. Wszelkie zarządzenia mobilizacyjne obecnie wydane są pod presją bagnetu sowieckiego albo przez osoby bez specjalnego zlecenia działające na własną rękę i jako takie nie mogą być honorowane i nie są obowiązujące.

Żołnierze! W tej ostatniej próbie i najcięższej chwili walki o Wolność Ojczyzny wykazać musimy swój hart ducha i zwartą postawę pod rozkazami prawowitego Rządu.

NIECH ŻYJE POLSKA !

M.p. 21 sierpnia 1944 roku

Komenda Okręgu

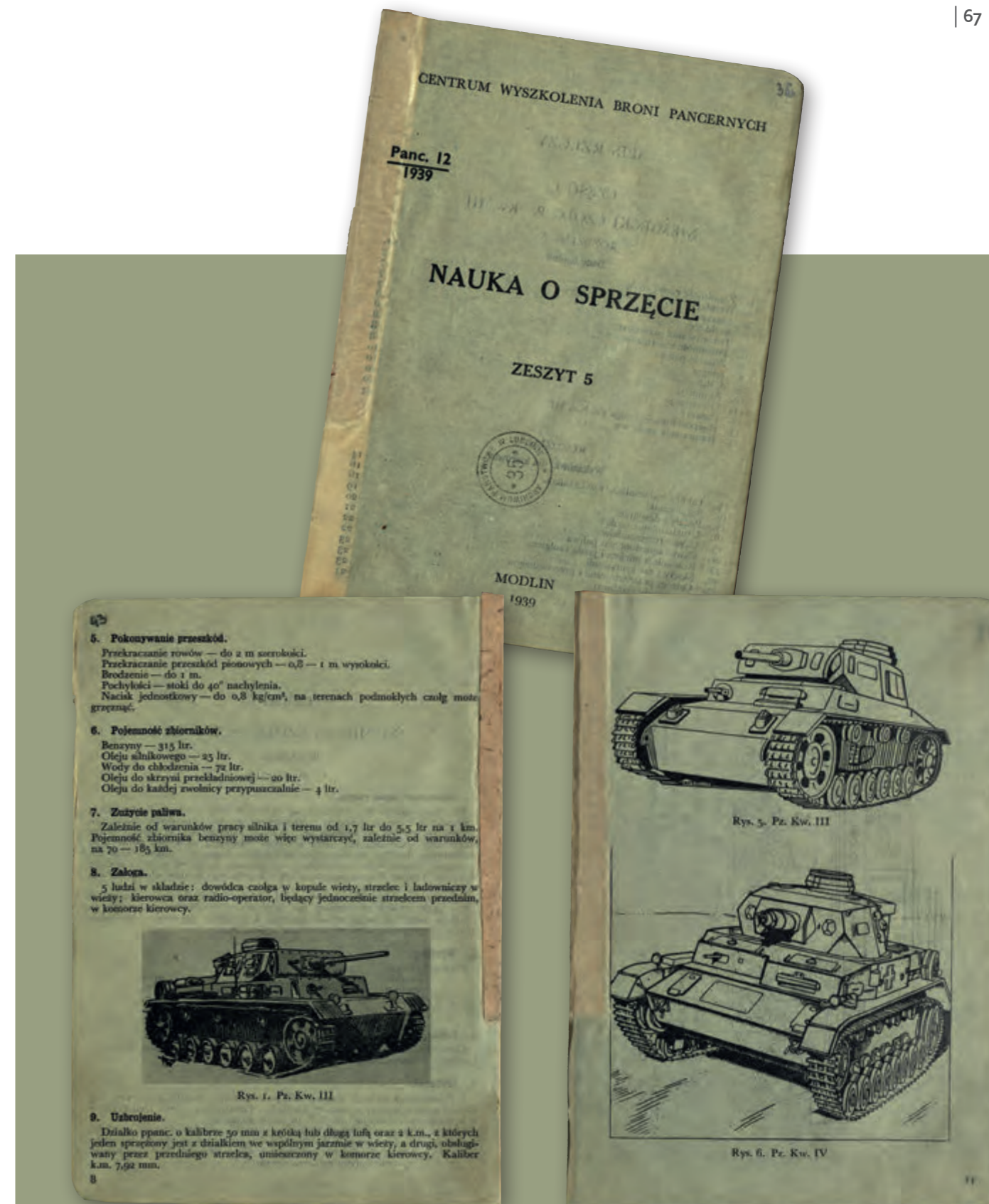
Rozkaz do Batalionów Chłopskich AK dotyczący nieuznawania rozkazów mobilizacyjnych innych niż wydane przez Rząd Londyński, 21 VIII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 11

Działania zbrojne przeciwko okupantowi – rozpoznanie przeciwnika

Aby skutecznie prowadzić działania zbrojne, partyzanci musieli posiadać wiedzę na temat armii nieprzyjaciela. Dlatego też wydawano specjalne broszury czy też wykorzystywano opracowania, w których opisywano struktury armii niemieckiej, znaki rozpoznawcze różnych niemieckich dowództw lub sprzęt wykorzystywany przez okupantów. Za przykład mogą posłużyć zeszyty wydawane przez Centrum Wyszkozenia Broni Pancernych. Dzięki poznaniu słabych punktów przeciwnika akcje partyzanckie mogły być przeprowadzane ze zdecydowanie lepszą skutecznością, a tym samym większa była szansa na ich powodzenie.

Publikacja CWBP pt. „Nauka o sprzęcie” (zeszyt 5, Modlin 1939) z opisem niemieckiej broni pancernej, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 3

Skizze 1. M.G. 13 mit Schulterstütze, von rechts gesehen.

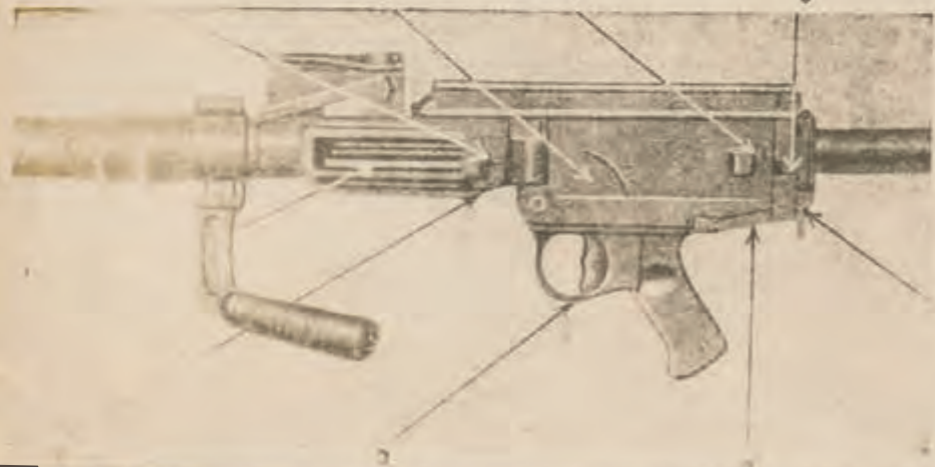
1 = Schulterstütze	3 = Gehäuse	5 = Mantel	8 = Verschlusshalter
2 = Bodenstück mit Griffstück und Abzug	4 = Schelle mit Handgriff	6 = Zwißeln	9 = Abzugsmechanismus
		7 = Lauf	10 = Pedal

1 = Sähenbolzen mit Hebel
2 = Federbolzen zum Bodenstück
3 = Niegel zur Schulterstütze
4 = Hintere Gewindebuchse mit Einschub für Zwißeln zur Mittelunterstützung
5 = Sperrfeder
6 = Gummipuffer
7 = Hammergriff
8 = Zahnstange
9 = Dedelriegel

M.G. 13, rückwärtiger Teil, von rechts gesehen.

M.G. 13, Ansicht von links, rückwärtiger Teil, Skizze 3.

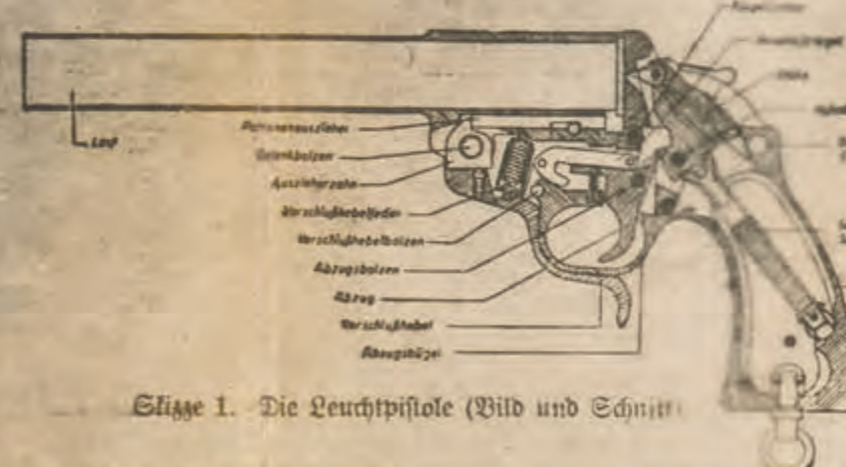

Das Zusammenwirken der Teile

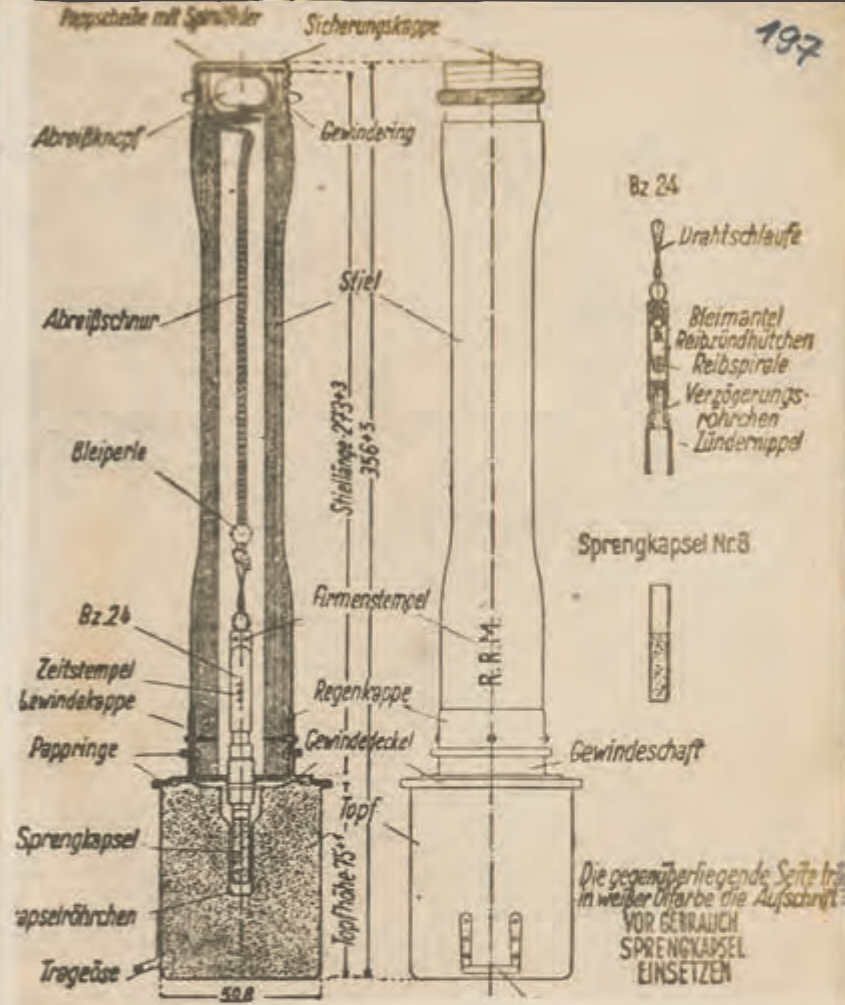

1 Lauf.	11 Auszieher.
2 Horn.	12 Feder & Auszieher
3 Nülse.	13 Stift
4 Kammer.	14 Ose f. d. Rahmen im Trageriemens.
5 Vordergelenk.	15 Abzug.
6 Hintergelenk.	16 Abzuefeder.
7 Kuppelungshebel.	17 Sperrstück
8 Verbindungsbolzen.	18 Mag. einhaken
9 Schließfeder.	19 Gehäuse
10 Kuppelungsstange.	20 Zubringerfeder.
11 Kuppelungsbeutel.	21 Zubringer.
12 Schlagbolzen.	22 Visier.
13 Federklotz.	

Skizze 7. Pistole 08 im Durchschnitt (geladen, geschlossen).

Skizze 1. Die Leuchtpistole (Bild und Schnitt)

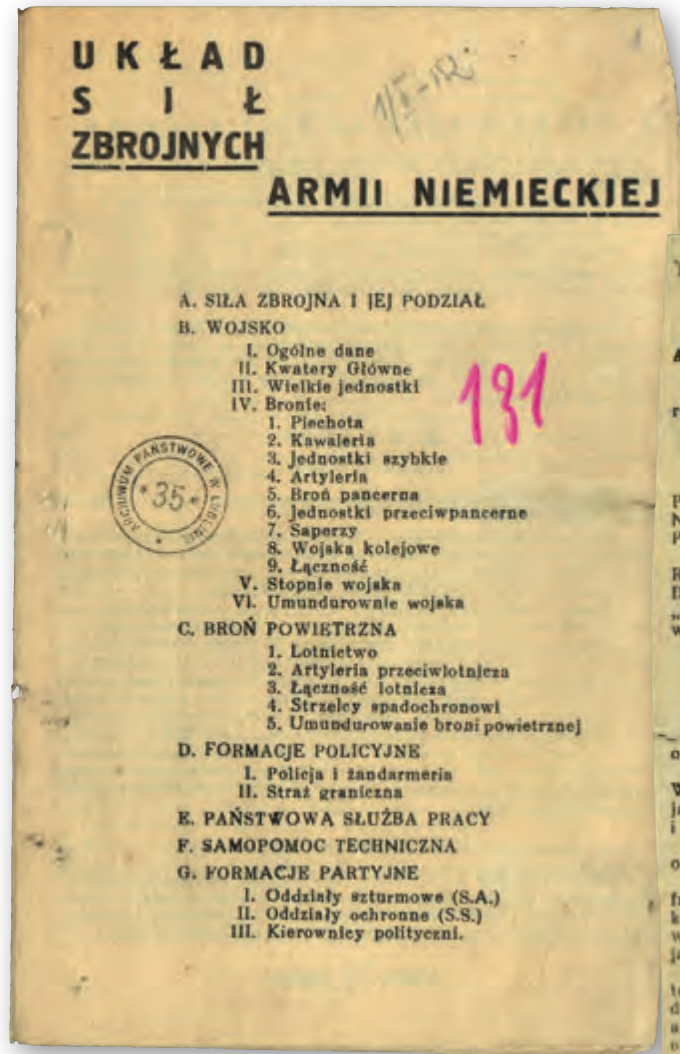

1 Pappscheibe mit Spinnvlies	2 Sicherungskappe
3 Abreißknopf	4 Gewindering
5 Abreißschnur	6 Stiel
7 Bleiperle	8 Stielänge 273+3
9 Bz 24	10 Drahtschleife
11 Zeitstempel	12 Bleimantel
12 Lewindkappe	13 Reibrundhütchen
13 Pappringe	14 Reibspirale
14 Sprengkapsel	15 Verzögerungsrohrchen
15 apselröhrchen	16 Lünderrümpel
16 Trageöse	17 Firmenstempel
	18 Regenkappe
	19 Gewindefeckel
	20 Gewindeschäft
	21 Kopf
	22 Kopfhöhe 75
	23 R.P.M.
	24 Sprengkapsel Nr. 8

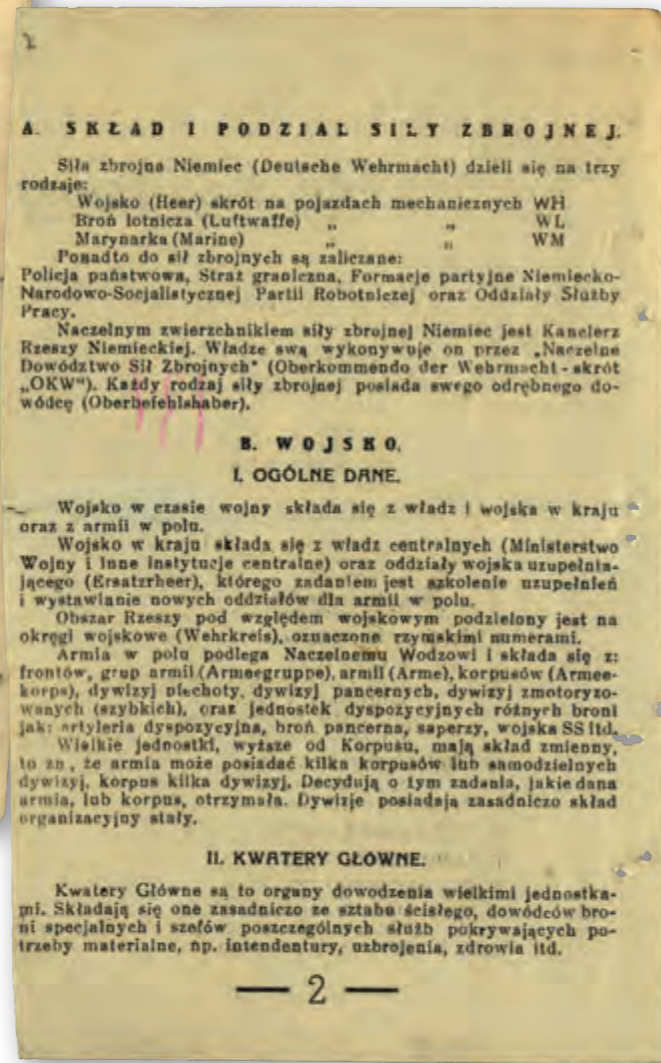
Die gegenüberliegende Seite trägt in weißer Farbe die Aufschrift: VOR GEBRAUCH SPRENGKAPSEL EINSETZEN

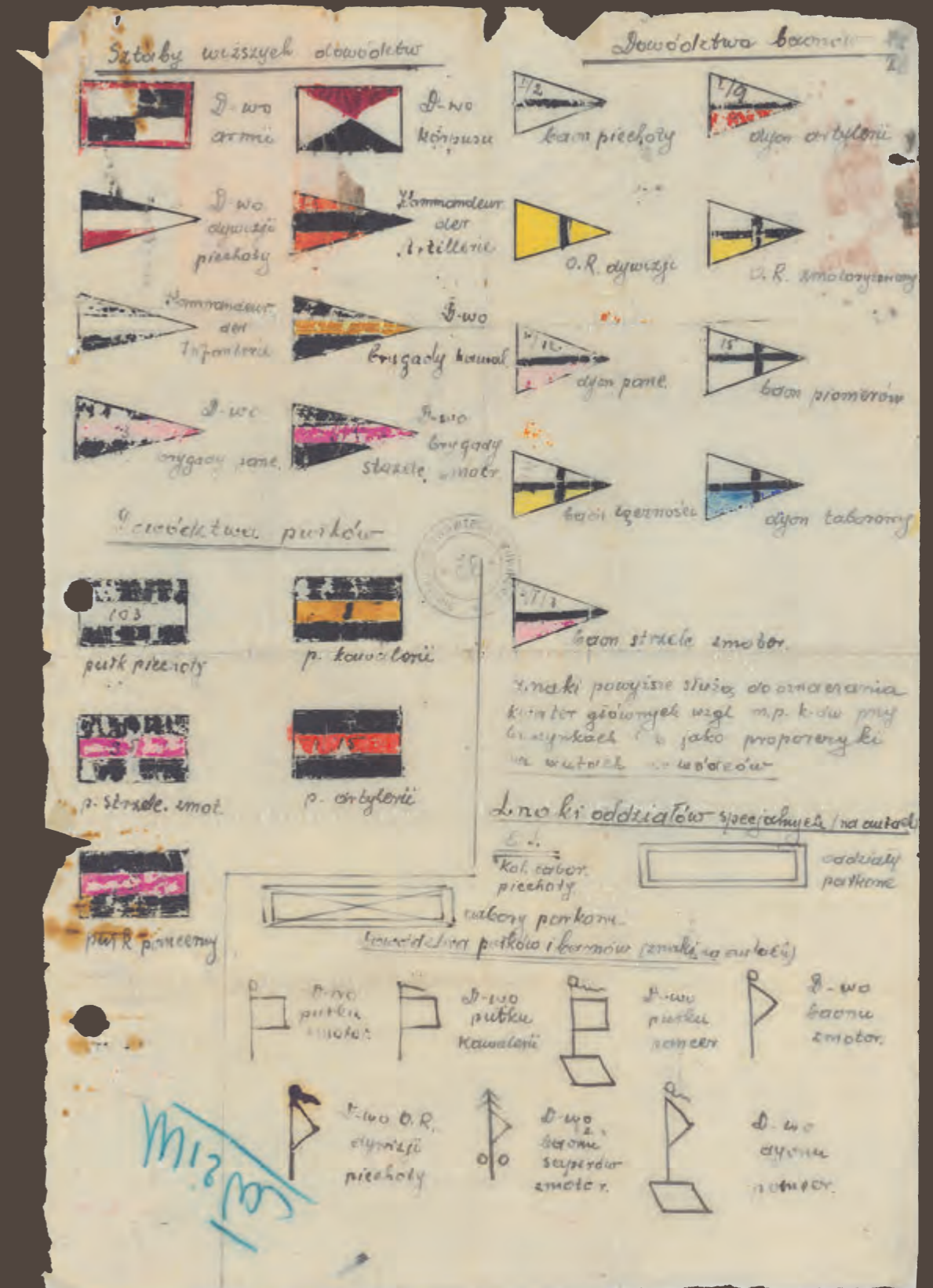

Broszura pt. „Układ sił zbrojnych armii niemieckiej”,
 Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin,
 Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw
 Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 22

Tablica barwna przedstawiająca znaki rozpoznawcze różnych niemieckich dowództw i rodzajów broni, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 22

Działania wywiadowcze – służba wywiadu i kontrwywiadu

Wojna to nie tylko bezpośrednia walka, ale również pozyskiwanie informacji i zwalczanie wrogich szpiegów, którzy takie same działania mogą podejmować przeciwko nam. Dlatego też podczas każdego konfliktu zbrojnego działania wywiadowcze i kontrwywiadowcze mogą zdecydować o powodzeniu lub klęsce całej kampanii wojskowej. Wywiad AK zajmował się typowymi dla służb wywiadu działaniami, czyli rozpoznaniem sił wroga w zakresie jego dyslokacji, liczebności, numerów formacji, miejsc zakwaterowania, nazwisk dowódców czy nastrojów wśród żołnierzy. Poszczególne komórki wywiadowcze gromadziły informacje o transportach kolejowych, zawartości wagonów, trasach i przemieszczaniu się żołnierzy, obsadzie obozów koncentracyjnych i więzień gestapo. Gromadzono również szereg informacji o charakterze technicznym i gospodarczym. Dzięki pracy wywiadu wielokrotnie udało się uniknąć zasadzki, czego dowiadujemy się

z meldunku z 18 maja 1944 r.: „Dnia 30. 4. 44 Oddz[iał] Partyzancki 34 pp stoczył walkę z Niemcami, którzy [...] chcieli oddział zaskoczyć i zlikwidować go. Oddział na czas ostrzeżony przez własny wywiad [...] nagle i niespodziewanie zaskoczył trzy [...] samochody niemieckie silnym ogniem broni maszynowej likwidując w zarodku zamiary npla”. Oprócz tego niektóre komórki zbierały informacje o komunistach współpracujących z Niemcami i tych, którzy dopuszczali się zbrodni na polskim społeczeństwie.

Do głównych zadań kontrwywiadu należało zapewnienie należytej ochrony organizacji przed dekonspiracją. W związku z tym opracowywano metody pracy konspiracyjnej, przygotowywano alibi dla członków na wypadek wpadki, przeprowadzano legalizację samych członków AK oraz analizowano zagrożenia i przyczyny „wsyp” oraz niepowodzeń akcji Armii Krajowej. Kontrwywiad dbał o osoby, które dostały się do niewoli, ale i ostrzegał tych, którzy mieli ewentualnie do takiej trafić. Kontrwywiad rozpracowywał również niemiecką sieć wywiadowczą oraz gestapo. W ramach Komendy Okręgu Lublin AK za organizację wywiadu i kontrwywiadu odpowiadał Oddział II. Co ciekawe, nie był on podporządkowany Komendzie Okręgu, ale bezpośrednio Komendzie Głównej. W ten sam sposób były zorganizowane również inne komendy okręgów. Powodem wyłączenia tych komórek ze struktur lokalnych było niebagatelne znaczenie wywiadu i kontrwywiadu dla funkcjonowania i bezpieczeństwa działań całej Armii Krajowej, wobec czego to Komenda Główna nadzorowała prace poszczególnych okręgowych oddziałów wywiadowczych.

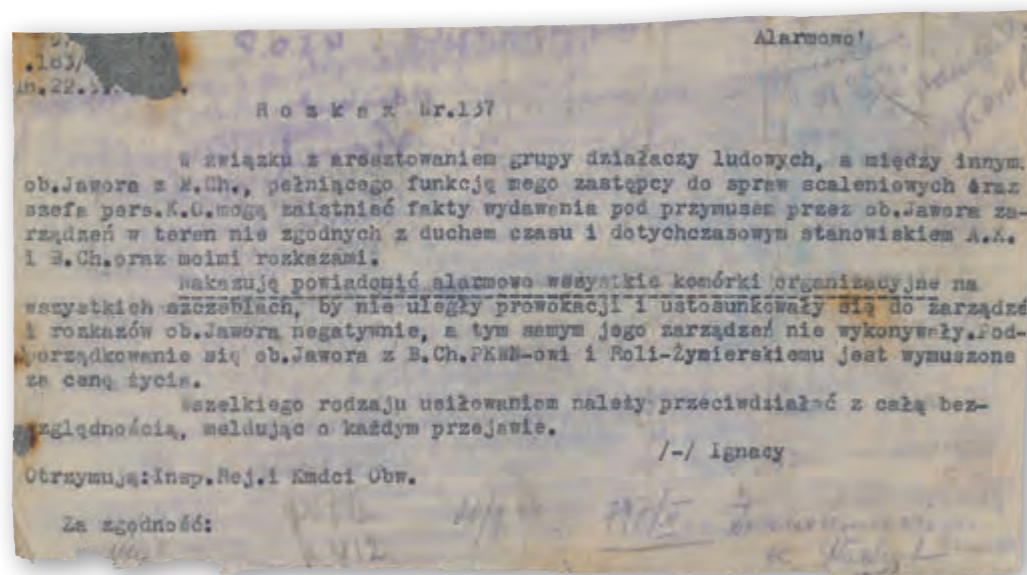

Nazwa jednostki	Adres	Stosunek	Dotyczy	Wskazania	Uwagi
Oberfeldkommandeur 279	1100 Lublin				
Kommandeur Lublin					
Inf. Nr. 174					
Inf. Nr. 175					
Inf. Nr. 176					
Inf. Nr. 177					
Inf. Nr. 178					
Inf. Nr. 179					
Inf. Nr. 180					
Inf. Nr. 181					
Inf. Nr. 182					
Inf. Nr. 183					
Inf. Nr. 184					
Inf. Nr. 185					
Inf. Nr. 186					
Inf. Nr. 187					
Inf. Nr. 188					
Inf. Nr. 189					
Inf. Nr. 190					
Inf. Nr. 191					
Inf. Nr. 192					
Inf. Nr. 193					
Inf. Nr. 194					
Inf. Nr. 195					
Inf. Nr. 196					
Inf. Nr. 197					
Inf. Nr. 198					
Inf. Nr. 199					
Inf. Nr. 200					

Wykaz jednostek i instytucji niemieckiej administracji cywilnej i wojskowej w Lublinie wraz z adresami, 17 XII 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 74

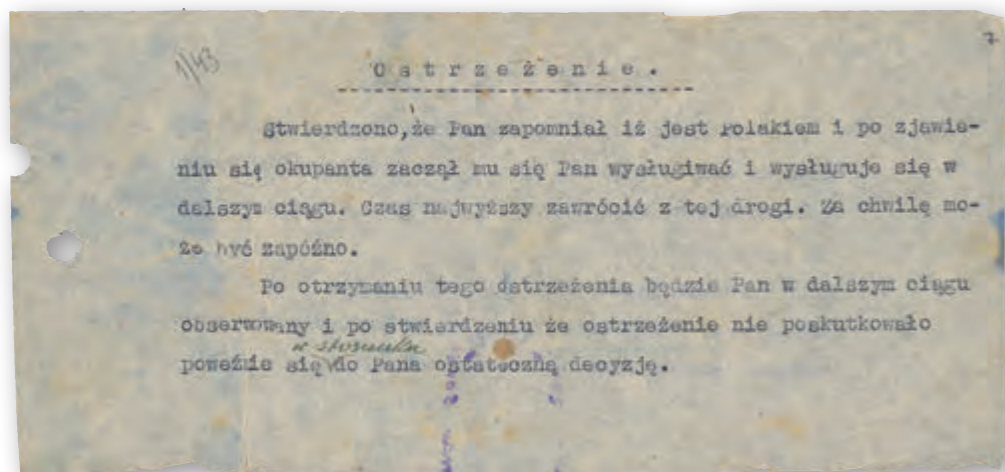
Rozkaz nr 137 dotyczący niewykonywania rozkazów obywatela Jawora z Batalionów Chłopskich, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 182

W imieniu Polski Podziemnej... – zwalczanie wrogów wewnętrznych

Jednym z zadań kontrwywiadu AK była likwidacja wrogów wewnętrznych. Do takich zaliczali się zdrajcy, konfidenci, volksdeutsche i inne osoby kolaborujące z Niemcami czy występujące się władzom okupacyjnym. Z komórkami kontrwywiadu współpracowało polskie sądownictwo podziemne, którego celem była prawna ochrona armii podziemnej oraz polskiego społeczeństwa, zwalczanie zdrady, delatorstwa i demoralizacji oraz pospolitej przestępczości. Początkowo sądownictwo podziemne działało w ramach Sądów Kapturowych, które następnie przekształciły się w Wojskowe Sądy Specjalne funkcjonujące przy komendach okręgowych. Obok sądów funkcjonowała również prokuratura, która rozpatrywała przypadki naruszenia prawa i wszczyniała postępowanie na rozkaz komendanta okręgu. Rozkaz wydawany był po ewentualnych wnioskach ze strony oficerów kontrwywiadu lub wywiadu wewnętrznego. Następnie postępowanie prowadzono podobnie jak przed wojną, czyli przesłuchiowano świadków, pozyskiwano dowody oraz zbierano pełną informację wywiadowczą. Po przekazaniu dokumentacji prokuratorowi, mógł on cofnąć sprawę do uzupełnienia albo sporządzić

akt oskarżenia. Akt kierowany był do WSS, po czym sąd wydawał wyrok uniewinniający, zasądający karę więzienia bądź też skazujący na śmierć. Kara śmierci musiała być zatwierdzona przez komendanta okręgu. Po uzyskaniu zgody wyrok trafiał do dowódcy plutonu egzekucyjnego, który następnie wraz ze swoimi ludźmi zajmował się jego wykonaniem. Z uwagi na ochronę danych osobowych materiały archiwalne zaprezentowane na wystawie zostały zanonimizowane.

Ostrzeżenie przed konsekwencjami dalszej współpracy z Niemcami, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 19

Pismo z prokuratury dotyczące sprawdzenia okoliczności likwidacji nieznanego z nazwiska człowieka przez pluton egzekucyjny, 14 VI 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 13

30

Liśta Volksdeutschn-ów gmin 1. Krzywiczki, 2. Rakołupy, 3. Wojsławice

L.p.	Nazwisko i imię	Data urodz.	Adres	Stan rodz.	Uwagi
1. 1			kol. Rudka	7	
2			"	3	
3			Gotówka	3	
4			Rudka	4	
5			Góry	2	
6			"	6	
7			Rudka	3	
8			Strachosław	3	
9			kol. Gotówka	6	
10			kol. Gotówka	6	
11			Krzakalów	7	
12			Serebryszcze	4	
13			"	6	
14			"	6	
15			kol. Gotówka	3	
16			Wolwinów	6	
17			Wieromonty	5	
18			kol. Okaszów	5	
19			Wolwinów	4	
20			Zawadówka	4	
21			Kaszalów	3	
22			kol. Gotówka	8	
23			Wolwinów	8	
24			Zawadówka	2	
25			Strupin Łanowy	2	
26			kol. Wolwinów	8	
27			Strupin Duży	5	
28			kol. Zółtańce	4	
29			kol. Wolwinów	2	
30			Zawadówka	6	
31			Kozia Gotówka	4	
32			Gotówka	4	
33			Reichenau	6	
34			Horodyszczce		
2. 1			Sielec	2	
2			Czarnołazy	4	
3			Sielec	4	
4			Kasielan	6	
5			Majdan Ostrowski	3	
6			Kasielan	4	
7			Piasków	2	
3. 1			Wojsławice	5	
2			Putnowice	3	
3			Wygnance	4	
4			Wojsławice	3	
5			"	3	
6			Krasne	2	
7			kol. Putnowice	3	
8			"	3	

Otrzymują: _____ Za zgodność: _____
P.1, 2 i 3
A.A.

Lista volksdeutschnów z gmin: Krzywiczki, Rakołupy i Wojsławice, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 50

Spis alfabetyczny osób współpracujących z okupantem niemieckim, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 168

5 - Trema - kabriolet pchor. Michalski
 go Niem. - zgodny plut. r. ious Goozinego
 S
 S Genowefa / Trema Hode
 4106. "Krawcowa U. d. lno drzewko z uiecu
 kontakt z Kirovskimi Kielem
 (+) Mawiej s. Fadzina int.
 4. vi. 06. hier. eta. Gray w Rybach. my.
 medlowy w woj. Gorn. Kropowym
 raportnik, kawalia, zastrelony B.H.
 S Meksander - 16. vi. 1900.
 KWP z zianu - Ryki - sztabkowi SS-SDZ
 S Bronistawa - 1.7.19. knt-
 KWP Ostrzesze
 ka p. szewczyk, Raportnik, orantari.
 Hanc. in. dypsiuy - K.
 Uigzia - prawnik w Baricki-
 tung. H. Karaii uuelius w bandy-
 tami oddał się pod opiekę
 niemieckim
 S Szamotawa - Dynek
 Dytka (nad) konimmar. Hominiki
 z niemieckimi. Nowy rap. Goo
 zwoje miny. Jest w kontakt.
 cie i Ah

Władz stan, podkrmow
 koni w substance
 bdkuacny przed wojna krym
 zastugi.
 Za bolszewikow wosil ciestwiny
 opaska
 - a obecnie szprezije ka
 recz niemieckow.
 Du przy cy wnt się do
 arentowania całego respa
 polakow, czołkow i orz niepodleglosi.
 Opisujcie AK
 Sp ATWA

Notatka dotycząca osoby współpracującej z okupantem niemieckim, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 247

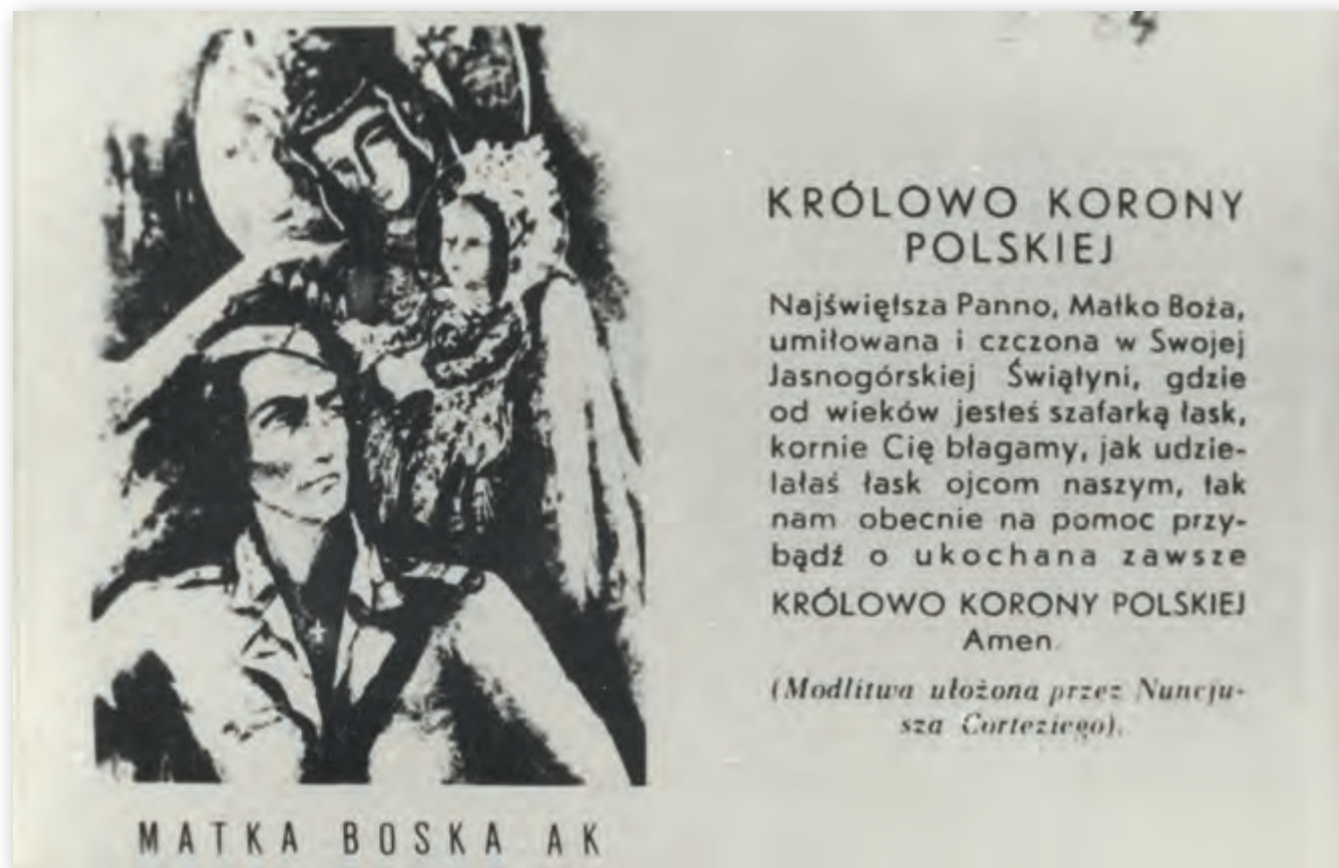
Działalność propagandowa i informacyjna

Podczas II wojny światowej dostrzeżono ogromne możliwości, jakie dawała wojna psychologiczna. Wykorzystywane w jej ramach narzędzia propagandowe miały na celu nie tylko mobilizację społeczeństwa, ale również demoralizację przeciwnika i złamanie w nim ducha. Na szeroką skalę możliwości wojny psychologicznej postanowili wykorzystać Polacy walczący na swoim terytorium z okupantem niemieckim. Wszystkie organizacje państwa podziemnego stworzyły własne pionierzy propagandowe. W komendach okręgowych funkcjonowały komórki Biura Informacji i Propagandy. Do ich zadań należało redagowanie i wydawanie prasy konspiracyjnej oraz ulotek, broszur, plakatów, a następnie ich kolportowanie. Istotnym elementem działalności BIP było także prowadzenie walki propagandowej z okupantem oraz przeciwdziałanie wpływom sowieckim i komunistycznym. W wymiarze pozytywnym propaganda miała doprowadzić do pełnej unifikacji członków AK wywodzących się z różnych środowisk, mających odmienne poglądy polityczne. Oprócz tego miała podtrzymywać wiarę w zwycięstwo, umacniać opór wobec wroga i wzmacniać ducha obywatelskiego.

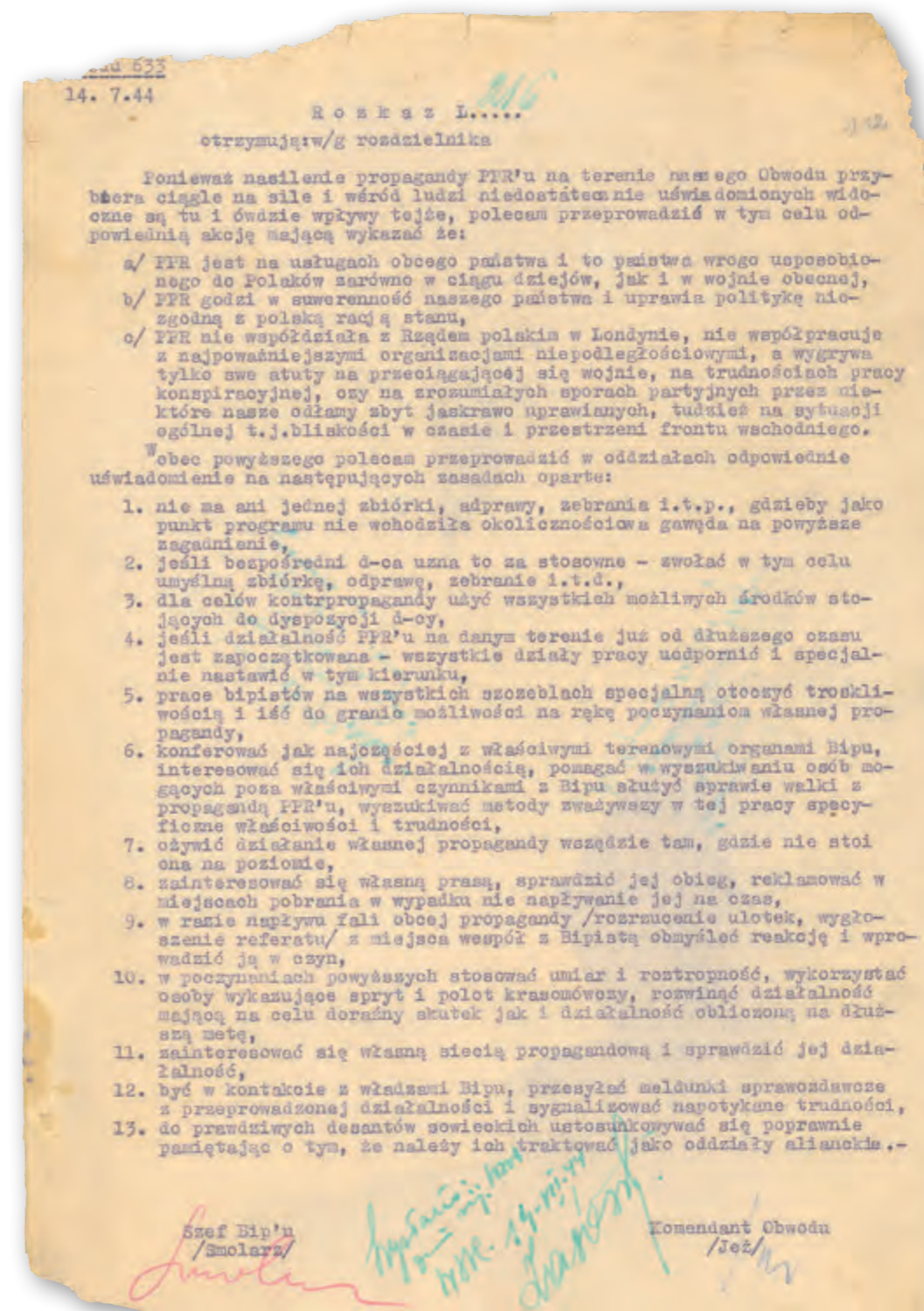
BIP dzieliło się na pięć referatów: ogólnorganizacyjny, informacyjny, kolportażu, pomocy żołnierzowi oraz propagandowy. Od 1942 r. istniała szóstą komórką

ka zwana „N”, zajmująca się propagandą dywersyjną wymierzoną w niemieckiego okupanta. Wydawała ona druki i gazety po niemiecku oraz rozwijała własną sieć konspiracyjną. Prasa podziemna wydawana była na Lubelszczyźnie już pod koniec 1939 r., a następnie przez cały okres okupacji. Początkowo zespoły redakcyjno-drukarskie działały głównie przy komendach na niższych szczeblach, ale w 1944 r. nastąpiła reorganizacja, w wyniku której powstała Okręgowa Agencja Prasowa dla całej Komendy Okręgu. Oprócz gazet wydawano także niewielkie broszury, których treść miała pozytywnie oddziaływać na żołnierzy, a w ramach druków ulotnych i gazet przedrukowywano wiersze, piosenki i modlitwy – wszystko ku pokrzepieniu serc i jak najszerzej mobilizacji.

Reprodukcja obrazka „Matka Boska Armii Krajowej” wraz z modlitwą, Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Rozkaz L216 dotyczący zwalczania propagandy PPR, 14 VII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Zofię Leszczyńską, sygn. 486

PAST-a na Piusa

zdobyta przez oddziały AK

Obok zdobycia gmachów Dyrekcji Policji oddziały AK odniosły wczoraj sukces, zajmując silnie umocniony budynek PASTy przy ul. Piusa. Po 24-godzinnej walce ważna ta pozycja została opanowana, przyczyną wzięto 80 jeńców m. in. paru dygnitarzy hitlerowców. Zabitych i rannych Niemców było 35.

W śródmieściu AK przeprowadziła szereg lokalnych działań zaczepnych, zajmując m. in. nowy dom przy Brackiej i al. Sikorskiego gdzie mieścił się kawiarnia „Cristal”. Oczyszczono całkowicie z nieprzyjaciela Solec.

Niemcy podjęli wczoraj natarcie lokalne na teren fabryki Bormana przy ul. Srebrnej i na placówkę naszą przy ul. Królewskiej 27. Obszar natarcia odparto. Bez wyniku również pozostał nacisk Niemców z rejonu Leszna i Długiej w kierunku Bielańskiej i Nałeczek. Rejon Starego Miasta nadal niszczony jest pociskami, minami i bombami. Barykada na ul. Długiej została utrzymana mimo że rzucano tam do akcji „Tygrysy” wystrzelili 80 pocisków a piechota kilkakrotnie powtórza natarcie.

W związku z akcjami na Dyrekcję Policji i PASTę przy ul. Piusa pobliskie rejonu pozostawę przez czas dłuższy pod ciężkim

Natarcie AK

w rejonie Grzybowskiej

W zachodniej dzielnicy śródmieścia natarcie nasze w okolicy Krochmalnej i Ryńskiej doprowadziło do zlikwidowania nieprzyjacielskiego gniazda ckm wraz z obsługą. Między Grzybowską i Wawzowem nieprzyjaciel przeprowadził natarcie z użyciem czołgów i broni maszynowej bezskutecznie, tracąc i czołg uszkodzony i tankietkę zniszczoną na pl. Grzybowskim i 1 motocykl. W nocy zaobserwowano duży ruch odwrotny nieprzyjaciela ul. Chłodną na zachód.

Przysięga

Zaprzysiężenie rekrutów AK (Foto PSF Gracisz)

CICHE BOHATERSTWO

W zamęcie walki jak teraz — jak i zwykle, uchodzą naszym oczom sprawy niezwiązane z bezpośrednią akcją bojową. Przykuwają naszą uwagę momenty decydujące, przez swój rozgłos najbardziej atrakcyjne. A przecież wystarczy popatrzeć spokojnie aby dostrzec tysiące innych wydarzeń równie bohaterstkich jak czyn żołnierza z pierwszej, bojowej linii.

Szturm oddziałów AK na Dyrekcję Policji

Około godz. 9 Niemcy pchnęli do ataku znaczniejszą ilość czołgów. Pociski niemieckie spowodowały pożar gmachu K.K.O. i Banku Handlowego. Pożary te jeszcze w toku walki zlokalizowane zostały przez drużyny przeciwpożarowe z pomocą naszych odwodów. Nie udało się natomiast uratować objętego pożarem kościoła. Walka toczyła się w kłębach dymu i płomieniach. Po opanowaniu terenu kościelnego następnym natarciem oddziałom AK komisarjat przemysłowy. Twardą obronę niemiecką przewyciężono przy pomocy drużyn specjalnych.

Podziemny szpital

Szpitalce polowe stolicy pracują w szczególnie trudnych warunkach. Wielu z nich znajduje się pod stałym ostrzałem, inne mieszczą się w piwnicach i schronach. Przy wejściu do takiego „podziemnego” szpitala owiewa nas duszne powietrze. Wiatraki elektryczne pracują ale jest ich zbyt mało. Błacie twarde rannych są odkryte polem. Marzmy o większej ilości lekarzy — mówi komendantka szpitala dr. Justyna — przydałyby się również rozpryszcza i woda kolonka i kilka butelek leku. Brak podszerek i kocy.

„Górny Obóz” melduje

Stan posiadania AK na głównym Mokotowie (tzw. „Górny obóz”) pozostaje na ogół niezmienny. Opanowane: szpital Elizbietańskie wzięto sporo jeńców. Teren naogół niezniszczony z wyjątkiem szosy hardowanej przez lotnictwo al. Szwarc. Niemcy natomiast którzy palili czarnańską ulicę od Rakowieckiej do Narbuta i al. Puławskiej do al. Niepodległości, rozszerzyli pole zniszczenia, niszcząc ostatnio ul. Rakowiecką od al. Niepodległości aż do Chodkiewicza. W więzieniu przy ul. Rako-

wieckiej* walki o życie rannego żołnierza. Na froncie tym trwa stale ostre przygotowanie i lekarski szpital nie może zgadzać się do siebie chwili wolnej. Szpitalce stolicy pracują dziś w warunkach niezwykle ciężkich. Brak odpowiednich lokali, niedostatek lekarskiego sprzętu i samych leków czynią z placówek tych miejsca wymagające silnych charakterów dla podłożenia ciężkim obowiązkowi.

Podziemny szpital

Charym brak również szcotełek do szewów. Przedmiejscie dla szpitala składać można w lokalu Kuchni społecznej ul. Septelna 8 u p. dr. Zaorskiej.

Rumunia skapitulowała

Wczoraj w godzinach wieczornych król Michał wydał proklamację do narodu rumuńskiego oznajmiającą, że Rumunia przyjęła pokojowe warunki zawieszenia.

Narady Rządu w Londynie

W dni 21 i 22 km. odbyły się Londynie posiedzenia Rady Ministrów pod przewodnictwem prem. Mikojajewicza. Według oficjalnego komunikatu „przedmiotem obrad była sprawa pomocy dla walczącej Warszawy oraz warunki wykonywane ze sprawowania przezeń władzy i pomocy do Moskwy. Jak wynika z doniesień londyńskich obydwie państwa podjęły decyzję o wyłączeniu omawianego obszaru w Warszawie oraz sprawniejszej pomocy. Sprawom tym dano pierwszeństwo przed dyskusją nad memorandum do rządu sowieckiego.

Ważnym jest również wspomnieć o wyłączeniu z kolonii, których działalność na każdym kroku świadczy o całkowitym samopowierzeniu się w imię dobrej przyszłości.

Ważnym jest również wspomnieć o wyłączeniu z kolonii, których działalność na każdym kroku świadczy o całkowitym samopowierzeniu się w imię dobrej przyszłości.

Ważnym jest również wspomnieć o wyłączeniu z kolonii, których działalność na każdym kroku świadczy o całkowitym samopowierzeniu się w imię dobrej przyszłości.

Ważnym jest również wspomnieć o wyłączeniu z kolonii, których działalność na każdym kroku świadczy o całkowitym samopowierzeniu się w imię dobrej przyszłości.

Ważnym jest również wspomnieć o wyłączeniu z kolonii, których działalność na każdym kroku świadczy o całkowitym samopowierzeniu się w imię dobrej przyszłości.

Ważnym jest również wspomnieć o wyłączeniu z kolonii, których działalność na każdym kroku świadczy o całkowitym samopowierzeniu się w imię dobrej przyszłości.

Ważnym jest również wspomnieć o wyłączeniu z kolonii, których działalność na każdym kroku świadczy o całkowitym samopowierzeniu się w imię dobrej przyszłości.

Na drugiej linii frontu

Walczy przy naszym grocie (Foto Krasnowski) przy ul. Nowej Dama (Foto PSF Harek)

Paryż — wolny

Desant amerykański pod Bordeaux

Głównowodzący Francuskiej Armii Krajowej gen. König obwieścił wczoraj przez radio, że stolica Francji jest już wolna. Powstanie, które rozpoczęło się 19 b. m. w rejonie ogarnęło cały południowy. Przy współudziale trzech kolonów amerykańskich odczajających rejon podmiejski, cały teren miasta został stopniowo opanowany i oczyszczony. W walkach ulicznych brało udział około 50 tys. żołnierzy francuskiej armii krajowej, zbuntowana policja i maszy patrolów nieorganizowanych.

Wojśko amerykańskie dokonało nowego desantu koło miejscowości Arcachon pod Bordeaux. Oddziały desantowe nawisnęły na granicę szwajcarską i hiszpańską, gdzie zajęły dwie miasta Pau i Bayonne. Amerykańska armia inwazyjna zdobyła Avignon i Grenoble poczym rozpoczęła marsz zwycięski kolonami na Nancy i Strasburg. Amerykanie są od Marsylii o 5 km.

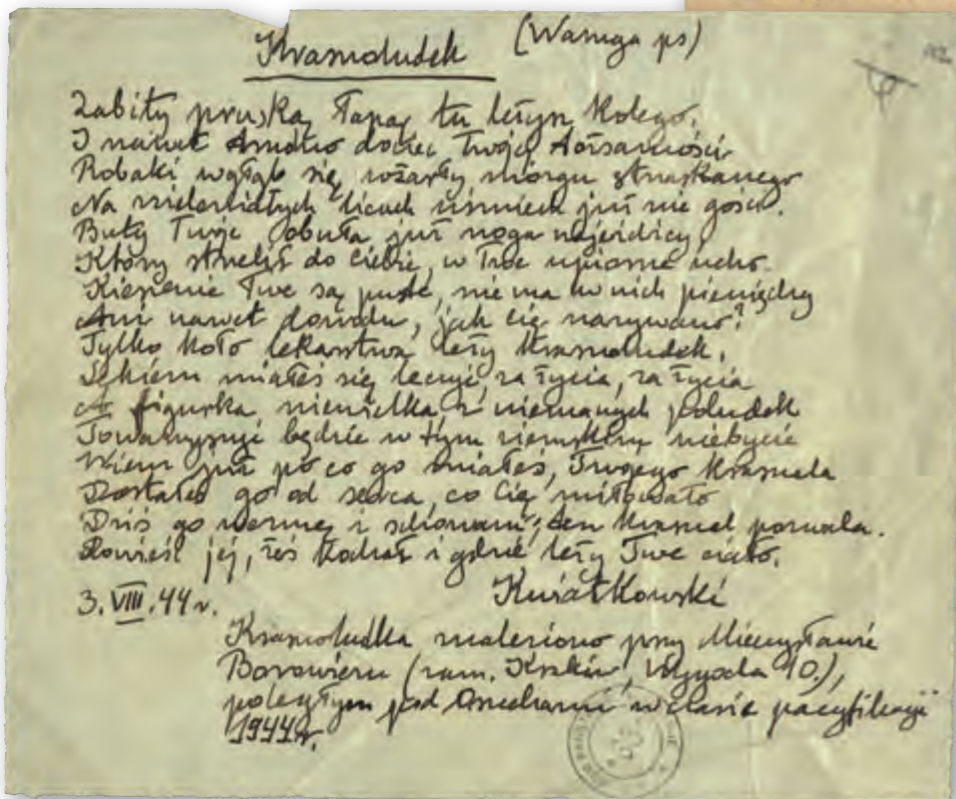
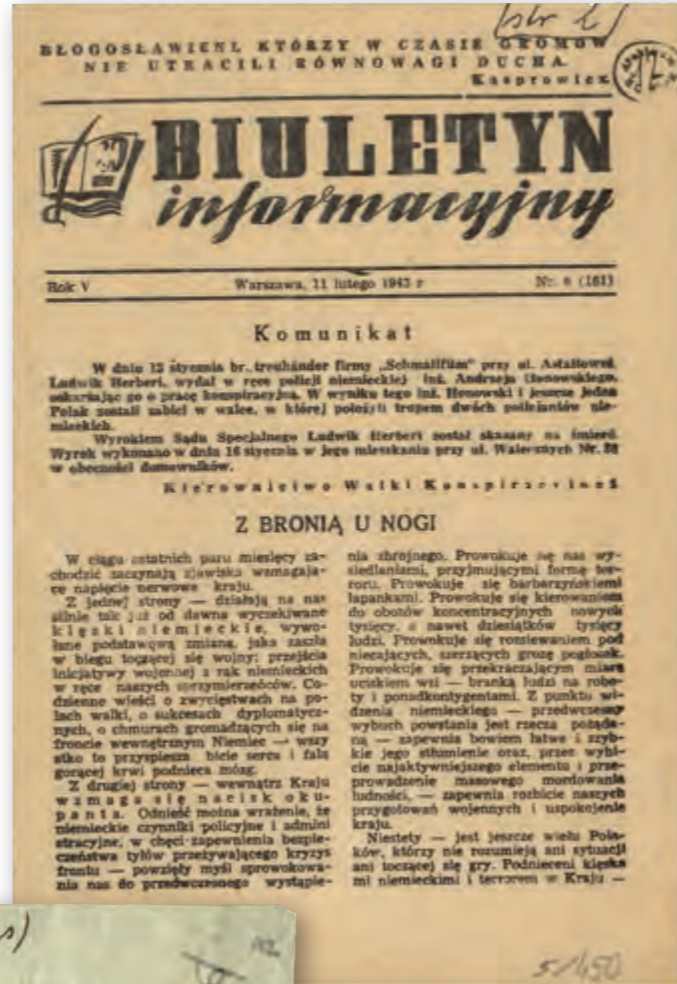
Pokrótce

- Niemcy awansali z Bułgari wojenną swoją wojną.
- Pierwszym zastępcą Himmlera jako głównowodzącego armii wewnątrzni został mianowany SS Gruppenführer i generał SS Wolfen - Hans Jünner.
- Wszystkie staki szwedzkie otrzymały zakaz wyjazdu na m. Bałtyckie. Oznacza to przerwanie handlu z Niemcami.
- Kongres Polonii amerykańskiej ze zgromadzenia 6 milionów obywateli USA zdecydował do prezydenta Roosevelta o pomocy dla Warszawy.
- W Prusach Wschodnich stanowiska kierownicze obsadzane są przez ukraińców z dywizji SS.
- W Jugosławii oddziały Tito odniosły zwycięstwo nad Niemcami (Serbia). Oddziały Michajłowicza, masowo przechodzą pod komendę Tito.

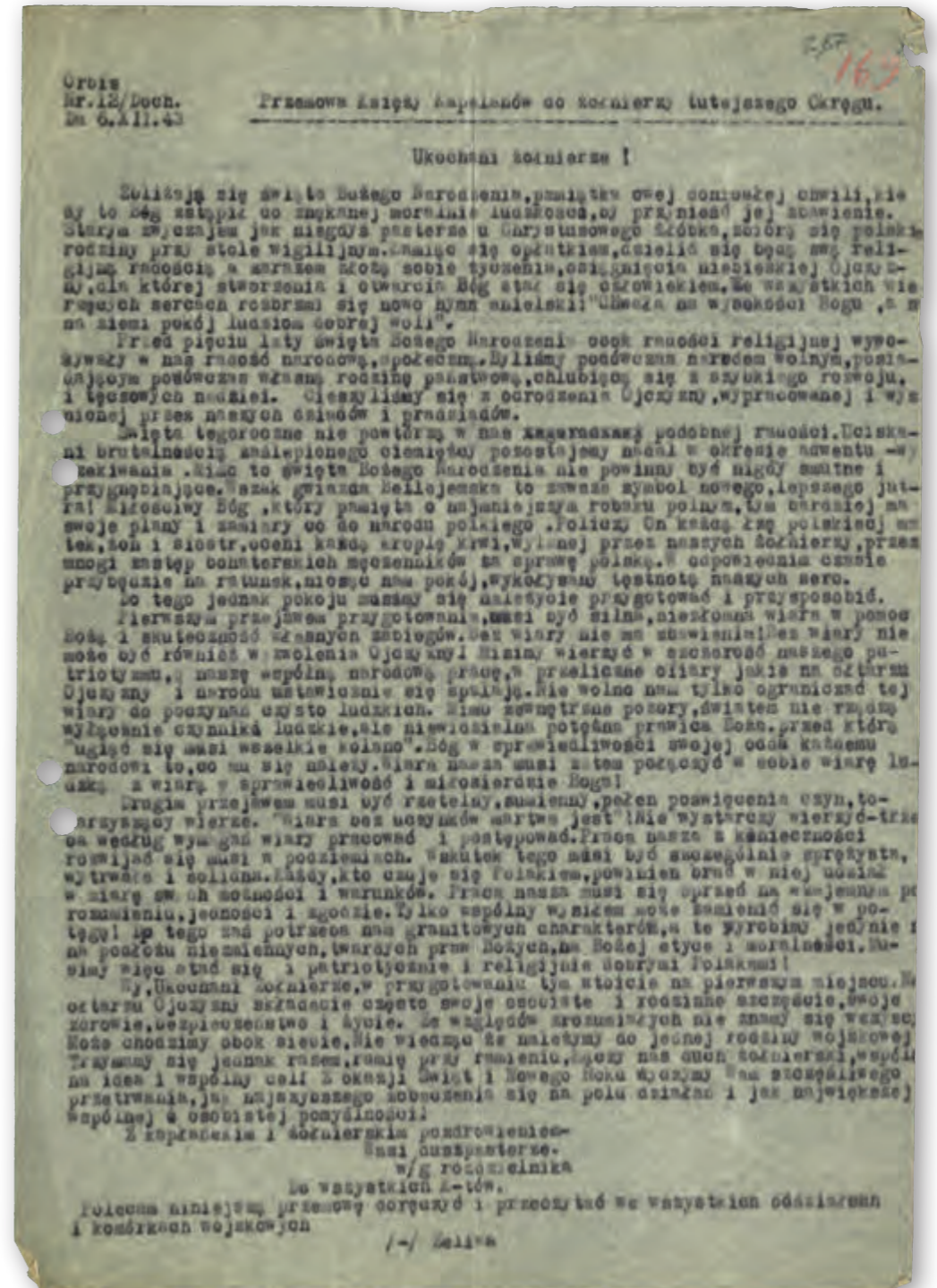
Faksymile czasopisma „Warszawa Walczy. Żołnierska Gazeta Ścienne” nr 45 wydawanego przez AK w czasie Powstania Warszawskiego, Warszawa 24 VIII 1944 r., Zbiór plakatów, druków ulotnych i afiszów, Spis roboczy nr 5, sygn. 454

Faksimile „Biuletynu Informacyjnego” nr 6 wydawanego przez organy prasowe AK, Warszawa 11 II 1943 r., Zbiór plakatów, druków ulotnych i afiszów, Spis roboczy nr 5, sygn. 450

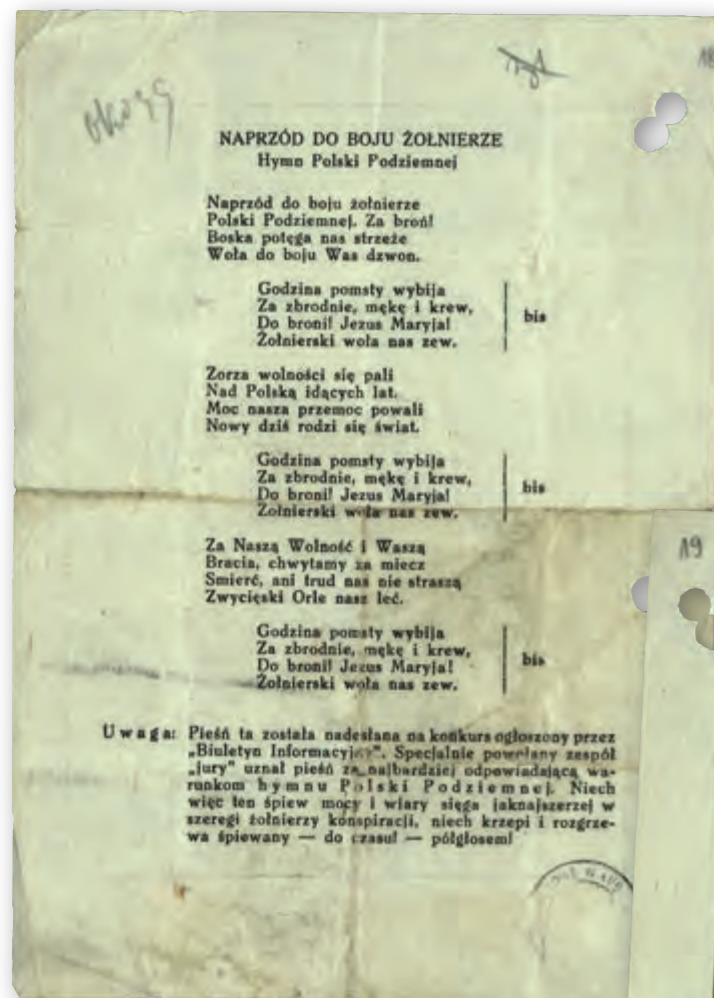

Wierszyk „Krasnoludek” znaleziony przy zabitym w 1944 r. Mieczysławie Borowiczu, 3 VIII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 240

Przemowa księży kapelanów do żołnierzy AK w Okręgu Lubelskim, 6 XII 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 142

Tekst hymnu Polski Podziemnej „Naprzód do boju żołnierze”, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 240

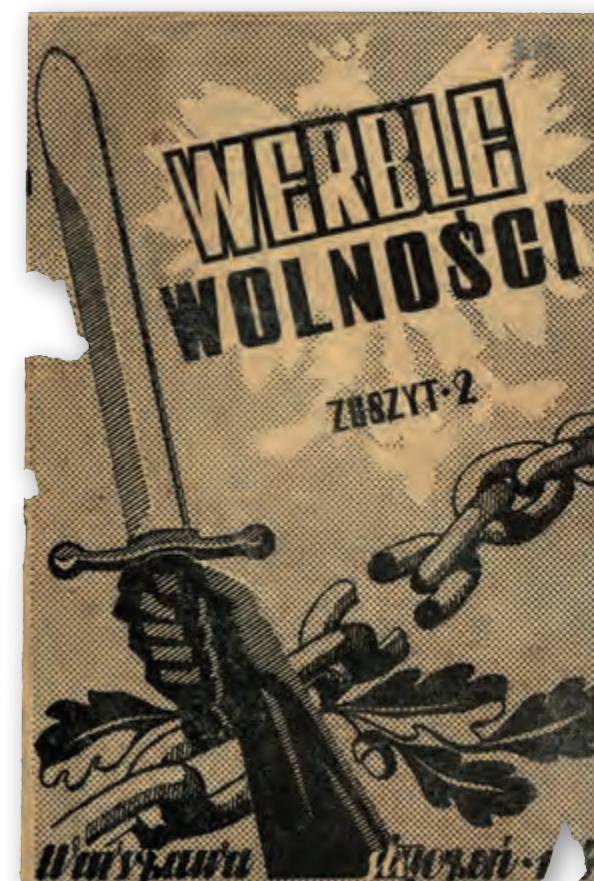
Zapis linii melodycznej hymnu Polski Podziemnej „Naprzód do boju żołnierze”, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 240

Broszura Józefa Sosnowskiego „Zarys psychologii żołnierza”, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 295

Broszura „W dniu święta żołnierza polskiego 15.VIII.1920–15.VIII.1943”, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 297

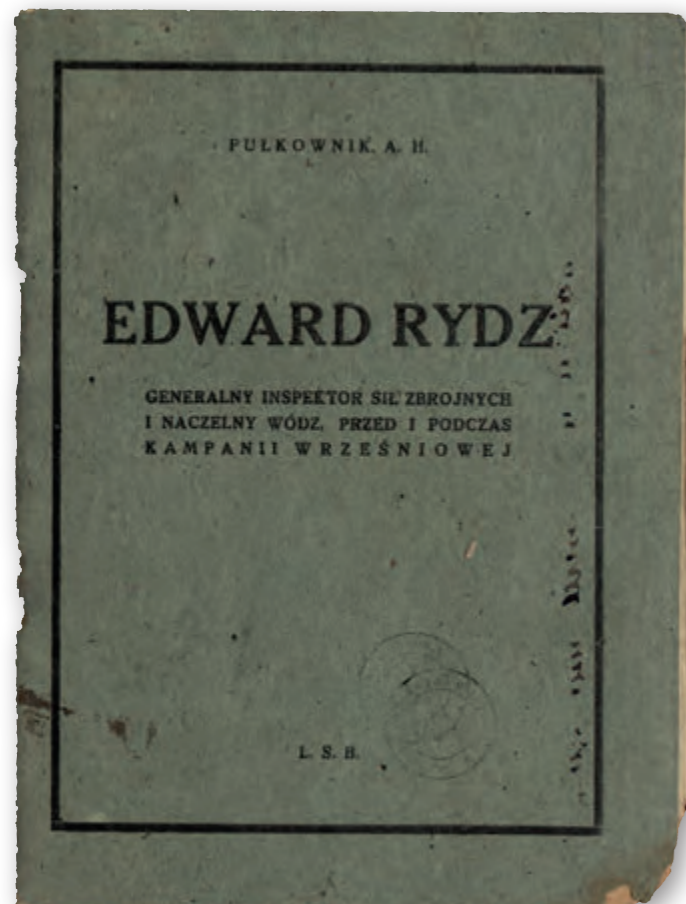
Broszura „Werble wolności”, 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 294

Broszura „Hitler, Mussolini i Nietzsche”, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Spis roboczy nr 1, sygn. 33

Broszura „Edward Rydz. Generalny Inspektor Sił Zbrojnych i Naczelny Wódz przed i podczas kampanii wrześniowej”, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 293

Reprodukcja plakatu propagandowego „Wara” (autor nieznany) kolportowanego przez AK, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Kraśniku, sygn. 9

Karty pocztowe przedstawiające pracę konspiracyjnych drukarni oraz najważniejsze tytuły prasowe różnych ugrupowań konspiracyjnych, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 415

Pro memoria

Pamięć o żołnierzach AK poległych w czasie walki z okupantem była cały czas pielęgnowana po zakończeniu wojny, mimo represji i niechęci władz PRL. Zbrodnie, jakich dopuściły się władze komunistyczne na żołnierzach Armii Krajowej zaraz po wojnie, spowodowały, że władze te za wszelką cenę chciały ukryć niewygodne dla siebie fakty. Mimo tego okolicznościowo organizowano msze święte za poległych, fundowano pomniki oraz dbano o mogiły poległych za ojczyznę bohaterów. Już pod koniec lat 80. ubiegłego wieku widoczne były coraz częstsze i zakrojone na coraz szerszą skalę działania mające na celu godne upamiętnienie członków Armii Krajowej, czego przykładem jest uroczysta msza święta w Janowcu 24 maja 1987 r.

Projekt pomnika upamiętniającego Armię Krajową w Międzyrzecu Podlaskim z 1998 r.,
Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Międzyrzecu Podlaskim, sygn. 13

Tłum wiernych w kościele w Janowcu podczas uroczystej mszy świętej poświęconej AK, Janowiec 24 V 1987 r., Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 16, sygn. 52

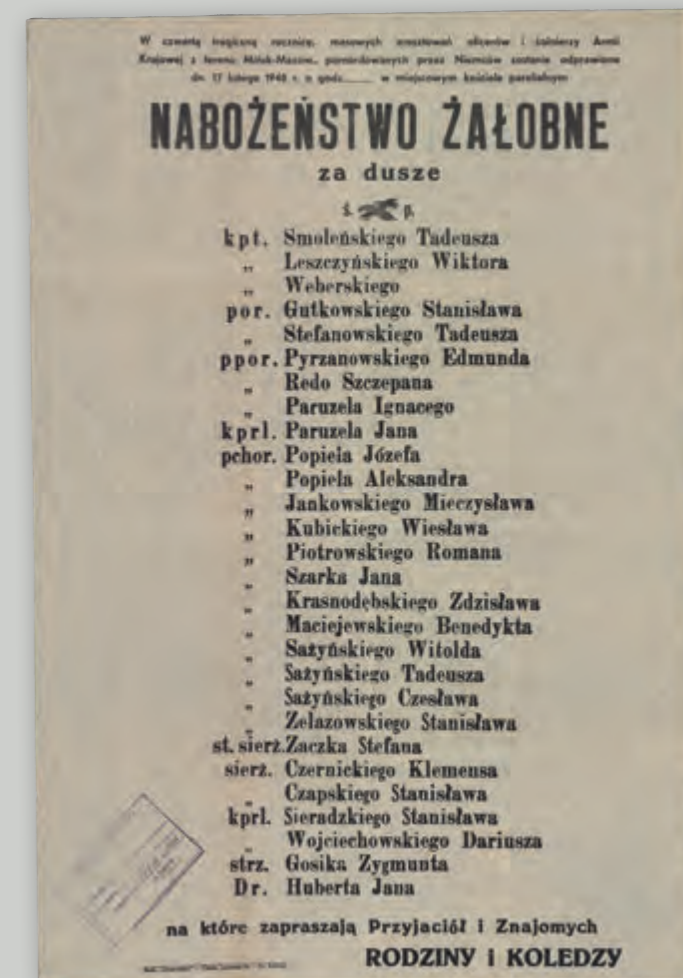
Poczet sztandarowy podczas uroczystej mszy świętej poświęconej AK, Janowiec 24 V 1987 r., Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 16, sygn. 52

Weterani wraz z biskupem pomocniczym lubelskim Ryszardem Karpińskim, Janowiec 24 V 1987 r.,
Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 16, sygn. 52

Afisz informujący o nabożeństwie żałobnym za poległych żołnierzy AK, Starostwo Powiatowe w Chełmie, sygn. 149

Krzyż Armii Krajowej z wygrawerowanym znakiem Polski Walczącej na awersie i inskrypcją „1939 Armia Krajowa 1943” na rewersie ustanowiony w 22. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego 1 VIII 1966 r. przez gen. Tadeusza Komorowskiego, Akta rodzin Barszczewskich i Danielskich, Spis roboczy nr 13, sygn. 2

Pielęgnowanie dziedzictwa Armii Krajowej

Po transformacji ustrojowej w 1989 r. obchody upamiętniające żołnierzy Armii Krajowej organizowano już oficjalnie. Szczególne znaczenie miał 1992 r., kiedy to obchodzono 50. rocznicę powstania Armii Krajowej. Obchodom towarzyszyły msze święte, capstrzyki, pochody ulicami miast na czele z orkiestrą i pocztami sztandarowymi, składanie kwiatów na grobach, a także poświęcenie nowo wybudowanych pomników. W następnych latach podtrzymywano tę tradycję uroczystego świętowania rocznicy powstania AK. W obchodach uczestniczyli najczęściej przedstawiciele władz lokalnych oraz zaproszeni kombatanci i weterani. Dla nich organizowano również spotkania o charakterze o wiele mniej oficjalnym w postaci wspólnego dzielenia się opłatkiem, wykładów dla dzieci i młodzieży oraz okolicznościowych akademii czy uroczystych mszy świętych. Za organizację takich wydarzeń był odpowiedzialny m.in. Związek Żołnierzy Armii Krajowej Oddział Terenowy Lublin.

Przemarsz podczas uroczystości upamiętniających Armię Krajową w Kraśniku, Kraśnik 11 XI 1992 r., Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Kraśniku, sygn. 9

Orkiestra uświetniająca mszę świętą w intencji pomordowanych, zmarłych i żyjących żołnierzy AK, Kraśnik 8 X 1995 r., Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Kraśniku, sygn. 9

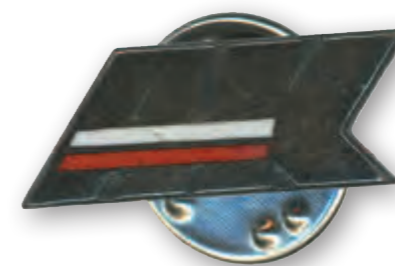

Złożenie prochów ofiar łagrów NKWD – „Borowicze 270” na cmentarzu w Kraśniku, Kraśnik 25 IX 1994 r., Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Kraśniku, sygn. 9

Odbitka okładki „Biuletynu Informacyjnego SZŻAK OL”, Związek Żołnierzy Armii Krajowej Oddział Terenowy w Lublinie, sygn. 43

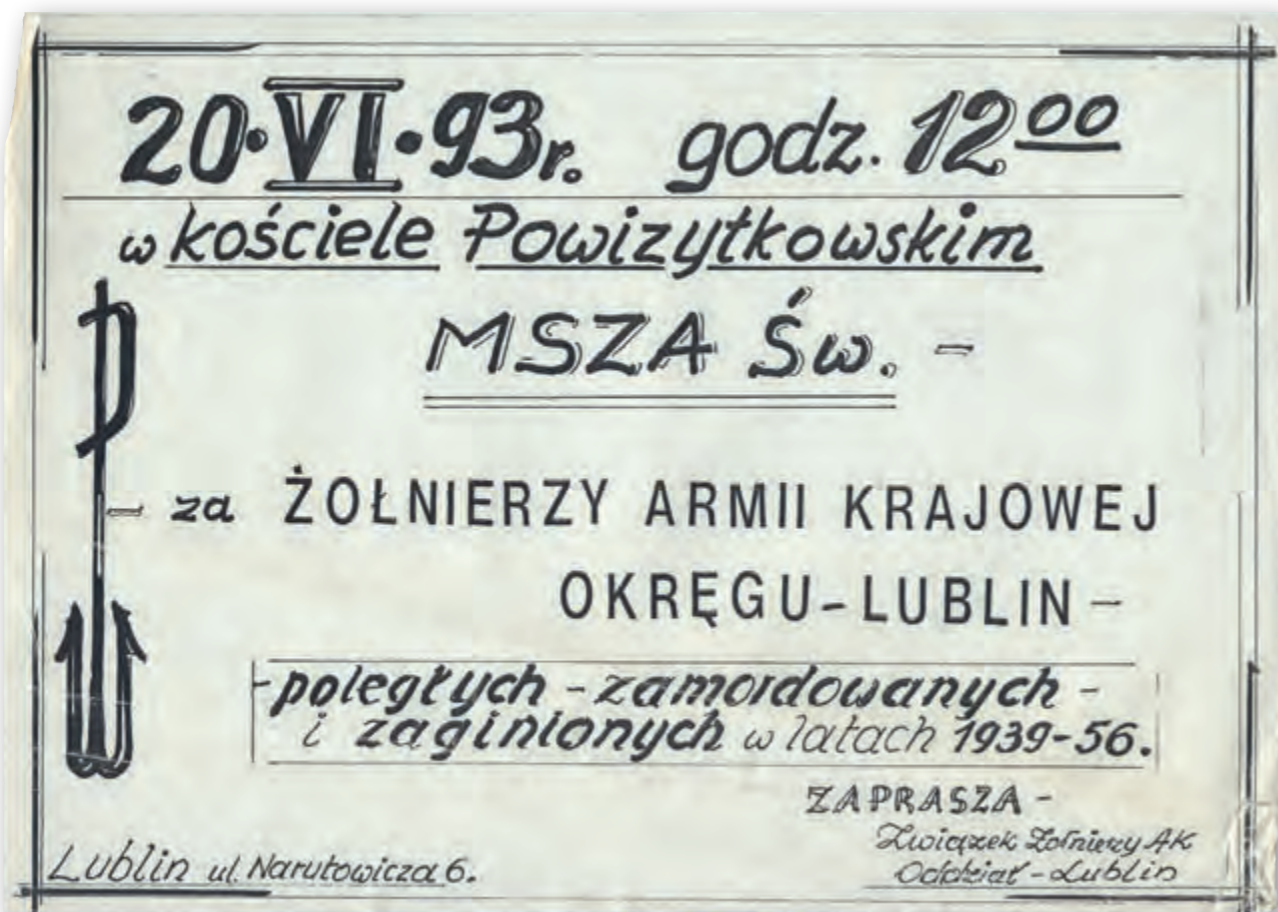
Odnaki związkowe członków Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Akta rodzin Barszczewskich i Danielskich, Spis roboczy nr 13, sygn. 9

Zaproszenie na uroczystości ku czci AK
w kościele powizytkowskim w Lublinie,
20 VI 1993 r., Związek Żołnierzy Armii Krajowej
Oddział Terenowy w Lublinie, sygn. 31

Afisz informujący o mszy świętej ku czci Armii Krajowej w dniu 20 VI 1993 r. w kościele powizytkowskim,
Związek Żołnierzy Armii Krajowej Oddział Terenowy w Lublinie, sygn. 31

Szkic sytuacyjny dojazdu do cmentarza w Boniewie w gminie Fajslawice, Związek Żołnierzy
Armii Krajowej Oddział Terenowy w Lublinie, sygn. 31

Spis obiektów wystawy

Powstanie Armii Krajowej i Komendy Okręgu Lubelskiego

Sztandar Lotnego Oddziału Partyzanckiego Wojciecha Rokickiego ps. „Nerwa”, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Proporzec Lotnego Oddziału 8 Pułku Piechoty Legionów AK – II kompania, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Sztandar 15 Pułku Piechoty AK „Wilków”, Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 2

Nowy tekst roty przysięgi Armii Krajowej, 12 I 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 1

Struktura organizacyjna Okręgu Lubelskiego Armii Krajowej

Struktura terytorialna Okręgu Lublin (wiosna 1941), (rys. B. Staręgowski, źródło: I. Caban, Z. Mańkowski, *Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa w Okręgu Lubelskim 1939–1944. Część pierwsza: Zarys monograficzny*, Lublin 1971, s. 29)

Struktura terytorialna Okręgu Lublin (1941–wrzesień 1942), (rys. B. Staręgowski, źródło: I. Caban, Z. Mańkowski, *Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa w Okręgu Lubelskim 1939–1944. Część pierwsza: Zarys monograficzny*, Lublin 1971, s. 30)

Struktura terytorialna Okręgu Lublin (wrzesień 1942–lipiec 1944), (rys. B. Staręgowski, źródło: I. Caban, Z. Mańkowski, *Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa w Okręgu Lubelskim 1939–1944. Część pierwsza: Zarys monograficzny*, Lublin 1971, s. 31)

Obwody Okręgu Lublin Armii Krajowej (lipiec 1944–czerwiec 1947), (rys. B. Staręgowski)

Rozkaz Org KSZ z obwodu 34 o podporządkowaniu oddziałów „Chłostry” Komendzie Wojskowej Armii Krajowej, 30 IV 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Zofię Leszczyńską, sygn. 486

Wytyczne organizacyjne akcji Pomocy Żołnierzom, 31 III 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Spis roboczy nr 1, sygn. 6

Struktura organizacyjna Komendy Okręgu oraz mniejszych jednostek terenowych

Struktura sztabu Komendy Okręgu Lublin, (rys. B. Staręgowski, źródło: I. Caban, Z. Mańkowski, *Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa w Okręgu Lubelskim 1939–1944. Część pierwsza: Zarys monograficzny*, Lublin 1971, s. 33)

Raport nr 18 z Obwodu nr 1 dotyczący zorganizowania sztabu oraz przeprowadzonych akcji w terenie, 12 V 1944 r., Zbiór plakatów, druków ulotnych i afiszów, Spis roboczy nr 5, sygn. 433

Rozkaz nr 201 o zorganizowaniu żandarmerii polowej, 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Zofię Leszczyńską, sygn. 486

Rozkaz nr 209 o ustaleniu służby oficerów służb obwodu, 26 VI 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Zofię Leszczyńską, sygn. 486

Rozkaz nr 40 o organizacji żandarmerii polowej w obwodzie 633, 13 VII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Zofię Leszczyńską, sygn. 486

Uzbrojenie żołnierzy Armii Krajowej

Pistolet Vis wz. 1935 wyprodukowany w 1944 r. w fabryce Steyr-Daimler Puch A.G (dawniej Państwowa Fabryka Broni w Radomiu), Muzeum Armii Krajowej im. Emila Fieldorfa „Nila” w Krakowie, nr inw. MAK/34/M

Polski bagnet wojskowy (mobilizacyjny) wraz z pochwą wz. 28 (wz. 29) wyprodukowany w Fabryce Broni w Radomiu, 1939 r., Muzeum Armii Krajowej im. Emila Fieldorfa „Nila” w Krakowie, nr inw. MAK/1867/M

Broń zdobyta na Niemcach: karabiny Mauser, pistolet maszynowy MP40, granat trzonkowy, pistolet sygnalizacyjny, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Pistolety maszynowe Sten ze zrzutów alianckich, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Andrzej Brzeziński ps. „Adam” z rkm Browning oraz Józef Czarny ps. „Szwarc”, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Instrukcja tworzenia i montażu ładunków wybuchowych, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Schemat konstrukcji bomby angielskiej i bomby podpalającej improwizowanej, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Raport ludzi, broni i wyposażenia w 2. rejonie, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 21

Szkolenia ogólne i specjalistyczne

Ćwiczenia z marszu. Na zdjęciu Wojciech Rokicki ps. „Nerwa” oraz Józef Sobieszczański ps. „Sęk”, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Szkolenie z musztry oddziału Witolda Głuchowskiego ps. „Las”, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Zbigniew Wójcicki ps. „Kula” podczas ćwiczeń z jazdy konnej, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Szkolenie z musztry oddziału Jana Wiśniewskiego ps. „Mucha”, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Program szczegółowy wstępnego szkolenia wojsk kobiet oraz służby wartowniczej, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Program kursu szkoły podoficerskiej piechoty, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Program zajęć szkoleniowych na okres od 1 VI do 30 VI 1944 r. Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Skrócony program szkolenia bojowego, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Organizacja działań w terenie

Plan organizacji pracy w oddziale, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Instrukcja wykorzystywania znaków sygnalizacyjnych, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 3

Kod sygnałów umówionych opublikowany w nr. 4 „Towarzysza Pancernego”, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 3

Szkic miejsca zbiórki oddziałów leśnych pod dowództwem „Strzały”, 6 II 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Zofię Leszczyńską, sygn. 511

Dyspozycja pracy dla zastępu budującego tratwę na jedenastu workach, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 2

Dowódcy i żołnierze Armii Krajowej

Józef Sobieszczański ps. „Sęk” oraz Jan Czarny ps. „Szwarc”, Zbiory, relacje i wspomnienia dotyczące wojny i okupacji 1939–1944, sygn. 31

Żołnierze AK, wśród których znajdują się Mieczysław Jerzewski ps. „Puszczyk” (rząd pierwszy, trzeci u dołu) oraz Hieronim Dekutowski ps. „Zapora” (rząd trzeci, piąty od lewej), Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 2

Bogusław Jelinek ps. „Szczopko” wraz z innym żołnierzem AK pod Bałtowem, 1942 r., Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Czterej żołnierze AK z bronią pod Bałtowem, 1942 r., Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Oddział Stanisława Piwowarka ps. „Puszczyk” pod Bałtowem, Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Oddział Stanisława Piwowarka ps. „Puszczyk” pod Bałtowem, Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Stefan Rodak ps. „Rola” wraz z innymi żołnierzami AK, Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Oddział Stanisława Piwowarka ps. „Puszczyk” w ubraniach cywilnych, Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Oddział Stanisława Piwowarka ps. „Puszczyk” w ubraniach cywilnych, Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Życiorys Stanisława Barczuka ps. „Kłusownik” potwierdzony urzędowo przez notariusza Marka Opałkę, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Międzyrzeczu Podlaskim, sygn. 11

Szkice Tadeusza Mycka przedstawiające żołnierzy AK „Luśnię”, „Szarugę” i „Janotę”, Spuścizna Tadeusza Mycka, Spis roboczy nr 4, Opracowanie pt. *Lotny Specjalny Oddział Partyzancki AK Szarugi*, Impresje rysunkowe T. Mycek – „Zenon”

Legitymacja żołnierza AK Stanisława Kupczyńskiego, 1 VIII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 29

Zaświadczenie o przynależności do AK Zbigniewa Wojciechowskiego, 1 VIII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 29

Działania zbrojne przeciwko okupantowi – walka partyzancka

Komunikaty 1–4 dotyczące działań partyzanckich podjętych przez żołnierzy AK Okręgu Lubelskiego, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Spis roboczy nr 1, sygn. 3

Sprawozdanie z akcji przeprowadzonej w dniu 11 listopada, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Spis roboczy nr 1, sygn. 3

Żołnierz AK w trakcie akcji dywersyjnej, Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Schemat dowodzenia podczas akcji partyzanckiej, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 3

Stan patrolu K. D. W. w Urszulinie, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 21

Rozkaz bojowy nr 17 dotyczący niszczenia niemieckich maszyn w Obwodzie Chełm, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 43

Szkic mostu na przeprawie w pobliżu Krasnegostawu z dokładnymi wymiarami, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Zofię Leszczyńską, sygn. 511

Działania zbrojne przeciwko okupantowi – operacje wojskowe

Instrukcja na wypadek ogłoszenia alarmu powstańczego w Lublinie, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 4

Instrukcja w sprawie zachowania się ludności polskiej w wypadku wejścia wojsk sowieckich, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 4

Rozkaz nr 123 dotyczący przystąpienia żołnierzy AK Okręgu Lubelskiego do akcji „Burza”, 20 VII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 11

Rozkaz do Batalionów Chłopskich AK dotyczący nieuznawania rozkazów mobilizacyjnych innych niż wydane przez Rząd Londyński, 21 VIII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 11

Odezwa Kierownictwa Walki Konspiracyjnej w sprawie pomocy młodzieży polskiej uchylającej się od służby w armii niemieckiej, 10 V 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa

Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 188

Działania zbrojne przeciwko okupantowi – rozpoznanie przeciwnika

Publikacja CWBP pt. „Nauka o sprzęcie” (zeszyt 5, Modlin 1939) z opisem niemieckiej broni pancerniej, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 3

Plansza pokazująca szczegóły konstrukcyjne niemieckiego uzbrojenia, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 3

Broszura pt. „Układ sił zbrojnych armii niemieckiej”, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 22

Tablica barwna przedstawiająca znaki rozpoznawcze różnych niemieckich dowództw i rodzajów broni, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 22

Działania wywiadowcze – służba wywiadu i kontrwywiadu

Lista Niemców pracujących w administracji majątku rolnego, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Spis roboczy nr 1, sygn. 3

Lista Niemców pracujących w obozie na Majdanku, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Spis roboczy nr 1, sygn. 3

Podział organizacyjny władz niemieckich w dystrykcie lubelskim, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Spis roboczy nr 1, sygn. 7

Przykładowy skład plutonu czołgów niemieckich wraz pozyskanymi informacjami o jego liczebności, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 3

Meldunek dotyczący kolejowego ruchu dofrontowego w miejscowości Homel, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 6

Instrukcja techniczna w zakresie wywiadu kolejowo-wojskowego, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 6

Schemat okresowego meldunku wywiadowczego, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 6

Wzór meldunku sytuacyjnego, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 6

Wykaz jednostek i instytucji niemieckiej administracji cywilnej i wojskowej w Lublinie wraz z adresami, 17 XII 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 74

Rozkaz nr 137 dotyczący niewykonywania rozkazów obywatela Jawora z Batalionów Chłopskich, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 182

W imieniu Polski Podziemnej... – zwalczanie wrogów wewnętrznych

Pismo z prokuratury dotyczące sprawdzenia okoliczności likwidacji nieznanego z nazwiska człowieka przez pluton egzekucyjny, 14 VI 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 13

Ostrzeżenie przed konsekwencjami dalszej współpracy z Niemcami, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 19

Lista volksdeutschów z gmin: Krzywiczki, Rakołupy i Wojsławice, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 50

Spis alfabetyczny osób współpracujących z okupantem niemieckim, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 168

Notatka dotycząca osoby współpracującej z okupantem niemieckim, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 247

Działalność propagandowa i informacyjna

Rozkaz L216 dotyczący zwalczania propagandy PPR, 14 VII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Zofię Leszczyńską, sygn. 486

Faksymile „Biuletynu Informacyjnego” nr 6 wydawanego przez organy prasowe AK, Warszawa 11 II 1943 r., Zbiór plakatów, druków ulotnych i afiszów, Spis roboczy nr 5, sygn. 450

Faksymile czasopisma „Warszawa Walczy. Żołnierska Gazeta Ścienna” nr 45 wydawanego przez AK w czasie Powstania Warszawskiego, Warszawa 24 VIII 1944 r., Zbiór plakatów, druków ulotnych i afiszów, Spis roboczy nr 5, sygn. 454

Reprodukcja plakatu propagandowego „Wara” (autor nieznanym) kolportowanego przez AK, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Kraśniku, sygn. 9

Przemowa księży kapelanów do żołnierzy AK w Okręgu Lubelskim, 6 XII 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 142

Reprodukcja obrazka „Matka Boska Armii Krajowej” wraz z modlitwą, Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 1

Wierszyk „Krasnoludek” znaleziony przy zabitym w 1944 r. Mieczysławie Borowiczu, 3 VIII 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 240

Tekst hymnu Polski Podziemnej „Naprzód do boju żołnierze”, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 240

Zapis linii melodycznej hymnu Polski Podziemnej „Naprzód do boju żołnierze”, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 240

Modlitwa do Matki Boskiej, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 240

Broszura „Hitler, Mussolini i Nietzsche”, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Spis roboczy nr 1, sygn. 33

Broszura „Edward Rydz. Generalny Inspektor Sił Zbrojnych i Naczelny Wódz przed i podczas kampanii wrześniowej”, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 293

Broszura „Werble wolności”, 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 294

Broszura Józefa Sosnowskiego „Zarys psychologii żołnierza”, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 295

Broszura „W dniu święta żołnierza polskiego 15.VIII.1920–15.VIII.1943”, 1943 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 297

Broszura „Dokumenty mówią...”, 1944 r., Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 299

Karty pocztowe przedstawiające pracę konspiracyjnych drukarni oraz najważniejsze tytuły prasowe różnych ugrupowań konspiracyjnych, Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin, Materiały przekazane przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, sygn. 415

Pro memoria

Projekt pomnika upamiętniającego Armię Krajową w Międzyrzeczu Podlaskim z 1998 r., Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Międzyrzeczu Podlaskim, sygn. 13

Tablica ku czci poległych żołnierzy z 15 pp AK „Wilków”, Opole Lubelskie 3 IX 1984 r., Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 22, sygn. 2

Tłum wiernych w kościele w Janowcu podczas uroczystej mszy świętej poświęconej AK, Janowiec 24 V 1987 r., Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 16, sygn. 52

Poczet sztandarowy podczas uroczystej mszy świętej poświęconej AK, Janowiec 24 V 1987 r., Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 16, sygn. 52

Weterani wraz z biskupem pomocniczym lubelskim Ryszardem Karpińskim, Janowiec 24 V 1987 r., Spuścizna Mikołaja Spóza, Spis roboczy nr 16, sygn. 52

Afisz informujący o nabożeństwie żałobnym za poległych żołnierzy AK, Starostwo Powiatowe w Chełmie, sygn. 149

Krzyż Armii Krajowej z wygrawerowanym znakiem Polski Walczącej na awersie i inskrypcją „1939 Armia Krajowa 1943” na rewersie ustanowiony w 22. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego 1 VIII 1966 r. przez gen. Tadeusza Komorowskiego, Akta rodzin Barszczewskich i Danielskich, Spis roboczy nr 13, sygn. 2

Pielęgnowanie dziedzictwa Armii Krajowej

Odnaki związkowe członków Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Akta rodzin Barszczewskich i Danielskich, Spis roboczy nr 13, sygn. 9

Msza święta ku czci Armii Krajowej podczas obchodów 3 maja w Kraśniku, Kraśnik 3 V 1992 r., Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Kraśniku, sygn. 9

Przemarsz podczas uroczystości upamiętniających Armię Krajową w Kraśniku, Kraśnik 11 XI 1992 r., Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Kraśniku, sygn. 9

Spotkanie kombatantów AK, podczas którego omawiano sprawy ŚZZ AK Koło w Kraśniku, Kraśnik 3 X 1993 r., Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Kraśniku, sygn. 9

Złożenie prochów ofiar łagrów NKWD – „Borowicze 270” na cmentarzu w Kraśniku, Kraśnik 25 IX 1994 r., Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Kraśniku, sygn. 9

Orkiestra uświetniająca mszę świętą w intencji pomordowanych, zmarłych i żyjących żołnierzy AK, Kraśnik 8 X 1995 r., Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Kraśniku, sygn. 9

Zaproszenie na uroczystości ku czci AK w kościele powiatkowem w Lublinie, 20 VI 1993 r., Związek Żołnierzy Armii Krajowej Oddział Terenowy w Lublinie, sygn. 31

Odbitka okładki „Biuletynu Informacyjnego ŚZZAK OL”, Związek Żołnierzy Armii Krajowej Oddział Terenowy w Lublinie, sygn. 43

Afisz informujący o mszy świętej ku czci Armii Krajowej w dniu 20 VI 1993 r. w kościele powiatkowem, Związek Żołnierzy Armii Krajowej Oddział Terenowy w Lublinie, sygn. 31

Szkic sytuacyjny dojazdu do cmentarza w Boniewie w gminie Fajstławice, Związek Żołnierzy Armii Krajowej Oddział Terenowy w Lublinie, sygn. 31

Bibliografia

Armia Krajowa. Rozwój organizacyjny, red. K. Komorowski, Warszawa 1996.

Caban I., *Ludzie Lubelskiego Okręgu Armii Krajowej*, Lublin 1995.

Caban I., *Okręg Armii Krajowej Lublin*, Lublin 1996.

Caban I., Mańkowski Z., *Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa w Okręgu Lubelskim 1939–1944.*

Część I: Zarys monograficzny, Lublin 1971.

Caban I., Mańkowski Z., *Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa w Okręgu Lubelskim 1939–1944.*

Część II: Dokumenty, Lublin 1971.

Czubiński A., *Historia Polski 1864–2001*, wyd. 2, Wrocław 2008.

Kister A., *Komenda Okręgu Lublin Armii Krajowej w 1944 roku*, Warszawa 2000.

Kister A., *Meldunki sytuacyjne Komendy Okręgu Lublin AK, maj–lipiec 1944*, Lublin 1998.

Kotliński K., *Puławscy żołnierze AK*, Puławy 1999.

Kronika Koła 1990–2010, Archiwum Państwowe w Lublinie Oddział w Kraśniku, Światowy Zwią-

zek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Kraśniku, sygn. 9.

Linkowski C., Onoszko J., *Powstanie, organizacja i działania bojowe oddziału AK „Nerwy”* [w:]

Armia Krajowa na środkowej i południowej Lubelszczyźnie i Podlasiu, red. T. Strzembosz,
Lublin 1993, s. 147–183.

Lisiewicz P., *W imieniu Polski Podziemnej. Z dziejów wojskowego sądownictwa specjalnego Ar-*

mii Krajowej, Warszawa 1988.

Mazur G., *Biuro informacji i Propagandy SZP-ZWZ-AK 1939–1945*, Warszawa 1987.

Terej J., *Na rozstajach dróg. Ze studiów nad obliczem i modelem Armii Krajowej*, Wrocław 1980.

Wnuk R., *Lubelski Okręg AK DSZ i WiN 1944–1947*, Warszawa 2000.

Wołczew W., *Z działalności obozu londyńskiego na Lubelszczyźnie, styczeń–lipiec 1944 r.*,
Lublin 1963.

**ARCHIWA
PAŃSTWOWE**
ARCHIWUM PAŃSTWOWE
W LUBLINIE

Patronat honorowy

Patronat medialny

ISBN 978-83-963974-3-0